Дім сад город

2

2003

Білоруські сорти картоплі – смачні та високоврожайні

З вітамінами – цілий рік

Роботи у зимовому саду

Теплиці

Визначення живої маси тварин

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

Успадкування земельного сертифіката

Мама працювала в колгоспі все життя. З цього господарства вийшла на пенсію.

Померла мама 21 листопада 1995 року. До списків сільськогосподарського підприємства її внесено. Державний акт на землю господарство отримало 1 грудня 1995 року.

Успадкувати мамин пай мені в господарстві відмовили. Отже, мене цікавить, чи маю я право на успадкування маминого сертифіката?

М.Коша, *Чернігівщина*

Указом Президента України "Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям" визначено, що право на земельну частку (пай) мають тільки члени сільськогосподарського підприємства, в тому числі пенсіонери, які раніше працювали в цьому господарстві і вийшли на пенсію з нього та залишаються його членами на час передачі земель у колективну власність сільськогосподарського підприємства.

Право на земельну частку (пай) громадян, членів сільськогосподарського підприємства виникає з часу передачі земель підприємству у колективну власність, що посвідчується Державним актом на право власності на землю.

Успадкування права на земельну частку (пай) може мати місце за умови, що спадкоємець одержав сертифікат, який посвідчує його право на земельну частку (пай).

Об'єктом спадкування є згаданий земельний сертифікат. Ваша мама на час смерті не одержала сертифіката і, природно, не могла його успадкувати.

Питання про відновлення мами у списках на одержання земельного сертифіката може бути розглянуте загальними зборами сільськогосподарського підприємства, де вона працювала і була його членом.

Рішення загальних зборів може бути оскаржене до районної державної адміністрації, а в разі необхідності питання може бути предметом розгляду в судовому порядку.

Коли земельна ділянка ділиться між спільниками

Я з трьома дітьми (19,16, 14 років) проживаю у трикімнатній неприватизованій квартирі одноповерхового двоквартирного будинку старої конструкції.

Будинок належить комунальній власності — будинкоуправлінню.

Біля будинку є прибудинкова територія (грядки, якими люди користувалися до нашого вселення в будинок).

Грядки і будинок розділяє прохідна доріжка (1,5 м), якою можна скористуватися, щоб потрапити до туалету чи сараю і до другої приватизованої квартири, оскільки вхід до неї знаходиться з іншого боку будинку.

Вхід до моєї квартири — просто з вулиці.

Для поліпшення умов господареві другої квартири міська рада виносить рішення про добудову веранди. Відтак добудована веранда проходить через прохідну доріжку (асфальтовану), вилучивши при цьому частину грядок, якими ми користувалися постійно, проживаючи в даному будинку. Все це робиться без нашого відома. Про всі дії ми дізнаємося від господаря квартири, який вважає, що має право чинити будь-що і розпоряджається подвір'ям, як йому заманеться через те, що квартира його власна. Про що підтверджував і наголошував на цьому словами: "Я купив хату, все обійстя моє".

Прошу пояснити, чи правочинно вчинила міська рада, винісши таке рішення. Чи має право людина добудовувати щось тільки на підставі рішення міської ради, без плану, затвердженого архітектором району. Чи маємо ми право користуватися земельною ділянкою, яка розташована біля будинку, і якою частиною? Чи може господар другої квартири приватизувати земельну ділянку, яка перебуває у загальному користуванні, і власником якої є міська рада. На даний час він користується більшою частиною подвір'я, хоча займає четверту частину будинку.

Прошу дати консультацію.

В.Дронь, *Львівщина*

Порядок користування земельними ділянками багатоквартирних житлових будинків регулюється Земельним кодексом України.

Відповідно до ст. 42 Земельного кодексу, земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні житлові будинки, а також належні до них господарські будівлі та споруди, прибудинкові території належать до комунальної власності і перебувають у постійному користуванні організації чи підприємства, яке здійснює управління цими будівлями.

Порядок користування земельними ділянками, на яких розташовані багатоквартирні житлові будинки, а також належні до них будівлі та прибудинкові території, визначається співвласниками.

Розміри та конфігурація земельних ділянок, на яких розташовані належні до них будівлі та прибудинкові території, визначаються на підставі проектів розподілу території кварталу, мікрорайону та відповідної земельної документації.

У разі приватизації громадянами, що проживають у багатоквартирному житловому будинку, відповідна земельна ділянка може передаватися безкоштовно у власність або в користування об'єднанню власників.

У тому ж випадку, коли приватизується окрема квартира у багатоквартирному будинку, земельна ділянка повинна бути розділена між співвласниками ухвалою місцевої ради за активної участі осіб, що проживають у цьому будинку.

Правила наділу земельних ділянок (паю)

Член КСП виходить із сільськогосподарського підприємства.

Запитання: які за таких умов існують правила виділення землевласнику земельної ділянки (паю)?

Чи має право землевласник на своїй земельній ділянці висаджувати захисні лісосмуги?

В.Лищук, *Рівненщина*

1. У разі виходу власникові земельної частки (паю) з сільськогосподарського підприємства за його заявою відводяться земельні ділянки в натурі (на місцевості) в установленому порядку.

Методичні рекомендації щодо порядку передачі земельної частки (паю) в натурі із земель сільськогосподарського підприємства за виходу власника земельного паю з підприємств, затверджені Державним комітетом України по земельних ресурсах, передбачають складання у господарствах схеми поділу земель колективної власності на земельні частки (паї).

Вказані схеми визначають земельні площі, які не підлягають поділу на земельні частки (паї) у натурі у зв'язку з можливим при цьому надмірним подрібненням і неможливістю механізованого обробітку землі.

Визначаються земельні ділянки, що не підлягають поділу, і повинні використовуватися сумісно (сади, виноградники, ягідники, хмільники, зрошувані вгіддя).

Вказані схеми розробляються у господарствах і затверджуються загальними зборами. Вони є основним документом, яким керується господарство при вирішенні питань відділення земельних частин (паїв) у натурі.

Отже, для розв'язання питання про визначення місця розташування земельної частки (паю) при виділенні її із земельного масиву господарства необхідно звертатися до загальних зборів сільськогосподарського підприємства.

2. Власники земельних ділянок мають право самостійно господарювати на землі: споруджувати житлові будинки, виробничі та інші будівлі і споруди, здійснювати посіви і створювати насадження сільськогосподарських та інших культур за своїм розсудом і використовувати вироблену продукцію для власних потреб.

Разом з тим власник земельної ділянки зобов'язаний дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, не порушувати прав власників суміжних земельних ділянок та землекористувачів, дотримуватися правил добросусідства, тобто вибирати такі способи використання земельної ділянки, за яких сусіднім землекористувачам завдавалося б щонайменше незручностей (затінення, задимлення, неприємні запахи, шуми тощо).

Власник земельної ділянки може вирощувати на своїй земельній ділянці не тільки плодові дерева, а й декоративні та захисні, якщо будуть дотримані умови добросусідства (Земельний кодекс України).

Коли потрібна інша угода

Коли померла дружина дядька мого чоловіка, він залишився сам і попросив нас, аби ми його доглядали. Ми переїхали до нього на постійне місце проживання.

Земельну ділянку в розмірі 0,40 га для обслуговування житлового будинку та господарських будівель та ведення особистого допоміжного господарства дядько приватизував на себе.

Під час оформлення угоди дарування присадибна земельна ділянка була приватизована, але нотаріус не записала її в договір дарування, й сказала, що земля залишилася за померлим.

Отже, чи маю я право на цю земельну ділянку площею 0,40 га і як її оформити на себе у приватну власність?

Н.Глоба, *Полтавська обл.*

Відповідно до ст. 120 Земельного кодексу України за переходу права власності на будівлю чи іншу споруду право власності на земельну ділянку або її частину може переходити на підставі цивільно-правових угод, а право користування — на підставі договору оренди.

Ви одержали на підставі договору дарування житловий будинок. Мабуть у договорі мова йшла лише про будинок, земельна ділянка до нього не була внесена.

Для одержання у власність земельної ділянки Вам необхідно укласти окремий договір дарування чи іншу цивільно-правову угоду.

Угода повинна містити: назву сторін (прізвище, ім'я та по батькові); вид угоди; предмет угоди (земельна ділянка з визначенням місця розташування, площі, її цільового призначення); документ, що підтверджує право на земельну ділянку; відомості про відсутність заборони на відчуження земельної ділянки; відомості про відсутність або наявність обмежень щодо використання земельної ділянки за цільовим призначенням (застава, оренда тощо).

Дім • сад • город • 2

Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Білоруські сорти картоплі —

За фахом я агроном. Більше 15 років випробовую нові сорти картоплі і маю великий досвід у цій справі. Мої публікації у періодичних виданнях допомагають читачам зорієнтуватися у розмаїтті сортів картоплі зарубіжної та вітчизняної селекції. На превеликий жаль, більшість (майже 90 %) жителів України погано обізнані в цьому, для них існують лише "синьоглазка", "сорокаденка", "голландка" та "американка". Отож, дуже великим спеціалістом вважають того, хто знає або чув про Невську, Адретту, Повінь та Слов'янку... У цій статті я хочу ознайомити читачів з новими сортами селекції російських та білоруських учених. На мою думку, це дуже потрібно, адже не слід тримати читачів в інформаційній ізоляції про досягнення селекціонерів братів-слов'ян.

У 2002 р. на власному городі я випробував 78 сортів картоплі вітчизняної та зарубіжної селекції. Незважаючи на сюрпризи погоди, результати отримав хороші і більшістю сортів задоволений. Поряд з сортами відомих світових селекційних фірм позитивно зарекомендували себе новинки селекції з Росії та Білорусії. Зважаючи на те, що для більшості читачів інформація про них невідома, хочу дуже коротко ознайомити колег-картоплярів із сортами, які я особисто придбав у Білоруському НДІ картоплярства та у Північно-Західному НДІСГ "Бєлогорка" (Санкт-Петербург).

Білоруські сорти здавна славляться високими смаковими якостями, стійкістю до більшості хвороб та підвищеним вмістом крохмалю. Ось характеристика деяких з них.

◆ **АЛЬПІНІСТ (1900-9 х 222-14)** — столовий, пізній. Бульби округло-овальні, середні, вічка мілкі; шкірка жовта, гладенька; м'якуш кремовий. У кущі 10—14 бульб, вони середньостійкі до механічних пошкоджень, мають тривалий період спокою та задовільно зберігаються. Урожайність — від середньої до високої, вміст крохмалю — до 22 %. Бульби добре розварюються, слабо темніють, смак відмінний. Сорт стійкий до нематоди та раку, у нього висока стійкість до фітофторозу листя, чорної ніжки та мокрої гнилі, ризоктоніозу; середня — до фітофторозу бульб, парші та вірусів. Кущ середній, прямостоячий. Квітки червоно-фіолетові.

◆ **АЛЬТАЇР (Добро х 77540-57)** — столовий, середньостиглий. Бульби округло-овальні, середнього розміру, 8—12 шт. у кущі, шкірка жовта, гладенька, вічка середні, м'якуш білий. Бульби стійкі до механічних пошкоджень, лежкість добра. Урожайність висока, крохмалю — до 17%. Розварюється середньо, м'якуш не темніє, смак добрий, високий вміст вітаміну С. Стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до чорної ніжки та мокрої гнилі; середня — до фітофторозу листя і бульб, ризоктоніозу, парші, вірусів. Кущ середньої висоти, прямостоячий, квітки білі, ягодоутворення середнє. Сорт добре реагує на підвищені фони мінерального живлення.

◆ **ВИТОК (Ласунак х 4841-71)** — столово-технічний, пізній. Бульби округло-овальні, великі, по 8—10 у кущі, вічка середньоглибокі; шкірка гладенька, жовта; м'якуш кремовий. Середньостійкий до механічних пошкоджень; лежкість — від задовільної до доброї, урожайність — від середньої до високої. Крохмалю до 25 %. Добре розварюється, не темніє, придатний для отримання високоякісного сухого картопляного пюре, чипсів, замороженої картоплі, спирту й крохмалю. Стійкий до раку, фітофторозу листя і бульб, чорної ніжки, вірусів; середньостійкий до парші. Кущ середній, напіврозлогий, квітки великі, білі, ягодоутворення середнє. Сходи рівномірні, бадилля росте інтенсивно. Сорт добре проявляє себе на окультурених легких і суглинкових грунтах, ефективно використовує природну родючість і добре засвоює органічні та мінеральні добрива, стійкий до посухи.

◆ **ДЕЛЬФІН (Дуня х 317-16Н)** — столовий, ранній. Бульби округло-овальні; шкірка жовта, гладенька; м'якуш світло-жовтий; середнього розміру, 14—16 шт. у кущі, тривалий період спокою. Урожайність висока. Крохмалю — 11—14 %. Не розварюється, не темніє, смак задовільний і добрий (залежно від умов вирощування). Стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до вірусів, чорної ніжки і мокрої гнилі; середня — до фітофторозу листя, ризоктоніозу, парші; низька — до фітофторозу бульб. Кущ середньої висоти, прямостоячий, квітки білі, ягодоутворення незначне. Інтенсивно росте у першій половині вегетації, добре облистнений, стійкий до посухи. З метою більш раннього накопичення урожаю рекомендується пророщувати бульби. Для вирощування на продовольчі потреби густота садіння має становити 35—40 тис. бульб на гектар.

◆ **ЖУРАВИНКА (Санте х Цеза)** — столовий, середньопізній. Бульби округло-овальні; вічка мілкі; шкірка гладенька, червона; м'якуш світло-жовтий; бульби середнього розміру, до 18 шт. у кущі; лежкість хороша, тривалий період спокою. Урожайність висока. Вміст крохмалю 14—19 %. Розварюваність — від слабкої до хорошої (тип ВС), м'якуш не темніє, смак добрий. Бульби придатні для виробництва чипсів. Сорт стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до чорної ніжки, парші, вірусів; середня — до ризоктоніозу, фітофторозу листя і бульб. Кущ середньої висоти, напіврозлогий, сходи рівномірні, інтенсивний ріст бадилля. Суцвіття невелике, малоквіткове, віночок маленький, червоно-фіолетовий. Ягодоутворення незначне.

◆ **ЗДАБИТАК (1063-21 х 1973-04)** — столово-технічний, пізній. Бульби округло-овальні й овальні; вічка мілкі; шкірка гладенька, червона; м'якуш білий. Розмір бульб середній, кількість у кущі — до 22 шт.; бульбоутворення й ріст бульб тривалі; довгий період спокою; лежкість хороша. Урожайність висока. Крохмалю 19—26 %. Сильно розварюється, м'якуш слабо темніє, смак добрий. Кущ середній, напіврозлогий; сходи рівномірні, ріст бадилля тривалий; квітки червоно-фіолетові, ягоди утворює рідко. Слабо уражується картопляною нематодою, стійкий до раку; висока стійкість до фітофторозу листя і бульб, вірусів, чорної ніжки; середня — до парші, ризоктоніозу.

◆ **КРІНІЦА (Ласунак х 2127-0104)** — столовий, середньостиглий. Бульби округлі; вічка мілкі; шкірка жовта, сітчаста; м'якуш жовтий; середні за розміром; у кущі 12—16 шт.; лежкість відмінна. Урожайність висока. Крохмалю 15—20 %. Розварюваність хороша (тип С); смак відмінний, м'якуш ніжний, придатний для переробки на сухе картопляне пюре, хрустку та заморожену картоп-

смачні та високоврожайні

лю. Сорт стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до чорної ніжки і мокрої гнилі; середня — до фітофторозу листя та бульб, парші, вірусів. Кущ високий, напіврозлогий; сходи рівномірні, ріст бадилля інтенсивний. Квітки білі, ягодоутворення середнє.

◆ **РОСИНКА (28-1 х Омега)** — столовий, середньостиглий. Бульби округло-овальні, великі, вирівняні, шкірка жовта, сітчаста; м'якуш світло-жовтий; в кущі 9—12 шт.; стійкі до механічного пошкодження; тривалий період спокою; відмінна лежкість. Урожайність — від середньої до високої. Крохмалю 14—18 %. Розварюваність середня (тип ВС), м'якуш не темніє, смак добрий. Стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до чорної ніжки та мокрої гнилі, вірусів; середня — до фітофторозу листя і бульб, ризоктоніозу, парші. Кущ середній, напіврозлогий, сходи рівномірні, ріст бадилля швидкий; квітки великі, білі; слабо утворює ягоди. Рекомендується для вирощування на добре окультурених суглинкових і глинистих грунтах. Сорт інтенсивного типу.

◆ **СКАРБ (315-17 х 1.78.28/10)** — столовий, середньостиглий. Бульби великі, привабливі на вигляд, овальної форми; шкірка жовта, гладенька; вічка мілкі; м'якуш жовтий; в кущі 10—14 шт. Бульби стійкі до механічних пошкоджень; тривалий період спокою; лежкість відмінна. Урожайність висока. Крохмалю 12—17 %. Розварюється слабо (тип В), м'якуш мало темніє; смак добрий. Придатний для виробництва сухої і хрусткої картоплі. Стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до чорної ніжки та мокрої гнилі, ризоктоніозу, вірусів; середня — до фітофторозу листя і бульб, парші. Кущ середньої висоти, напіврозлогий, квітки білі, середнього розміру, ягід утворюється мало. Сходи з'являються повільно, вони нерівномірні, але надалі бадилля росте інтенсивно і посіви вирівнюються. Сорт придатний для вирощування на всіх типах грунтів. Ефективно використовує їхню природну родючість, а внесені добрива окуповуються приростами врожаю. Для отримання швидких і рівномірніших сходів рекомендується пророщування або обігрівання бульб перед садінням.

◆ **СУЗОР'Є [(Ронда х Ясень) х Спадчина]** — столово-технічний, пізній. Бульби середнього розміру, округло-овальні; вічка мілкі; шкірка жовта; м'якуш світло-жовтий; бульбоутворення пізнє, ріст інтенсивний; у кущі 12—18 шт. Сорт стійкій до механічних пошкоджень; лежкість хороша. Урожайність висока. Крохмалю 17—21 %. Розварюваність добра (тип С), м'якуш не темніє, смак добрий; придатний для виробництва чипсів, замороженої картоплі, сухого картопляного пюре, спирту, крохмалю (дуже великих крохмальних зерен — до 72 %). Стійкий до нематоди і раку; висока стійкість до фітофторозу листя і бульб, сухої фузаріозної гнилі, чорної ніжки та мокрої гнилі, ризоктоніозу, вірусів; середня — до парші. Кущ середній, прямостоячий. Повільно розвивається у початковий період, чутливий до посухи. Квітки середнього розміру, блідо-фіолетові, майже білі, ягід мало. Сорт придатний для вирощування на всіх типах грунтів.

Новинки російських селекціонерів із Санкт-Петербурга добре показали себе і на моєму городі. Назву кілька кращих з них:

◆ **ЖАВОРОНОК** — ранній. Урожайність висока. Бульби білі, м'якуш світло-кремовий, 8—12 шт. у кущі. Під час варіння розсипчастий. Крохмалю — 17—21 %. Стійкий до раку, середньостійкий до парші, відносно стійкий до фітофторозу. Кущ високий, прямостоячий, має в середньому 4—5 товстих зелених стебел, листя середнього розміру, світло-зелене, слабоопушене. Квітки блідо-сині, великі. Цвітіння дружне й тривале.

◆ **СНЄГІР** — ранній, достигає за 65—70 днів. Бульби округло-овальні, масою 60—90 г, шкірка червона, гладенька, м'якуш білий. Крохмалю до 16 %. Високоврожайний. Смакові якості — 5 балів за п'ятибальною системою, не темніє під час варіння. Лежкість — 95 %. Стійкий до раку, фітофторозу й парші. Формування ранньої продукції дружне.

◆ **СКАЗКА** — середньоранній, достигає за 70—80 днів. Бульб у кущі виростає до 25—30 шт., але середня їх маса 40—80 г. Високоврожайний, крохмалю до 16 %, смак — 5 балів. М'якуш білий. Сорт стійкий до раку, макроспоріозу, фітофторозу, відносно стійкий до вірусів і парші. Кущ середній, напіврозлогий, має 5—6 зелених, середньої товщини стебел, листя дрібне, світло-зелене. Квітки білі, середні, цвіте недовго й недружно.

◆ **ЧАРОДЕЙ** (не плутайте з Чародейкою — абсолютно різні сорти), середньоранній, достигає за 80—85 днів. Бульби масою 75—115 г, м'якуш білий, під час варіння напіврозсипчастий, смак — 4,8 бала, крохмалю 16 %, форма бульб овальна, вічка дуже мілкі. Шкірка жовта. Високоврожайний. Товарність — 84—97 %. Лежкість — 96 %. Стійкий до раку, помірно стійкий до фітофторозу. Кущ високий, напіврозлогий, стебел 4—5, листя світло-зелене, дрібне. Квітки білі, великі. Цвіте недовго і недружно.

◆ **ШАМАН** — середньоранній, бульби овально-видовжені, яскраво-фіолетові, в кущі до 25—30 шт. М'якуш білий, вічка мілкі. Не темніє під час варіння. Урожайність — від середньої до високої. Відносно стійкий до фітофторозу, парші, вірусів. Кущ низький, напіврозлогий, стебел 3—4, листя середнє, зелене. Цвітіння короткочасне і недружне.

Усі сорти, названі в статті, добре пристосовані до нашого клімату, але я вирощував їх перший рік. Отож тільки подальші випробування покажуть, як вони проявлять себе в зоні Степу та в Криму.

В.І.Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н,
Полтавська обл., 37342

Так виглядають широколисті цибулі Гігант, Суворова, Повстиста.

З вітамінами – цілий рік

Відомо, що без вітамінів людський організм функціонувати не може, причому мусить отримувати їх протягом усього року і в достатній кількості. З квітня цієї проблеми вже не існує, бо наприкінці місяця надходить свіжа зелень шпинату Утеуша, скорцонери, цибулі батун, шніт та багатоярусної, їхні стебла виростають до 15—20 см. Місяць за місяцем, з квітня по жовтень отримуємо вітаміни з власного городу, до грудня, а то й до Нового року поступово достигають помідори, зірвані зеленими перед приморозками. А от з січня по квітень — непереливки. Організму не вистачає вітамінів, звідси авітаміноз і всі пов'язані з ним негаразди. На жаль, синтетичні вітаміни не є повноцінною заміною створеним природою.

Цьому лихові легко зарадити, якщо завести на присадибній ділянці таку цікаву рослину, як широколиста цибуля. Її можна використовувати для вигонки і забезпечити себе вітамінною зеленню в місяці вітамінного дефіциту.

Життєвої енергії дорослої цибулини вистачає, щоб одержати зелень взимку в достатній кількості, не вдаючись до застосування добрив та підживлень, тобто мати екологічно чисту продукцію.

На жаль, в Україні широколиста цибуля поширена дуже мало, принаймні, у каталогах овочівників я її не бачив жодного разу, хоча існує близько 20 сортів цієї рослини з цибулевим і часниковим запахом.

З-поміж згаданих 20 сортів широко вживаються тільки два види широколистої цибулі з часниковим смаком: ведмежа (левурда) та переможна, і то тільки тому, що росте у дикому вигляді у змішаних лісах. Але ж ці види прекрасно ростуть і на присадибних ділянках.

Хочу розповісти про широколисту цибулю з цибулевим запахом, з довжиною листка (пера) до 1 м і шириною 15—20 см.

У 1988 р. отримав з Воронежа від колеги-городника три сорти широколистої цибулі — Гігант, Суворова, Повстиста. На жаль, колега технологією вирощування поділитися не захотів, отож близько 10 років знадобилося для відпрацювання технології вирощування та вигонки. Саме ці цибулі завдяки своїй унікальності заслуговують на детальний опис.

Підземна частина (доросла цибулина) досягає в діаметрі 10—12 см, вкрита білою лускою. Смак цибулевий, але без їдучості, що дає змогу вживати її в їжу при захворюваннях підшлункової залози, оскільки вона не спричиняє печії. Вживають в їжу як звичайну цибулю. Вона прекрасно зберігається до нового врожаю в сухому прохолодному місці. Листя цієї цибулі має гофровану будову, смак цибулевий, ніжний, з часом не грубішає, без їдучості, довжина до 1 м, ширина 10—15 см. Рослина надзвичайно морозостійка, легко витримує морози до 10°С. Двох—трьох листків вистачає, щоб приготувати салат для родини з п'яти чоловік.

Суцвіття широколистої цибулі.

Рослина дуже рання. Як правило, на 1 квітня середньостатистичної весни листок широколистої цибулі сягає довжини 30—35 см ширини 5—8 см і його вже можна споживати в їжу.

А взимку 2000 р., під час напрочуд довгої теплої відлиги в лютому, широколисті цибулі проросли і виросли до висоти 15 см, отож ми ласували свіжою зеленню з грядки. Далі рослини витримали похолодання, заморозки і на 1 квітня 2000 р. мали висоту 40 см.

Дорослі цибулини можна висаджувати у будь-яку пору року, навіть взимку під час відлиг, тільки слід мати на увазі, що висаджені взимку й навесні дорослі цибулі не дадуть подвоєння і насіння.

Найдоцільніше висаджувати дорослі цибулини після викопування та розділення (кожна висаджена доросла цибулина за вегетаційний період подвоюється). Частину викопаної цибулі залишають на споживання як ріпчасту цибулю, а решту висаджують на свіжоперекопану грядку. Бажано перекопати її з осені і внести курячий послід. Щоб грядка не пустувала до висаджування широколистої цибулі, можна навесні висадити на ній ранні (але не коренеплідні) культури — салат, крес-салат тощо.

Вищезгадані операції проводяться після повного всихання надземної частини і визрівання насіння (розтріскуються насіннєві коробочки).

Всихання надземної частини і достигання насіння відбувається наприкінці червня — на початку липня.

Квітує широколиста цибуля на початку червня. Суцвіття має вигляд кульки фіолетового кольору діаметром 15—20 см. У кожному суцвітті від 100 до 300 квіток, завдяки чому воно надзвичайно декоративне і з нього можна навіть скласти гарний букет.

Сигналом до виламування стрілок на насіння є повне їх всихання. На цей момент насіннєві коробочки починають розтріскуватися. Суцвіття, тобто вже насіннєвий матеріал, ще деякий час тримають для дозрівання під провітрюваним навісом, а коли насіннєві коробочки починають масово розтріскуватися — обмолочують.

Технологія вирощування широколистої цибулі з насіння — нескладна, але досить клопітна справа, адже дорослу цибулину з насіння можна отримати на четвертий рік. Хто більш-менш обізнаний з процесом стратифікації, у того не повинно виникати проблем.

Вирощувати широколисту цибулю з насіння можна двома способами: сівбою свіжозібраним насінням влітку (тоді воно проходить природну стратифікацію) або стратифікованим, навесні.

Свіжозібране насіння відразу після обмолоту висівають густо в политі канавки завглибшки 2—3 см. Насіння

сортів Гігант, Суворова зійде через рік навесні, а Повстистої — через два роки.

Кращих результатів вдається досягти, висіваючи стратифіковане насіння. Строки стратифікації для сортів Суворова, Гігант відповідно 90 і 120 днів, а для цибулі Повстистої потрібно 30 днів теплої (t°=18—20°C) і 120 днів — холодної (t°=4—5°C) стратифікації.

Стратифіковане насіння висівають у грунт на глибину 2—3 см наприкінці березня, сходи з'являються у травні. Після всихання в кінці червня надземної частини цибулини-однорічки (а вони будуть розміром з горошину) викопують і одразу розсаджують на іншій грядці на відстані 1—2 см одну від одної. Цю операцію слід повторювати щороку. Діаметр цибулинок-дворічок — до 1 см; трирічок — до 2—3 см; чотирирічок — до 5 см. Тільки з чотирирічної цибулі на п'ятий рік отримуємо приріст підземної цибулини (подвоєння) і насіння.

Це основна схема отримання дорослих цибулин з насіння. Можливі різні нюанси, наприклад, якщо весна посушлива, стратифіковане насіння може зійти через рік. Тож ні в якому разі не можна перекопувати кілька років грядку з висіяним насінням. Наприклад, насіння Повстистої цибулі може зійти аж на третій рік.

Тому, хто вирішить вирощувати широколисту цибулю, раджу завести щоденник-записник тощо.

Широколиста цибуля не тільки обдаровує нас ранньою зеленню навесні, вона ще й порадує взимку салатами із свіжої зелені, одержаної вигонкою, яку я опишу коротко, а кожен, хто захоче зайнятися вирощуванням і вигонкою широколистої цибулі, матиме змогу відпрацювати технологію до тонкощів.

Вигонка широколистої цибулі складається з трьох етапів: пробудження зі стану спокою, укорінення і проростання та власне вигонки.

Етап I. Пробудження зі стану спокою

Для цього цибулини витримують за температури 5—8°C протягом 10—14 днів. Приблизно така температура у нижній ніші дверцят холодильника.

Етап II. Укорінення і проростання

Після холодильника цибулини висаджують у ящики висотою 20—25 см (не менше, бо інакше цибулину видавить коріння), заповнені прожареним піском, річковим або будівельним. Прожарюють пісок, щоб уникнути різних хвороб, збудники яких можуть бути в грунті.

Ящики ставлять у темний погріб з температурою 10—12°C, де і відбувається укорінення та проростання цибулини до висоти 8—10 см. Обов'язково стежать за вологістю піску і в разі потреби поливають теплою водою.

Етап III. Вигонка

З підвалу ящики на 3—4 дні переносять до приміщення зі слабким освітленням і температурою 16—18°C. Надалі їх виставляють на підвіконня, опалювану веранду з температурою 20—22°C, контролюють стан грунту.

Тривалість вигонки від початку пробудження і до кінця, тобто до отримання готової продукції, становить 16—18 тижнів. Отже, коли свіжа зелень потрібна до якоїсь урочистої дати, тоді неважко зробити нескладні підрахунки і визначити дату закладання цибулин на пробудження зі стану спокою.

Заведіть у себе на ділянці широколисту цибулю — не пошкодуєте. Невеличка грядка з 30—40 цибулин забезпечить сім'ю з 4—5 осіб суперранньою зеленню навесні і порятує від авітамінозу взимку.

В.П.Ярмольчук,
вул. І.Франка, 3, смт Рафалівка,
Рівненська обл., 34371

Для передплатників журналу "Дім, сад, город"

22 січня 2003 р. у черговий раз відбувся розіграш лотереї "Передплата-2003" за талонами, надрукованими у № 10 за 2002 р.
У лотереї взяли участь 5737 читачів, які вчасно надіслали талони до редакції.
Високоякісне насіння овочевих культур та добірку цікавої і корисної літератури від редакції журналу "Дім, сад, город" одержать такі читачі:

1. Гетьманський Іван Юхимович, *с. Бобрик Сумської обл.*
2. Артеменко Варвара Олексіївна, *с. Василівка Одеської обл.*
3. Ларіонова Тетяна Василівна, *с. Везденьки Хмельницької обл.*
4. Духно Омелян Іванович, *с. Петрівка Полтавської обл.*
5. Леоненко Валентина Іванівна, *с. Бородянка Київської обл.*
6. Назаренко Костянтин Антонович, *м. Харків.*
7. Пилипчук Василь Олексійович, *с. Косиківці Хмельницької обл.*
8. Куцопей Ярослав Степанович, *с. Медвежа Львівської обл.*
9. Литвин Степан Семенович, *м. Ковель Волинської обл.*
10. Філіпова Ольга Данилівна, *м. Стаханов Луганської обл.*
11. Мерчук Тетяна Андріївна, *с. Крижівка Волинської обл.*
12. Кириленко Любов Миколаївна, *с. В.-Терешківка Полтавської обл.*
13. Полянська Надія Олександрівна, *с. Куземин Сумської обл.*
14. Стаднік Любов Іванівна, *м. Запоріжжя.*
15. Авраменко Борис Захарович, *м. Калинівка Вінницької обл.*
16. Яртим Олена Юріївна, *смт Воловець Закарпатської обл.*
17. Лящук Микола Іванович, *с. Новий Корець Рівненської обл.*
18. Лемзяков Владислав Вікторович, *м. Миколаїв.*
19. Назаренко Таїсія Михайлівна, *с. Жовтневе Житомирської обл.*
20. Миронова Лідія Дмитрівна, *м. Черкаси.*
21. Романенко Євген Йосипович, *с. Полонисте Кіровоградської обл.*
22. Кругол Любов Павлівна, *с. Шестовиця Чернігівської обл.*
23. Бойко Віктор Олексійович, *м. Золотоноша Черкаської обл.*
24. Шененко Ольга Семенівна, *м. Київ.*
25. Кондратюк Ольга Володимирівна, *м.Херсон.*
26. Митошоп Михайло Антонович, *м. П'ятихатки Дніпропетровської обл.*
27. Мних Степан Миколайович, *м. Бучач Тернопільської обл.*
28. Левадний Федір Семенович, *с. Тхорівка Київської обл.*
29. Лабута Ольга Іванівна, *с. Баловне Миколаївської обл.*
30. Лутчак Ігор Михайлович, *м. Івано-Франківськ.*

Золоті яблука у кімнаті взимку

Хто з нас не бажає споживати "золоті яблука" не лише влітку, а й взимку?

"Золоті яблука" — саме так перекладається на українську мову слово "помідор". Їх можна вирощувати влітку у відкритому (на городі, полі) і в закритому грунті (в теплицях, у парниках, у кімнаті), а взимку — лише у закритому грунті. Обидва способи доволі клопітні. Тоді можна обмежитися тільки одним, наприклад, вирощуванням у відкритому грунті. Для цього доведеться підібрати сорти помідорів, плоди яких придатні для тривалого зберігання у свіжому вигляді до Новорічних, а ще краще — до Різдвяних і навіть травневих свят. Такі сорти є, і серед них наші, вітчизняні: Шедевр-2 (зберігаються 6 міс.), Богданівський (5 міс.), Шедевр-1 (4 міс.), зарубіжної селекції: Жираф (6 міс.), Лангутор, Лонг Кіпер (3 міс.). Про них багато писали на сторінках двотижневика "Зелений календар" та журналу "Дім, сад, город". Я ж хочу зупинитися на кімнатних сортах, серед яких справжньою королевою вважаю Крайову, оскільки вона може рости, розвиватися і плодоносити три роки підряд, скидаючи в зимовий період листя, уповільнюючи свій ріст і розвиток, але не припиняючи його повністю.

Кімнатних сортів існує чимало. Я випробував такі з них: Японський кімнатний, Флорида, Петіт, Субартік-Черрі, Новинка Канади, Тайні-Тім. Зупинився на Кімнатному, насіння якого одержав поштою від науково-виробничої фірми "Екзотика", а також на сортах Ізобільная жизнь (США), Морава сид (Чехія), Дау сид (Нова Зеландія). Кімнатний — ранній, компактний сорт, добре витримує нестачу світла, а тому рекомендується для вирощування в кімнаті у квітковому горщику, але чудово росте й плодоносить і у відкритому грунті. Схема садіння 50х30 см.

14 квітня насіння Кімнатного висіяв в окремий ящик для вирощування розсади разом з іншими сортами. Сходи були дружними і міцними. 27 квітня розсаду сорту Кімнатний пропікірував у окремий ящик і поставив його на вікно, що виходить на північний схід. Пряме сонячне проміння заглядає туди лише 2—3 години, а температура повітря значно нижча, ніж у відкритому грунті, взимку ж вона знижується до 7—10оС. Ось у такі екстремальні умови потрапив даний сорт. Правду кажучи, надії, що він виживе, та ще й заплодоносить, майже не було. Щоб якось допомогти своєму піддослідному сорту, я намагався створити якнайкращі умови, крім світла й тепла. І хоча надворі було літо, ці два фактори залишалися нижчими від норми. На відміну від рослин-ровесників, висаджених у відкритий грунт, Кімнатний відставав у рості. Але я не поспішав застосовувати такі випробувані стимулятори росту й розвитку кімнатних рослин, як таблетовані добрива "Арніка" і "Покуття". Пройшло трохи більше тижня очікувань і сподівань, і от новий сорт кімнатних помідорів порадував мене помітним потовщенням і видовженням стебла, появою бічних пагонів.

Надалі догляд полягав у поливанні, підживленні й пасинкуванні рослин, розпушуванні грунту.

Поливав відстояною і підігрітою сонцем або на кухні водою, температура якої не нижча +20—25°С, раз на тиждень, але щедро. Щоб запобігти появі чорної ніжки, поверхню грунту на перших порах раз на два тижні посипав просіяним на грунтовому ситі попелом (краще з соломи або соняшнику), а до води для поливання додавав перманганат калію, щоб розчин був рожевого забарвлення. Калій сприяє розвитку механічних елементів, судинних пучків і луб'яних волокон, тому позитивно впливає на міцність стебла і підвищує стійкість рослин до вилягання; марганець, насамперед, є засобом дезінфекції від різних збудників хвороб овочевих культур.

Після поливання, як правило, осідає й ущільнюється грунт, оголюється нижня частина стебла, коренева шийка, а додаткові корені, які часто-густо за умов дбайливого догляду утворюються і над грунтом, також потребують своєчасного підсипання й підгортання грунтосумішшю з дернової (можна городньої) землі, перегною, шлаку (коли немає річкового піску) з вугілля, що згоріло, і просіяного знову ж таки на грунтовому ситі. Після трьох—чотирьох таких підсипань-підгортань посередині ящика утворюється гребінь, обплетений міцною і розгалуженою кореневою системою помідорів, який потребує, як і вся суміш у ящику, систематичного розпушування. Я роблю його за допомогою саморобних маленьких вил. Це поліпшує аерацію грунту.

Крім поливання, розпушування грунту, рослина потребує систематичного підживлення мінеральними та органічними добривами. Уперше підживлюю сечовиною через 15—20 днів після пікірування розсади на постійне місце. Вдруге — через 25—30 днів розчином коров'яку у співвідношенні 1:10, втретє — розчином нітроамофоски з розрахунку 1 столова ложка на 10 л води у період бутонізації, квітування і початку зав'язування плодів. Під час масового квітування для рясного плодоутворення рослини підживлюю 1%-ним розчином борної кислоти.

Кілька слів про пасинкування як важливий засіб регулювання росту, розвитку, квітування і плодоношення рослин. Сорт Кімнатний не лише компактний, але й дуже швидко- й високорослий (понад 1 м), утворює багато пасинків, які можна використати для формування рослин у два—три стебла і для тривалого плодоношення. Пасинкування сприяє інтенсивному процесу фотосинтезу та утворенню великих плодів і швидкому їх достиганню.

Щоб нейтралізувати нітрати в рослинах і плодах, після підживлень нітроамофоскою і, тим паче, сечовиною, вношу в грунт розчинену калійну сіль (для кращого засвоєння рослинами). Крім того, калій підвищує посухо- і морозостійкість рослин, пришвидшує розвиток бутонів і суцвіть, достигання плодів, поліпшує їхню якість. З таким же успіхом можна використати добовий настій розчину попелу (бажано солом'яного чи соняшникового), просіяного крізь найдрібніше грунтове сито, з розрахунку склянка на одне відро. Це навіть краще для рослин, тому що в попелі є всі макро- і мікроелементи (крім азоту).

Надворі в розпалі зима з снігами і морозами, вітрами й заметілями, різкими перепадами температур, а в мене в кімнаті на вікні у період Новорічних і Різдвяних свят ростуть, розвиваються, квітують і плодоносять помідори сорту Кімнатний.

Для одержання насіння використовую тільки достиглі на рослинах плоди, а для дозарювання і споживання у свіжому вигляді та як приправу до страв — білі або побурілі плоди. Раджу і читачам журналу ближче ознайомитися з цим сортом. Не пошкодуєте, бо ви будете у будь-яку пору року із "золотими яблуками".

В.П.Кроліцький

ХРІН: ЯК ВИРОСТИТИ І ЯК ПОЗБУТИСЯ

До редакції журналу звертаються читачі з проханням розповісти про те, як вивести з городу хрін. Ось що пише В.В.Прокопець з Чернігова: "На нашому городі хрін спочатку займав невелику площу, близько 1м², ми навіть раділи, що він у нас є. Але невдовзі почав розгалужуватися і зайняв більшу частину ділянки. Що я тільки не робив: перекопував майже на 0,5 м, сипав туди сіль, навіть кислоту, але хрін продовжував рости ще краще. У магазині "Зелений дім" порадили один препарат, та на жаль, моєї пенсії не вистачить, аби позбутися небажаного сусіда. Порадьте, як зупинити його розростання".

Такі ж проблеми з хроном і в багатьох інших читачів журналу та слухачів передачі по радіо "Дім, сад, город".

У цьому номері ми подаємо статтю досвідченого городника-аматора Г.А.Скоряка. В ній йдеться і про користь від цієї рослини, і про те, як її позбутися в разі потреби.

Здебільшого ми згадуємо про хрін, коли готуємося до свята або заріжемо свиню. Воно й зрозуміло: хрін — незамінна рослинна приправа (особливо для м'ясних страв), яка поліпшує секрецію шлунка, підвищує апетит.

Цим, однак, не вичерпується цінність і корисність хрону. Адже він — це і їжа, і приправа, і ліки й антисептик. Зрештою, його вважають, так би мовити, природним меліоратором, коріння якого, проникаючи на велику глибину, після відмирання сприяє проникненню вологи та органічних речовин у нижні шари грунту.

На мій погляд, ця культура варта уваги. Тим більше, що для неї не обов'язкова велика ділянка чи окрема грядка. Він росте будь-де на осонні. А потрібен у кожній, без винятку, сім'ї і протягом усього року.

Культура хрону

Хрін звичайний, який поширений майже по всій Європі, в Криму та на Кавказі — багаторічна трав'яниста рослина з родини хрестоцвітих. У перший рік росту утворюється велика розетка листя і м'ясистий корінь з відростками. В наступні роки виростає прямостояче, розгалужене стебло висотою до 1 м і більше. Листя велике, черешкове, видовжене. Цвіте хрін у травні-червні. Квітки білі, двостатеві, зібрані в китиці. Плід — стручок з двома насінинами. Однак, в умовах України насіння хрону достигає лише в південних регіонах.

Розмножують хрін вегетативно — поділом кореня або кореневими паростками. Живці довжиною 15—20 см заготовляють восени, зберігають у вологому піску чи торфі, висаджують у грунт у березні—квітні. Перед садінням їх проращують протягом двох тижнів за температури +15—18°С. Нижні брунька "осліплюють", залишають 2—3 верхніх. Висаджений корінець загортають на 4—5 см землею, поливають, щоб осіла та ущільнилась земля.

Догляд за насадженнями зводиться до прополювання бур'янів та розпушування міжрядь. Копають хрін у жовтні—листопаді. На зберігання закладають кращі, не пошкоджені корені. Відрізки і бокові корінці використовують для подальшого висаджування.

Чим цінна рослина?

Наявність у корені та листках хрону деяких елементів і сполук, кислот, вітамінів та ферментів зумовлює певну цінність цієї культури. Причому, більшість цих елементів і сполук легко засвоюється людським організмом або слугує каталізаторами обміну речовин.

Хрін, зокрема корінь, містить глікозид синегрін. Під дією ферменту мірозинази синегрін розкладається на глюкозу, кислу сірчано-калієву сіль та амілову гірчичну олію. Остання спричинює гострий запах і смак хрону, який вживають для збудження апетиту, використовують з лікувальною метою та як антисептик.

Кора кореня й стебел виділяє ефірну гірчичну олію. Сік кореня містить лізоцим та аскорбінову кислоту (в корені — 170 мг%, у стеблах і листках — до 250 мг%), а також фітонциди та алкалоїди. Лізоцим має бактерицидну дію. Досить, скажімо, опустити в діжку з квашеними огірками чи помідорами два—три очищені корінці хрону, як розсіл не буде пліснявіти досить тривалий час.

Хрін також містить крохмаль, цукри, мінеральні солі, азотисті та смолисті речовини. А щодо вітамінів та мікроелементів, то він багатий на вітамін С (до 10 мг% на 100 г маси), а також D і Р. У 100 г кореня міститься, мг: калію — 580, сірки — 200, натрію — 80, фосфору — 70, магнію — 35. Є також залізо, мідь та інші макро- і мікроелементи, необхідні для організму людини.

Віддаю перевагу багатоярусній цибулі

Я — постійна читачка журналу "Дім, сад, город" (з 1989 р.). Вже більш як п'ять років вирощую малопоширені багаторічні цибулі на зелень: багатоярусну і батун. Перевагу віддаю багатоярусній за її не дуже гіркий смак, привабливу на вигляд, ніжну зелень.

У цього виду цибулі, як і в ріпчастої, формується трубчасте ніжне листя і справжня прикоренева цибулина. Але, на відміну від першої, у багатоярусної цибулі замість насіння на стрілках утворюються два—три яруси повітряних цибулинок (бульбочок) діаметром 0,5—3 см. Підземні прикореневі цибулини важать 20—40 г, кількість їх з віком рослин збільшується.

Походить багатоярусна цибуля з Сибіру. Ця багаторічна зимостійка рослина вільно зимує у відкритому грунті, витримує мороз 38—40°С. Пробуджується рано навесні, тільки-но зійде сніг, створюючи найпершу зелень. Вирощуючи багатоярусну цибулю, матимете змогу забезпечити організм вітаміном С та іншими цінними для здоров'я речовинами від ранньої весни до осінніх заморозків (фітонцидна активність її перевершує інші види цибулі). Але це можливо лише тоді, коли за рослинами належним чином доглядати та вміло ними користуватися.

При багаторічній культурі листя зрізують за 3—5 см над землею двічі—тричі за сезон. В однорічній культурі листя цибулі збирають разом з прикореневими цибулинами. Розтягувати строки збирання не слід, оскільки, якщо пір'я довго не зрізувати, воно старіє, стає грубим і малопривабливим для вживання. Росте цибуля дружно, тому зрізувати листя треба поступово: спочатку в одному, далі в другому рядку, і так до останнього. Коли зріжете зелень в останньому рядку, перший знову буде готовий до споживання. На насіннєвих рядках зрізувати листя не слід, бо це різко знижує врожай і якість бульбочок.

Треба мати на увазі й те, що вирощувати багатоярусну цибулю на одному місці можна до п'яти і більше років.

Коли багатоярусну цибулю вирощують в однорічній культурі, в їжу використовують листя (пір'я), прикореневі цибулини та бульбочки.

Цибуля добре реагує на органічні й мінеральні добрива. З органічних при однорічній культурі потрібно вносити перегній, а при багаторічній можна використовувати навіть свіжий гній.

Багатоярусну цибулю вирощують переважно з бульбочок, які не мають періоду спокою і починають проростати на материнській рослині. Повітряні цибулини-бульбочки на першому ярусі найбільші і важать 10—20 г. З центра першого ярусу відходять продовження стрілки завдовжки 10—15 см, яка закінчується повітряними цибулинами-бульбочками другого ярусу, і т.д. Ярусів з повітряними цибулинами буває 4, але

Споживання хрону

В їжу хрін здебільшого вживають як приправу, у вигляді соусу та соку і в суміші із столовим буряком. І не тільки тому, що червоно-рожевий колір суміші привабливіший на вигляд. Буряки, а столові зокрема, багаті на пектин, каротин, вітаміни B_1, B_2, С, РР, бетаїн, органічні кислоти, містять залізо, кобальт, марганець, мідь, цинк.

Отже, суміш цих двох компонентів дає, так би мовити, цілий букет сполук та елементів, які беруть участь у кровотворенні, регулюють обмін холестерину, пригнічують шкідливі бактерії тощо. Саме таку суміш слід вживати при атеросклерозі, гіпертонії, хворобах нирок, печінки, кишківника та для профілактики деяких інфекційних хвороб.

Однак не варто вживати хрін при гастритах, невритах, коліках, виразках, гострих запальних процесах, бронхіальній астмі тощо. Обережно й дозовано слід додавати хрін як приправу для збудження апетиту, дітям. Спазми дихальних шляхів можуть спричинити непоправну біду. Та й дорослим не потрібно зловживати ним. Надмірне вживання хрону може спричинити важкий гастроентерит — подразнення і біль шлунка та кишковика, блювоту, пронос та інші небажані явища.

Дуже корисний хрін як приправа до м'ясних, рибних, картопляних, овочевих страв, деяких салатів. Але при цьому слід пам'ятати відому польську приказку: "Цо занадто — то не здрово…"

Рецепти приправ з хрону

У кулінарії відомо кілька рецептів приправ з хрону до певних страв. Розповімо про деякі з них, найбільш вживані й поширені.

Хрін-бордо. Обчищений і промитий корінь хрону подрібнюють на тертушці. Так само подрібнюють печений у духовці або варений червоний столовий буряк. Масу змішують у пропорції 1:2. Додають оцет, цукор, сіль. Все старанно перемішують і закривають кришкою. Густоту соусу регулюють, додаючи переварену воду. Суміш має бути рідкою, але не розпливатися.

На 250 г кореня додають 500 г буряка, 200 г оцту 9%-ного, 50 г цукру, 10 г солі. Води – 200–300 г.

Замість оцту та води можна використати буряковий, хлібний чи яблучний квас.

Білий соус-хрін. Складові такі ж, як і для приготування хрону-бордо, але без червоного столового буряка. Хрін обчищають, подрібнюють, заливають окропом і закривають кришкою. А коли охолоне, додають оцет, цукор і сіль. Замість столового оцту можна використати 12%-ну есенцію.

На 300 г кореня — 450 г води, 250 г оцту, 50 г цукру, 10–15 г солі. Вода має бути нехлорованою або переввареною.

Білий хрін. Готують і вживають як приправу та лікувальний засіб. Для споживання в їжу готують, як і соус-хрін. А для лікування труть на кашку або ж вичавлюють сік. (Зберігається не довго) .

Сік хрону. Вичавлюють сік з коренів за допомогою соковитискачки чи іншим способом. Сік пастеризують і вживають або зберігають консервованим.

Лікувальні властивості

Як лікувальний засіб хрін використовують хворі на цингу, недокрів'я, хронічний ревматизм, малярію, жовтяницю, подагру, а також при кашлі, ангіні, зубному болю тощо. Амілова гірчична олія посилює секрецію шлунка, діє сечогінно при водянці, затримці сечі, каменях сечового міхура.

Хрін, тертий у вигляді кашки або настоянки на оцті, спирті чи на горілці, застосовують для компресів при радикуліті, застуді, кашлі, болях у попереку. Двадцятихвилинний компрес свіжого листя знімає гострий біль при радикуліті та ревматизмі.

Настоянка на вині чи пиві підвищує тонус організму при виснажливій розумовій та фізичній праці, перевтомі, пригніченому настрої. Доза — чайна ложечка тертого хрону на склянку рідини. П'ють тричі на день по столовій ложці.

Хрін має протимікробну дію. Настоянкою кореня полощуть рот, горло, обмивають застарілі гнійні рани. Маски з тертого хрону та яблук накладають на обличчя, коли хочуть позбутися ластовиння, вугрів, пігментних плям тощо.

Слід, однак, застерегти, що компреси, примочки, кашки з хрону не можна тримати більше 20—30 хв, щоб не обпекти шкіру, ротову порожнину тощо. А сік хрону з цукром чи медом споживають теж не більше чайної ложечки, аби не спричинити подразнення слизової оболонки шлунка і не збуджувати нервову систему.

Де посадити та як вивести хрін

Зрозуміло, що краще вирощувати хрін на окремій ділянці чи грядці. Кмітливі господарі за цих умов збирають по 80—100 ц/га коренів, а іноді — до 300 і мають непоганий бізнес.

А для потреб сім'ї хрін, як кажуть, грядки не просить. Цю культуру можна мати на будь-якому клаптику вільної, але добре освітленої землі. У затінку він не тільки погано росте, а й взагалі гине.

Відведену ділянку або місце під кущ слід глибоко (на 30—35 см) перекопати, внести перегній, торф, інші добрива, а потім посадити корінці під кілок чи лопату. Догляд за рослинами не складний. Процес збирання врожаю — теж. А ось вивести хрін дещо складніше, а іноді навіть неможливо, особливо на легких грунтах.

Отож розповімо про окремі способи виведення хрону.

Перший і найбільш ефективний — це глибоке перекопування, витрушування і вибирання корінців до найменшого.

Другий спосіб — засіяти ділянку багаторічними травами, причому густо. А окремі рослини, які все ж проб'ються, глибоко викопувати.

Третій — надійно і на тривалий час (вегетативний період) затінити ділянку чи грядку. Без сонячного світла хрін гине.

Існують також хімічні способи знищення хрону. Найбільш ефективні з них такі:

*обробити ділянки гербіцидом раундапом. Цей препарат, крім бур'янів, знешкоджує також хрін;

*на зрізану розетку рослини влити чайну або столову (залежно від величини і віку) ложку солярки;

*у такий же спосіб можна позбутися хрону і за допомогою гасу.

Отже, хрін на городі, ділянці чи грядці не довічний. Але краще його мати стільки, скільки потрібно.

Г.А.Скоряк, *м. Вінниця*

частіше 3. Повітряні бульбочки — це гарний садивний матеріал, проте вони погано зберігаються.

Починаючи з другого року рослина розростається до куща, в результаті чого кожна цибулина ділиться і кількість цибулинок подвоюється. Це також використовують для розмноження розсадою, ділячи кущі на окремі рослини.

Дуже важливо те, що цибулини-бульбочки не мають періоду спокою, отже, є можливість одержувати зелень у будь-яку пору року.

Торік для сівби цибулинок-бульбочок у кімнаті я використала ящики з 10-сантиметровим шаром поживного грунту. Бульбочки розклала в борозни, незалежно від орієнтації верхівки, і присипала пухким грунтом на 4—5 см. Через 27 днів листя дружно виросло до 30 см. Це дуже зручно, можна "підгадати" до визначних дат. У січні ми справляли сорокаріччя своєї невістки і мали до столу зелену цибульку.

Зрізавши зелень, я викопала з ящика підземні цибулинки і висадила їх на грядку у відкритому грунті. З грядки площею 2х2 м забезпечую свіжою зеленню свою сім'ю з п'яти чоловік від весни до глибокої осені, ще й курчатам та дорослим курям вистачає.

Рекомендую всім читачам посадити таку корисну, цілющу й дивовижну цибульку, не пожалкуєте.

Л.М.Добровольська,
вул. Горна, 53, с. Веселе, м. Судак, Крим, 98031

Шовковиця прикрасить ваш сад

Господарсько-біологічні особливості. З давніх-давен люди вирощують шовковицю. Листя цієї рослини є кормом для тутового шовкопряда, з коконів якого отримують натуральну шовкову пряжу. А людям у їжу дістаються дуже смачні плоди.

Колись екзотична шовковиця давно вже стала "своєю" на нашій землі. Росте це дерево повсюдно, воно гарне й довговічне. На київських пагорбах можна й зараз прогулятися під розлогим шатром шовковиць, які посадили тут понад два з половиною століття тому.

А ще шовковиця, незважаючи на примхи погоди, щороку рясно родить і дарує смачні та цілющі плоди. На півдні України з одного дерева їх іноді збирають до 300 кг. Найкорисніші вони у свіжому вигляді. І за щедрого врожаю їх споживають і місяць, і півтора. А ще можна заготовити ці ягоди про запас, а відтак значно подовжити оздоровчий шовковичний сезон.

Споживають плоди шовковиці свіжими й переробленими. Їх сушать, із них варять компот, варення, вичавлюють сік, виготовляють вино тощо.

Шовковиця містить багато корисних для здоров'я людини речовин: каротин, вітаміни С, B_1, B_2, B_6, B_9, Р, РР та інші, мінерали, цукор, органічні кислоти.

Плоди шовковиці посилюють процес кровотворення, допомагають при шкірних захворюваннях. Їх застосовують при нездужаннях серця, печінки, жовчного міхура, а також від негативних наслідків лікування хімічними препаратами й антибіотиками. Вони поліпшують зір.

Шовковиця збільшує чоловічу силу. Сприяє найближчим взаєминам чоловіків і жінок.

Широко використовує шовковицю для лікування різних хвороб східна медицина. І там небезпідставно вважають, що шовковиця значно подовжує життя людини.

Дерево шовковиці дуже гарне, споглядати його — одне задоволення, воно чудово прикрашає садок або подвір'я. Це швидкоросла й світлолюбна рослина.

Вона вітрозапильна. Існують як дводомні, так і однодомні форми. У перших чоловічі та жіночі квітки розташовані на різних деревах, у других — в одному суцвітті.

В Україні ростуть три види шовковиці: біла, чорна й червона.

Біла шовковиця. Це дерево заввишки до 15 м, з розлогою кроною. Інколи трапляються дерева з плакучими формами. Стовбур і гілки мають товсту кору, здебільшого сірого забарвлення.

Плоди дуже солодкі, вони містять до 20 % цукру, а іноді й більше. У них зовсім мало органічних кислот. Слід мати на увазі, що в білої шовковиці плоди можуть бути як білими, так і кремовими, червоними, фіалковими і майже чорними. Листя білої шовковиці — це найкращий корм для тутового шовкопряда.

Чорна шовковиця. Це дерево теж до 15 м заввишки і з розлогою кроною. Але на відміну від білої шовковиці у чорної забарвлення кори червоно-буре. Плоди у чорної шовковиці тільки чорні. Врожайність цієї шовковиці висока. Плоди солодкокислі, приємні на смак, запашні. Їх широко використовують у їжу. Листя її також їсть шовкопряд. Але не так охоче, як листя білої шовковиці. І шовк з нього грубіший.

Червона шовковиця. Родом вона з Північної Америки. Плоди в неї червоні, соковиті, солодко-кислі. Її опушене листя для годівлі шовкопряда непридатне.

Розмноження

Розмножують шовковицю насінням, щепленням, паростками, зеленими і здерев'янілими живцями. Плакучу форму шовковиці, окрім того, можна успішно розмножувати горизонтальними відсадками.

При розмноженні шовковиці насінням властивості сорту передаються не повністю. Окрім того, цей спосіб розмноження дає частину рослин лише з чоловічими квітками — шовкунів.

Насіннєве розмноження застосовують здебільшого для виведення нових сортів. З насіння вирощують і підщепу, як правило, білу шовковицю. Збирають насіння зі здорових і ще не старих дерев. Роблять це так. Коли плоди достигнуть, їх струшують на поліетиленову плівку або щось інше. І на плівці плоди залишають на деякий час на сонці, щоб повністю достигли. Потім їх вміщують у будь-який посуд, де тримають 1—2 дні, аби вони трохи закисли. Після цього плоди розтирають руками у відрі з водою. Нежиттєздатне насіння спливає на поверхню води, і разом з нею його зливають.

Масу, що залишилась у відрі, кладуть у сито і промивають водою та протирають, аж доки там зостанеться лише чисте насіння. Потім його підсушують.

Насіння шовковиці зберігає схожість близько року. Воно дуже дрібне: маса 1000 насінин становить близько 1,5 г. Висівають насіння шовковиці у квітні—травні, дбаючи, щоб сходи не потрапили під весняні заморозки.

Перед сівбою бажано провести стратифікацію насіння. Для цього його протягом 1—2 місяців тримають у вологому стані при температурі плюс 2—7°С. Якщо ж насіння не стратифіковане, то перед сівбою його обов'язково треба на 2—3 дні замочити у воді.

Сіють насіння шовковиці у добре розпушений грунт на грядці, у парнику чи в ящику. Грунт має бути легким і багатим на поживні речовини.

З появою сходів грядку в спекотний період доцільно притіняти. Посіви слід регулярно поливати. Якщо вони не густі, то сіянці залишають на тому ж місці ще на один рік. Коли ж рослинам тісно, то їх треба розсадити, бажано у фазі п'ятого листка.

Розмноження шепленням. Щеплюють шовковицю навесні або влітку. Весняне щеплення роблять тільки на підщепах, які пересаджено для цього попереднього року, а літнє — на підщепах, пересаджених восени або рано навесні. Період весняного щеплення настає з початком розпускання бруньок на дереві і триває до закінчення цвітіння.

Для весняного щеплення живці нарізують з урожайних рослин пізно восени, коли ті перебувають у

стан спокою. Зберігають у холодному льосі у вологому піску. Можна їх зберігати і в поліетиленовому мішечку, закопаному під снігом, або в холодильнику. Температура зберігання — від мінус 2 до плюс 2°С. Коли в підщеп настане період сокоруху, їх щеплюють.

Для літнього щеплення окулюванням використовують пагони поточного року. У шовковиці є два типи пагонів: вегетативні — видовжені, з великими листками, і плодоносні — вкорочені, з меншими листками. То для окулірування треба брати вегетативні пагони, підшукуючи такі, у яких добре розвинуті бруньки. Щеплення краще робити на висоті 10—25 см.

Розмноження зеленими живцями. Зелені живці шовковиці, як і інших рослин, укорінюють у закритому грунті при великій вологості повітря. На Поліссі і в Лісостепу кращий строк для цього — друга декада червня.

Вирощування

Шовковиця — рослина невибаглива. Вона може рости на будь-яких грунтах. Але найкращими для неї є родючі, глибокі, глинисто-піщані, ліпше сухі, ніж вологі. А особливо важливо, щоб у них не застоювалася вода.

Схема садіння шовковиці на великих площах значною мірою залежить від того, як сформовано дерева. Для штамбової форми з висотою крони від 3 до 5 м — це 4—6 х 4 м.

Ями для садіння копають завглибшки 60—70 см і діаметром 70—100 см. Перед садінням їх на третину заповнюють верхнім родючим шаром грунту.

На бідних грунтах в яму бажано внести 7—10 кг перегною. Перед тим, як кидати перегній у яму, його перемішують з грунтом.

Після садіння рослини поливають, а землю довкола них мульчують. В умовах Полісся та Лісостепу шовковицю краще висаджувати навесні. В інших місцевостях — як рано навесні, так і восени.

І.П.Надточій,
канд. с.-г. наук, зав. лабораторією ягідних та нетрадиційних садових культур ІС УААН

Роботи у зимовому саду

Продовжуємо накопичувати сніг навколо штамбів плодових дерев і ягідних кущів з обов'язковим його ущільненням (у теплі дні). Сніг збирають із садових доріжок, уздовж парканів, але не слід його брати в міжряддях дерев.

Після великих снігопадів струшують сніг з гілок дерев, оберігаючи їх від поломок.

За необхідності слід поновити побілку чи фарбування штамбів та основ скелетних гілок. Враховуючи біологічну особливість кісточкових порід і деяких інтродукованих сортів яблуні, у яких ступінь диференціації плодових бруньок до лютого більш виражений, ніж в основної маси сортів зерняткових, бажано їх та дерева кісточкових обприскати теплим 20%-ним вапняним молоком, попередньо ретельно його профільтрувавши.

Слід провести ревізію обв'язки штамбів у молодих дерев і за необхідності поправити або замінити на нову.

Сильні морози можуть викликати відставання (відшарування) кори у старих дерев. Необхідно такі насадження обстежити, легко постукуючи дерев'яним молотком по штамбу і скелетних гілках. Якщо прослуховується глухий звук кори, то вона відшарована. Слід своєчасно прибити відсталу кору до деревини цвяхами з широкою головкою. Навесні кора приживиться до деревини.

Якщо виникає необхідність затримати вихід плодової рослини із стану вимушеного спокою десь днів на 10—12, то це можливе при виконанні такого заходу. В тазу заморожують воду, а лід, що утворився, укладають навколо штамба дерева у два ряди. Затим накривають тирсою або гноєм. Весною, коли настане відповідний строк, укриття розбирають, а лід під час розтавання стане додатковим джерелом води.

У другій половині місяця кислі грунти в саду можна провапнувати, внісши на сотку 40 кг вапна-пушонки, а на дуже кислих грунтах — до 60 кг на 100 кв. м, щоб після танення снігу і весняного перекопування грунту вапно змішалося із землею по всьому орному шару.

Коли встановилася морозна погода, а снігу немає, то необхідно вжити заходів для утеплення кореневої системи дерев, якщо цього не зробили восени. Для цього застосовують толь, руберойд, тирсу, торф, перегній, глицю тощо. Аналогічно слід утеплити і кореневу систему ягідних культур.

У цей період слід заготовляти добрива, засоби захисту рослин від шкідників і хвороб, технологічні матеріали для роботи в саду, садовий інструмент. Ремонтують тару, огорожу, садовий інвентар, інструменти.

З середини місяця, коли температура повітря буде не нижчою за 5—6° морозу, можна приступати до обрізування насаджень "по снігу". Слід зауважити, що обрізування плодових дерев поліпшує освітлення гілок, що залишилися і сприяє кращому розташуванню у кроні пагонів, що відростатимуть протягом вегетації. Якщо гілки сусідніх дерев торкаються, то їх слід вкоротити, а за сильного загущення викорчувати через одне дерево.

Під час обрізування перш за все видаляють сухі, пошкоджені шкідниками і хворобами, поламані, відсталі в рості й розвитку та гілки, які викликають тертя і загущення крони. Бруньки на пагонах розташовані по спіралі. Це дає можливість садівнику під час їхнього укорочування спрямувати майбутній пагін у потрібному напрямку, якщо зріз робити над брунькою, що "дивиться" у вибраний садівниками бік. Слід пам'ятати: рани діаметром 1,5 см, утворені під час обрізування, необхідно замазувати садовим варом, машинним маслом, змішаним з деревним попелом, олійною фарбою.

Виявивши у саду мишей-полівок, ретельно ущільніть (утоптавши) мокрий сніг навколо штамбів дерев, розкладіть принади, отруєні мишачим тифом, таблетки "шторм" тощо, вживши заходів, щоб не отруїти птахів, домашніх тварин.

Продовжуйте поповнювати кормом розвішані в саду годівниці для пернатих друзів, вони сповна віддячать вам навесні і влітку.

О.В.Романов

Врахуйте

Садівництво нерозривно пов'язане з постійним оновленням та поліпшенням сортового складу насаджень, правильний підбір порід та сортів значно поліпшує врожайність плодових культур. Найнадійніший та найдостовірніший шлях мати кращі сорти — це самому щепити та вирощувати їх.

На даний час існує понад 130 способів щеплення. До найпоширеніших можна віднести такі: окулірування, копулірування, вприклад, за кору, сідлом, у боковий заріз, в розщіп, мостиком та інші. Детальний опис та методика перелічених щеплень вже не один раз друкувалася у попередніх випусках журналу "Дім, сад, город", у даній статті подаються лише деякі особливості щеплення окуліруванням.

Щеплення в розщіп, на мій погляд, є одним з найдревніших, недосконалих та варварських, що завдає дереву великих травм, на загоювання котрих йому потрібно витратити багато сили та енергії, яку необхідно спрямувати на ріст прищепи.

Дерева можна щепити в корені, кореневу поросль, пеньок штамба, штамб та в гілки крони.

Щоб добре зросталися прищепи (живець або брунька) та підщепи, проводять близькоспоріднене щеплення. Якщо після правильного щеплення прищепа не зростається з підщепою — значить між ними існує біологічна несумісність, окрім якої причиною гибелі щеп часто бувають і вірусні захворювання. Під час щеплення необхідно враховувати також силу росту прищепи та підщепи, період цвітіння та достигання плодів. Прищепа повинна бути сильноросліша, ніж підщепа, або сила їх росту має бути однаковою. Слаборосла прищепа на сильнорослій підщепі буде погано розвиватися.

Підщепа відіграє важливу роль у формуванні характеру та сили росту дерева, початку його плодоношення, нектаропродуктивності та врожайності, довговічності насаджень, зміні габітусу крони та структури кореневої системи, а також впливає на інтенсивність та направленість процесів, що визначають нагромадження, розподіл та використання продуктів фотосинтезу.

Однією з серйозних помилок, до яких вдаються аматори, є щеплення неоднакових за силою росту сортів з різним типом крони на одному дереві, внаслідок чого неминуча їх конкуренція та пригнічування одного іншим, а також слаборослих сортів сильнорослими. Якщо на одному дереві прищеплені літні й зимові сорти, то достигання літніх затягується, а зимових — прискорюється.

Для щеплення яблуні використовують, як правило, сіянці дикої яблуні та клонові підщепи, які за силою росту поділяються на: суперкарликові (М20, М27, Р22 та ін.), висота дерев до 21% порівняно з сіянцями Антонівки звичайної; карликові (М9, Р2, Р60 та ін.), висота дерев 21—40%; напівкарликові (М26, Р1, 62—396 та ін.), висота дерев 41—60%; середньорослі (М7, ММ106, 54—118 та ін.), висота дерев 61—80 %; сильнорослі (ММ111, Р18, М11 та ін.), висота дерев більше 80 %.

Для щеплення груші як підщепу використовують сіянці дикої груші, айву, глід, іргу, горобину. Деякі сорти груші несумісні з айвою, тому використовують проміжне щеплення: спочатку на айві окулірують сорт груші, який легко зростається з нею, а наступного року на 6—8 см вище щеплюють потрібний сорт.

У сортів, щеплених на айві, період вегетації закінчується раніше, ніж на груші лісовій, — тому такі дерева краще встигають підготуватися до зими і за ранніх морозів вони морозостійкіші, ніж на сіянцевій підщепі. Крім того, такі дерева відзначаються раннім вступом у плодоношення, низькорослістю, мають щорічне регулярне плодоношення, формують великі та вирівняні за величиною плоди кращої якості, смачніші та ароматніші. Продуктивний період різних сортів груші, щеплених на айві, трохи менший, ніж на груші лісовій, але залежно від сорто-підщепної комбінації та умов агротехнічного вирощування триває до 25—30 років.

Найдоцільніше вибирати слаборослу підщепу, тому що дерева на ній будуть ефективніше трансформувати енергію сонячного світла в урожай плодів, а не на ріст листя, коренів та деревини. З урахуванням цього найпоширеніші підщепи: для яблуні — М9, груші — айва; сливи та вишні — вишня повстиста, яка недовговічна та має ряд недоліків.

Заготівля живців

Заготовляти живці для щеплення необхідно в грудні—лютому, в перші дні "молодого місяця" за місячним календарем, враховуючи температуру повітря. В якості прищепи використовують молоді однорічні прирости. Зрізувати пагони на дереві необхідно з південного боку по периферії середньої та верхньої частин крони маточного дерева. Не слід заготовляти їх з середини крони та з "жирових" приростів.

На практиці живці заготовляють восени, як тільки закінчиться сокорух, з дерев опаде листя і вони увійдуть у стан спокою.

при щепленні дерев

Заготовляють їх за середньодобової температури мінус 8—10°С, а зберігають — від 0 до мінус 2—3°С, не допускаючи підсихання. В окремих випадках за неправильного зберігання у вологому середовищі живці можуть страждати від вимокання. Найменш стійкі до вимокання брунька у сливи, вишні, стійкіші у яблуні та груші. Захистити їх від вимокання можна вміщуючи у поліетиленові пакети.

Для вдалого щеплення необхідно відбирати кращі, добре визрілі живці діаметром не менше 5—6 мм, з верхівковою ростовою брунькою та вегетативними боковими (вони тонші та довші, квіткові — коротші, випукліші та товстіші).

Зрізувати однорічні прирости для живцювання краще нижче ростової шийки, з відрізком дворічної деревини 1—2 см, завдяки цьому живці краще збережуться.

Зрізані живці необхідно відразу покласти на зберігання, для цього їх протирають вологою ганчіркою, сортують за розмірами, зв'язують у невеликі пучки, потім розташовують у відповідному місці для зберігання (погріб, холодильник тощо).

Не варто нарізувати живці короткими — 8—10 см, також непридатні тонкі, пошкоджені, криві, з обростаючих гілок а також "вовчків". Не слід також використовувати живці, які виросли в загущеній кроні або з її північного боку, чи вплетені в інше сусіднє дерево, а також з дерев невідомих сортів та хворих.

Щеплення здійснюють у такій послідовності: спочатку кісточкові — вишню, черешню, сливу, аличу, абрикосу, затим зерняткові — грушу та яблуню. Кісточкові породи краще вдається щепити на однорічній деревині, а на вишні, черешні та персику гарні результати дають щеплення за кору та літнє окулірування — всі інші способи — малоефективні. Тому навесні дорослі дерева кісточкових порід обрізують так, як і для щеплення за кору, щоб викликати ріст молодих пагонів, на яких влітку поточного року виконують окулірування вічками, в основі молодої гілки. Якщо гілок багато, то їх проріджують.

Під час перещеплювання дерев камбій має основне значення. Під корою розміщуються тканини луба — довгі волокна, які відомі як лико. Під лубом, на межі між корою і деревиною, міститься тонкий прошарок, важко помітний неозброєним оком, який і є камбієм. Камбій — це життєдіяльна тканина, що в період вегетації відкладає клітини деревини, внаслідок чого утворюються річні кільця. Якщо відокремлювати кору від деревини в період активного сокоруху та росту камбію, частина його клітин відокремлюється разом з корою, а інша залишається на деревині. Клітини камбію вологі та слизькі на дотик. Швидке зростання прищепи і підщепи відбувається тільки в тому разі, коли їхні камбіальні шари збігаються та щільно прилягають один до одного. Чим більша площа камбіального шару прищепи збігається з таким же шаром підщепи, тим краще вони зростаються.

Щеплення бажано виконувати зранку, коли ще тримається роса або в похмуру погоду, що свідчить про високу вологість повітря, та за відсутності вітру, тоді камбіальні шари не підсихають і щеплення ліпше вдається.

Великі дерева краще обрізувати з метою перещеплення та щепити за два—три роки. У перший рік обрізують та перещеплюють верхні гілки та половину крони з будь-якого боку, а на другий—третій роки — іншу частину. Це не створює значного морфобіологічного дисбалансу, не дуже порушує процеси фотосинтезу та обміну речовин у рослині, завдяки чому щеплення вдається краще.

Для шанувальників виконання робіт за біодинамічним календарем розповім про деякі періоди фаз місячного циклу. Якщо до сонячних ритмів (зміни пір року, дня та ночі) ми звикли та добре на них розуміємося, то вплив місячних ритмів відчуваємо значно слабкіше, ніж рослини. Щоб визначити сприятливий для конкретних робіт час, треба засвоїти основні закономірності впливу Місяця на рослини. Чим більше Місяць випромінює світлової енергії, тим краще рослина її сприймає, особливо на самому початку свого життєвого циклу. Саме у момент зародження майбутня рослина надзвичайно активно реагує на вплив космічних факторів, "запрограмовує" свій подальший розвиток.

У період зростання Місяця активізується циркуляція життєвих соків рослини знизу догори, від центру до периферії, найінтенсивніше розвиваються надземні частини. Зростаючий Місяць сприяє розвитку рослин, в яких плоди над землею. В період убування Місяця соки рослин активніше циркулюють згори донизу, від периферії до центра. Ріст надземної частини сповільнюється, а підземної — стає інтенсивнішим. Затемнення Місяця (як і Сонця) гальмують розвиток рослин (впродовж семи діб до та семи — після їх настання). Найсприятливіші періоди (фази Місяця і відповідні знаки Зодіака, що утворюють біодинамічні формули) для засвоєння рослинами місячної енергії подані в таблиці.

Упродовж року щеплення можна проводити в кілька етапів.

Рано навесні, до початку сокоруху, застосовують щеплення вприклад, у розщіп, сідлом, у боковий заріз, копулірування та ін.

Якщо щеплення здійснюють до сокоруху, то найкраще його виконувати у боковий заріз без видалення гілки, а під час сокоруху — за кору також без видалення гілки. Щеплення роблять на відстані третини довжини гілки від штамба. Після того, як переконуються, що щеплення вдалося, гілку видаляють.

Найпоширенішим ефективним та доступним є копулірування (найперший етап щеплення). Його можна виконувати до відставання кори від деревини. Цей спосіб застосовують за однакової товщини прищепи та підщепи.

З другої половини квітня, під час активного соко-

руху, використовують спосіб щеплення — за кору (другий етап щеплення). Ознаками сокоруху є легке відставання кори від деревини.

Якщо раніше проведені щеплення не вдалися, їх можна повторити у травні, використавши живці прищеп, що залишилися, обновивши зрізи на підщепах. Краще ці заходи здійснити під час повторного сокоруху, свідченням якого є поява на гілках молодих, ніжно-салатового кольору верхівок.

Переконатися у вдалому щепленні безпомилково можна вже на 12—16 добу.

Наприкінці липня — початку серпня можна провести літнє щеплення — окулірування (третій етап). Цей спосіб застосовують для щеплення однорічних приростів, молодих гілок та сіянців. Для окулірування використовують живці після закінчення їх росту. Починати окулірування необхідно з тих порід, які раніше закінчують ріст.

Через 7—10 діб після щеплення черешок листка відпадає, що свідчить про вдале щеплення.

На підщепах, де бруньки не приживилися, окулірування повторюють з протилежного боку.

У грудні—січні виконують останнє зимове щеплення, яке специфічніше, ніж попередні, завдяки технології підготовки підщеп і подальшого утримання щеплених саджанців, тому і використовується переважно у плодорозсадниках.

Для захисту від атмосферного впливу та запобігання підсиханню живців за весняного щеплення на прищепи надівають невеликі поліетиленові мішечки і щільно обв'язують їх знизу поліетиленовою плівкою. Особливо цього потребують кісточкові породи тому, що вони гірше утримують вологу, і швидко підсихають, що не забезпечує бажаної ефективності щеплень. Місця зрізу варто покрити садовим варом, але враховуючи той факт, що знайти якісний вар нині стає проблематичним, позаяк у багатьох випадках внаслідок недотримання відповідного співвідношення компонентів виробниками, він завдає значних опіків деревині та затікає до камбіальних шарів, через що щепа гине. В цих випадках краще користуватися звичайним дитячим пластиліном, який після глини є єдиною захисною речовиною. Якщо використовуються поліетиленові мішечки, місця щеплень взагалі можна не обмазувати.

Через 2—3 тижні, коли бруньки на прищепах почнуть проростати, мішечки знизу розв'язують, надаючи можливості щепам адаптуватися до нових природно-кліматичних умов, а ще через 3—4 доби, бажано на ніч, коли вологість повітря підвищується, мішечки зняти. При вдалому щепленні тримати мішечки довше немає потреби, аби уникнути грибних утворень та випрівання щеплень.

Щоб не утворилася перетяжка в місці щеплення, обв'язку злегка послаблюють, а наприкінці літа — повторно; наступного року навесні — знімають взагалі.

Аби щепи добре підготувалися до зими, верхівки приростів необхідно прищипнути, коли вони досягнуть довжини 18—20 см, і повторно при довжині 40—50 сантиметрів.

Щоб виростити гарні саджанці та мати добрий приріст перещеплених дерев необхідно провести комплекс агротехнічних заходів з догляду за ними: підживлення, поливи, мульчування грунту, боротьба з хворобами та шкідниками.

Таблиця. Біодинамічні формули основних плодово-ягідних культур

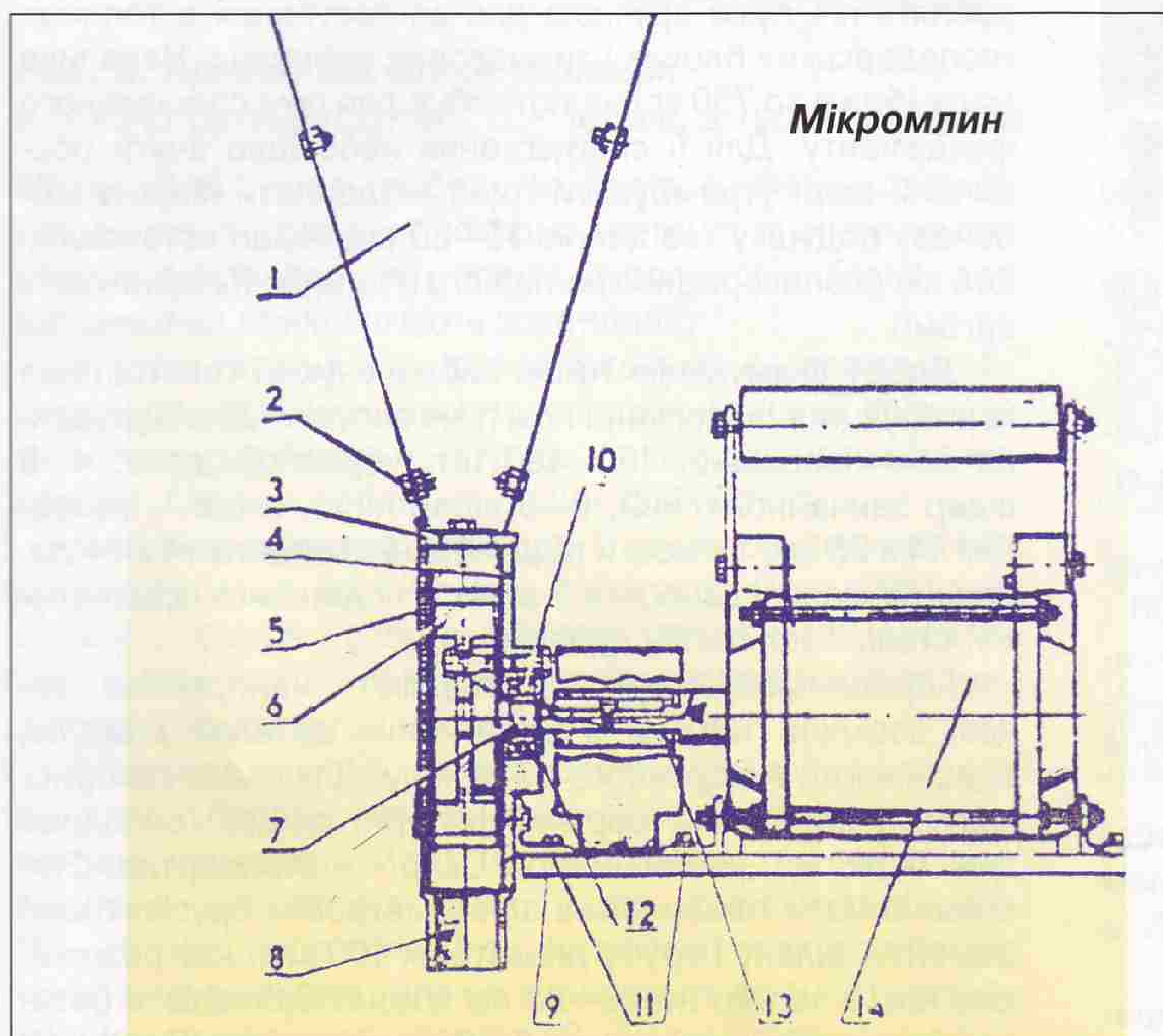
Абрикос, персик	◖ ○/Телець, Рак, Лев, Стрілець
Айва	◗ /Овен, Стрілець, Козеріг
Груша	○/Овен, Лев, Козеріг, Водолій
Вишня	● ◖ /Стрілець, Риби
Слива	◗ /Діва, Стрілець
Черешня	◖ ○/Овен, Лев
Кизил, алича	◖ /Овен, Діва, Скорпіон, Стрілець
Обліпиха	● ◖ /Близнюки, Стрілець
Виноград	○ ◗ /Овен, Лев, Стрілець
Смородина	◗ /Телець, Стрілець
Аґрус, малина	● ◖ /Козеріг, Водолій
Калина, лимонник	○ ◗ /Рак, Скорпіон
Яблуня	○ ◗ /Діва, Скорпіон, Стрілець
Волоський горіх	○ ◗ /Рак, Стрілець

Примітка: ○ — Повний Місяць; ● — Новий (молодий) Місяць; ◗— Перша чверть; ◖ — Третя чверть.

С.І.Наточій,
садівник-аматор, м. Київ

МІКРОМЛИН

Його може виготовити кожен, хто ознайомлений з токарними роботами. На 8-міліметровій сталевій основі (9) кутниками закріплено статор млина (4). Цю найскладнішу деталь висвердлють з 43-міліметрової сталевої заготовки на глибину 28 міліметрів. На токарному верстаті розточують центральний отвір, а з іншого боку — гніздо під підшипник № 203 (10). Висвердлюють отвори для кріплення вихідного патрубка (8), встановлення проміжної пластини (3), кришки підшипника (12) та кутників (11). Кріплення кутників передбачає регулювання положень статора і ротора один відносно одного.

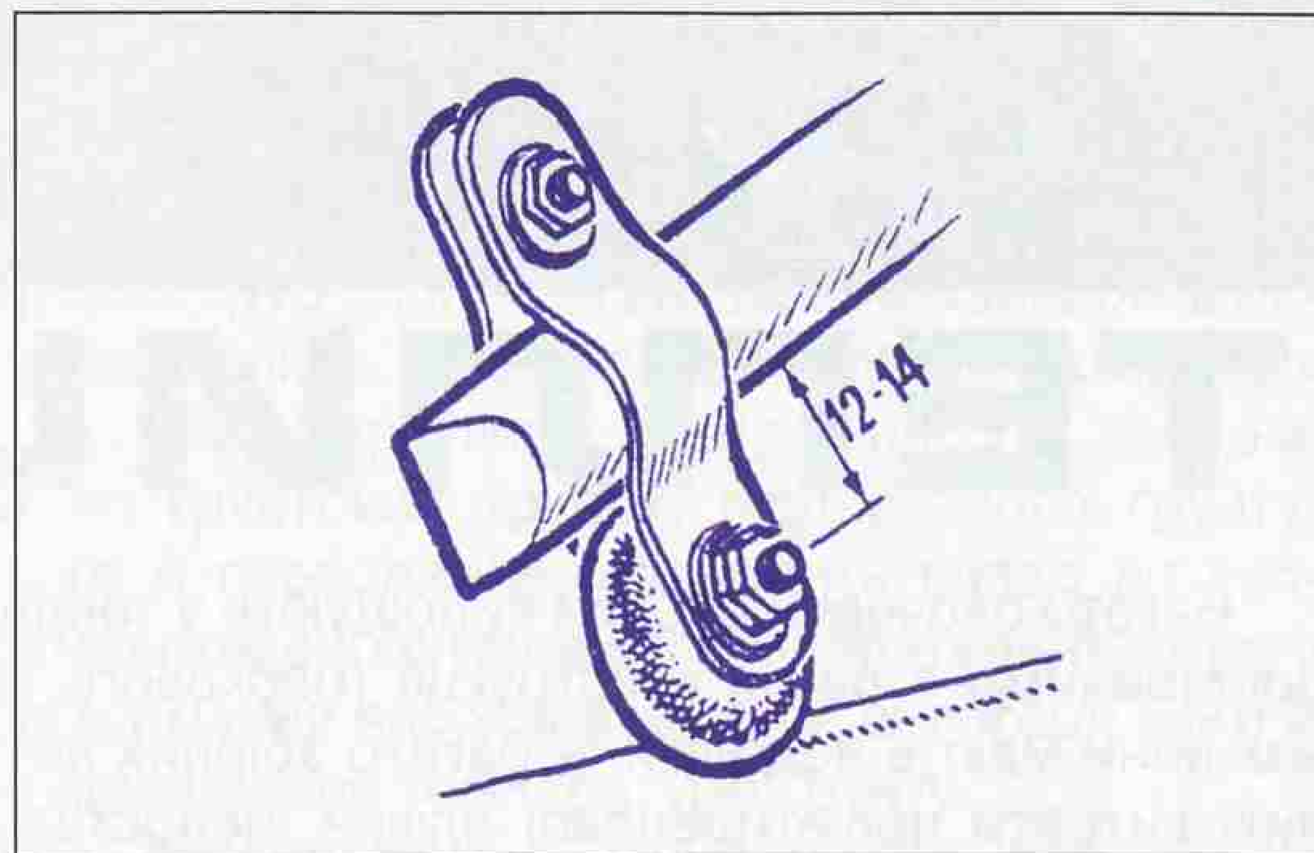
Електродвигун (14) потужністю 180 Вт узято від пральної машини. Хвостовик його вала з'єднується з валом ротора через муфту (13) на призматичних шпонках. До фланця вала (7) діаметром 65 мм трьома болтами М6 кріплять змінний ротор (6). Розмічають його на торці циліндричної заготовки, наносячи ділильне коло діаметром 104,5 міліметра, на якому намічають центри для 10-міліметрових отворів. Потім зовнішню частину заготовки сточують на токарному верстаті до ділильного кола, а центральну частину з обох боків розточують на глибину 10 міліметрів. Висвердлюють центральний 15-міліметровий отвір для вала і три отвори для кріпильних гвинтів. Зовні статор закритий 1,5-міліметровою кришкою (5). Бункер для зерна (1) — з листової сталі, складено на болтах, але можливі варіанти. Ротор можна виготовити й іншої форми — для тоншого помелу.

Електрообладнання (кондесатор, теплове реле, тумблер вмикання) розміщено на пластині з діелектрика, припасованій на кутничках поруч з двигуном. Перед увімкненням млинка слід відрегулювати положення статора і ротора. Продуктивність: відро кукурудзи подрібнюється за 6—7 хв., а пшениці, проса — вдвічі швидше. За три роки роботи мікромлин жодного разу не відмовив.

В. Клименко

ТЕРМОРОЛИК

Городникам досить часто доводиться мати справу з поліетиленовою плівкою. Кожен з них може власноруч виготовити терморолик для її зварювання. Для цього треба скористатися звичайним паяльником потужністю 60—90 Вт (див. рис.). Усі деталі конструкції саморобні, матеріали для неї знайдуться у будь-якому господарстві.

Фігурні дужки терморолика вигніть з листової м'якої сталі товщиною 0,8—1 мм (наприклад, з деталей дитячого конструктора). На їхніх кінцях просвердліть отвори діаметром 5 мм.

Ролик зробіть з шайби діаметром 18—22 мм. Краї заокругліть за допомогою наждачного паперу або надфіля, закріпивши деталь у патроні дриля. Після цього обробіть робочу поверхню ролика, щоб вона стала цілком гладенькою і відшліфуйте його боки.

Усі чотири шайби механічної частини терморолика латунні (діаметром 8—12 мм і товщиною 0,5—0,8 мм). Перед складанням їх також потрібно відшліфувати.

Коли деталі готові, натріть поверхні, що труться, графітовим порошком і складіть пристрій.

Перевірте, як працює терморолик, закріпивши його на жалі паяльника. Ролик повинен вільно обертатись, але без люфта. Зафіксуйте це положення за допомогою другої гайки механічного вузла.

Нагрівання ролика регулюється переміщенням по жалу паяльника. Верхній гвинт при цьому потрібно ослабити.

Перед зварюванням плівки, радимо потренуватися, щоб врахувати особливості терморолика, визначити оптимальну швидкість його переміщення, ступінь натискування залежно від товщини матеріалу тощо.

Зварювати найкраще на гладенькій пластиковій поверхні стола або листі петинаксу.

Якщо ролик перегріється, можна покласти на плівку цигарковий папір або кальку. Але краще використовувати тонку фторопластову плівку. Вона витримує температуру 150—400°С і не прилипає до матеріалу.

(Закінчення.
Початок у №№ 11 за 2002 р., 1 за 2003 р.)

ТЕПЛИЦІ

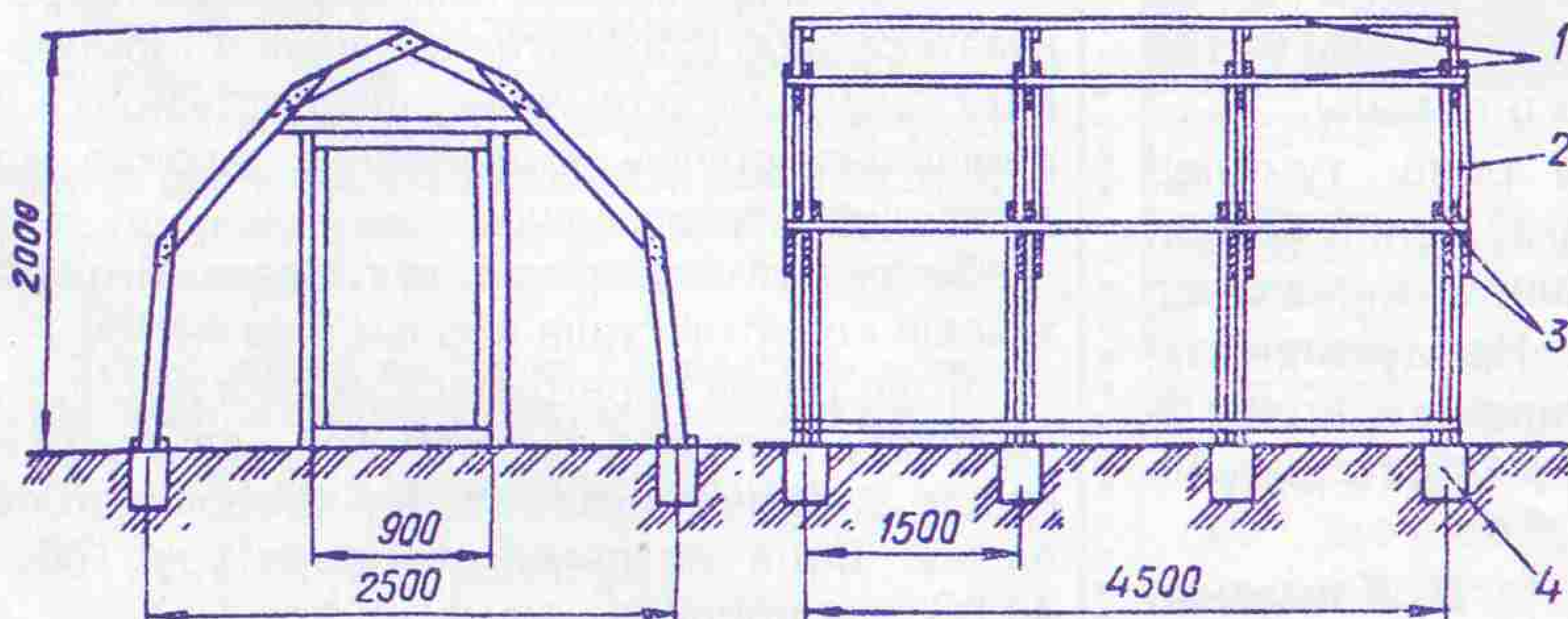
Багато овочевих рослин вирощують у теплицях. Нині поширеними є рамні конструкції (блокового типу). Однак вони мають недоліки — багато збірних деталей, великі витрати поліетиленової плівки, недостатня герметичність. Ось чому власники присадибних ділянок надають перевагу арковим теплицям.

Аркова теплиця. Її каркас складають із скріплених між собою, вирізаних по шаблону дощок перерізом 30 x 100 мм, накривають плівкою, звареною суцільною "ковдрою", яку кріплять рейками до лат. Завдяки ретельному припасуванню плівки аркова теплиця герметична (рис. 1).

Фундаментом служать дерев'яні стовпчики завтовшки 140 мм із глибиною закладання 0,4 м. Над рівнем землі стовпчики виступають на 0,2 м. Лати роблять з обрізних дощок перерізом 30 x 100 мм.

Щоб змонтувати аркову теплицю, вкопують фундаментні стовпчики. Арки складають на землі із заздалегідь приготовлених деталей. Спочатку в місцях з'єднання їх скріплюють одним цвяхом, а після надавання арці необхідних кутів і розмірів і, зокрема, потрібної висоти її остаточно скріплюють. Перша арка слугує шаблоном для інших, на ній розкладають деталі наступних арок і скріплюють їх цвяхами. Після складання арки встановлюють на стовпчики з тимчасовим кріпленням розпірками з дощок, які забирають після обшивання теплиці латами. У торці теплиці встановлюють двері. Попередньо склеєні (спаяні між собою праскою) стрічки поліетиленової плівки натягують поперек теплиці і кріплять рейками до лат.

Рис. 1. Аркова теплиця *(розміри в міліметрах):*
1 — лати з дощок; 2 — деталь арки з дощок (переріз 30 x 100 мм); 3 — зрізи дощок арок; 4 — фундаментні стовпи.

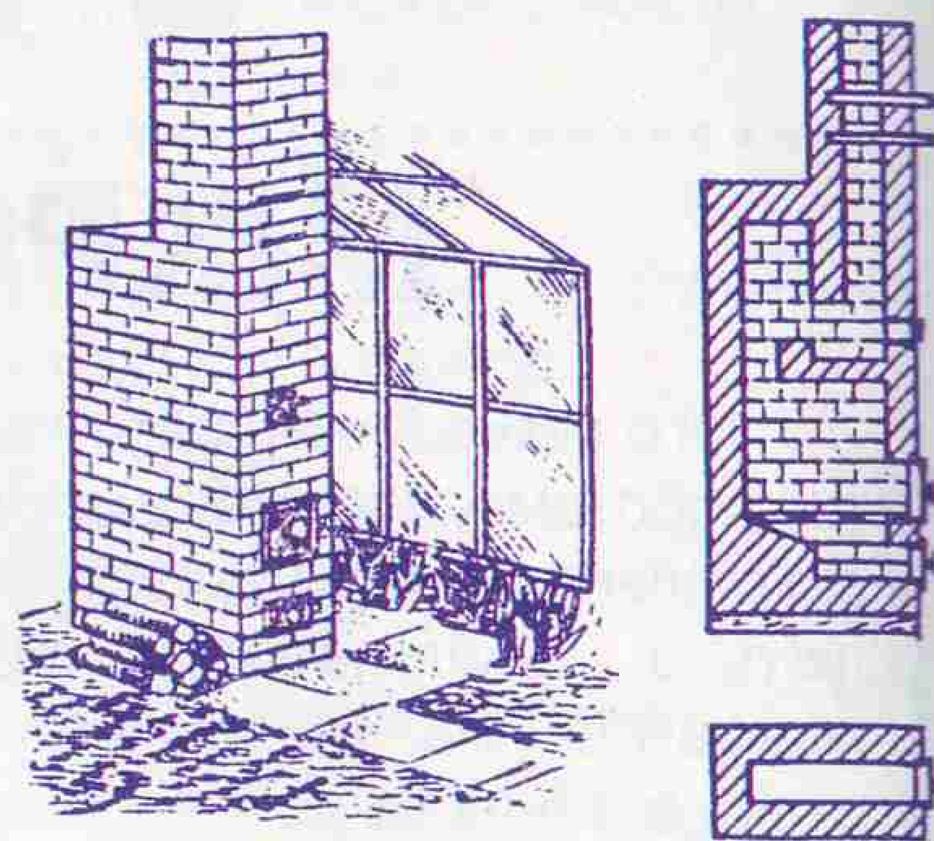

Рис. 2. Піч для теплиці.

Для невеликих теплиць зручним буде пічне опалення (рис. 2). Воно тривалий час підтримує температуру до 15°С, добре регулює температурно-вологісний режим. Компактні розміри (38x76 см при висоті 148 см) роблять піч дуже зручною для застосування в теплиці, господарських блоках і тимчасових спорудах. Невелика маса (близько 750 кг) не потребує для печі спеціального фундаменту. Для її спорудження необхідно зняти рослинний шар, утрамбувати ґрунт і підсипати піщано-щебеневу подушку товщиною 15—20 см. Якщо встановлюють піч безпосередньо на підлогу з дощок, її підсилюють лагами.

Добру акумуляцію тепла забезпечують товстостінна конструкція у півцеглини і дві пічні засувки. Для мурування печі необхідно: 180—190 шт. червоної цегли, 4—5 відер звичайної глини, 6—8 відер піску, а ще — колосник 14 x 25 см, топкові й піддувальні дверцята 14 x 14 см, прочищувальні дверцята 7 x 14 см і один лист покрівельної сталі. Топлять піч дровами.

Городники-аматори виготовляють найпростіші аркові засклені теплиці з однотипних деталей і вузлів, здебільшого з підручного матеріалу. Для цього використовують стовпчики, обрізки фанери, дощок (особливо для підлоги), рейки тощо. Скло — стандартне. Необхідно мати також кілька шестиметрових брусів, трохи цементу, шлаку і трубу діаметром 100 мм, яку розрізають на 10 частин по 20—23 см кожна. Заливають бетоном стрічковий фундамент 6 x 2 м і шириною 17 см. Над землею виводять на 25 см.

У фундамент вкладають трубки для стовпчиків. Нарізують 10 півтораметрових дерев'яних стовпчиків різної товщини, на них залишають шипи (рис. 3). Стовпчики фарбують, бруси зачищають, вибирають у них сантиметрові фальці під скло і фарбують. Усього необхідно мати 14 брусів.

Складають п'ять трапецій з обрізків дощок для підлоги і опалубки. Поперечки можна виготовити з товстої фанери, а боковини — із двох дощечок. Трапеції також фарбують. Перед складанням розігрівають на багатті відро бітуму, заливають у кожне гніздо фундаменту по кухлю і, вмочивши у відрі шип стовпчика, встановлюють по черзі всі стовпи.

На кожну пару стовпів ставлять і закріплюють цвяхами по трапеції (всього п'ять), на них зверху кладуть очищену від кори жердину діаметром 10—12 см, яку зарізують у паз в місцях з'єднання з трапеціями. Потім закріплюють горизонтально всі бруси (починаючи з верхнього) по шаблону, щоб між скляними пазами залишалася відстань

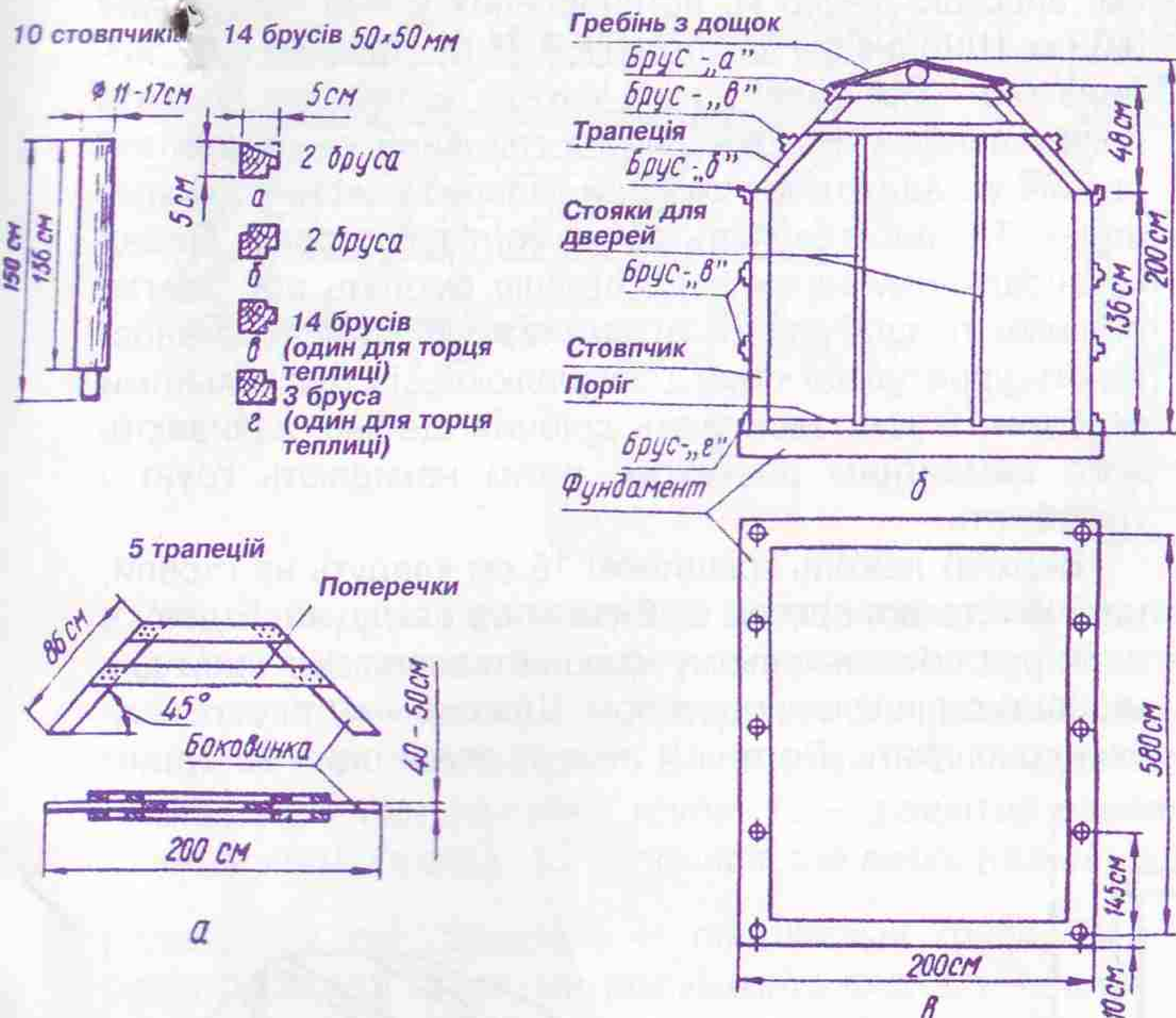

Рис. 3. Аркова засклена теплиця:
а — конструктивні деталі; б — вигляд з торця; в — план.

40 см. Лівий схил гребеня закривають фальцьованою дощечкою, а правий — чотирма щитами, із зовнішнього боку їх закривають від опадів руберойдом. Ручки для відкривання прикріплюють зсередини.

У торці теплиці, між двома кутовими стовпами, роблять поріг. Між порогом і поперечкою трапеції врізують два стояки вертикально з грубої дошки для навішування дверей. Останні роблять з дощок для підлоги.

Весняна плівкова теплиця. Овочеві рослини можна вирощувати на органічному субстраті. При достатній кількості повітря і вологи субстрат починає розігріватися, а відтак — ріст і розвиток рослин прискорюються, рано і дружно достигає врожай.

Матеріал (солому, очерет, осоку, сфагновий мох, кору, тирсу, болотні купини) заготовлюють восени в суху погоду, складають його під навіс, щоб не гнив і не пліснявів. Восени під грядки риють рівчаки глибиною 10— 30 і шириною 50—60 см. Коли температура повітря у весняній плівковій теплиці підніметься до 10°С, у рівчаки щільно укладають шаром 40—50 см зв'язану в тюки чи снопи солому, утрамбовують і формують грядки. Поливають їх 2—3 рази теплою (30—60°С) водою з розрахунку 20 л/м^2, після чого знову ущільнюють. Коли вся солома зволожиться, по її поверхні рівномірно розкидають добрива: калійні — 70—80 г/м^2, азотні — 90—100, фосфорні — 120—150, магнієві — 50, кальцієві (гашене вапно або доломітове борошно) — 120—140 г/м^2. Кожний компонент вносять окремо, не змішуючи з іншими.

Потім грядка розігрівається. Якщо процес відбувається слабо, щільні місця протикають вилами, при зниженні температури грядку накривають плівкою, папером або влаштовують над нею тунель, засипають поверхню соломи торфом шаром 7—10 см. Через 10—12 діб після початку ферментації температура субстрату знижується. У цей час висаджують горщечкову розсаду. Кілочком у соломі роблять лунки, заглиблюють у них рослини до кореневої шийки чи трохи вище, після чого присипають навколо ґрунтовою сумішшю, щоб запобігти розмиванню горщечка.

Плівкова теплиця на сонячному обігріві. Регулювати температуру в теплиці нелегко: в сонячну погоду вона часто перегрівається, тому необхідно відкривати плівку. При цьому знижується вологість повітря, що негативно впливає на рослини.

Городник Н.І.Гаврилов (м. Москва) запропонував плівкову теплицю з обігріванням шляхом акумуляції сонячного тепла в ґрунті (рис. 4). Основні елементи теплиці: 1 — дерев'яний каркас, виготовлений з рейок перерізом 3 х 5,4 х 6 см, що накривається поліетиленовою плівкою і закріплюється дерев'яними штапиками; 2 цоколь з колод діаметром 18—22 см, які можна замінити цегельною кладкою товщиною в одну цеглину або монолітним бетоном товщиною 20—30 см; 3 — ґрунтові труби (азбоцементні чи металеві діаметром 100—200 мм), замість них можна використовувати смуги шириною 25—30 см з листового чи хвилястого азбестошиферу, складеного у вигляді куреня; 4 — двері з протилежних сторін теплиці, обтягнуті поліетиленовою плівкою; 5 — звичайний віконний вентилятор потужністю 25—35 Вт; 6 — борти насипних гряд з монолітного бетону, цегли, колод; 7 — цегляна або інша піч; 8 — опорні фундаментні стовпи перерізом 20 х 20 см, що заглиблюються в ґрунт на 50—70 см.

Вентилятор забирає повітря з теплиці, проганяє його по ґрунтових трубах, закладених у ґрунті, через які воно надходить назад до теплиці (рис. 5). Вентилятор і вихід ґрунтових труб сполучені загальним каналом в одному з торців теплиці, в іншому торці труби виходять у приямок. За такої циркуляції повітря, нагріте сонцем, проходячи по ґрунтових трубах, віддає тепло ґрунту, потім, вологе й охолоджене, надходить назад до теплиці. Це зумовлює вирівнювання температури повітря в теплиці, підтримання високої відносної вологості його й одночасне підвищення температури ґрунту.

Теплицю встановлюють гребенем з півночі на південь. Північний торець прилягає до житлового будинку, тому під час холодів будинок і теплицю можна обігрівати однією грубкою.

Гряди в теплиці роблять насипними шириною 100—125 см. Цоколь її має бути достатньої товщини, щоб рослини не страждали від холоду. Підгрунтові труби розташовані під грядами, висота яких 40—45 см. Внутрішні

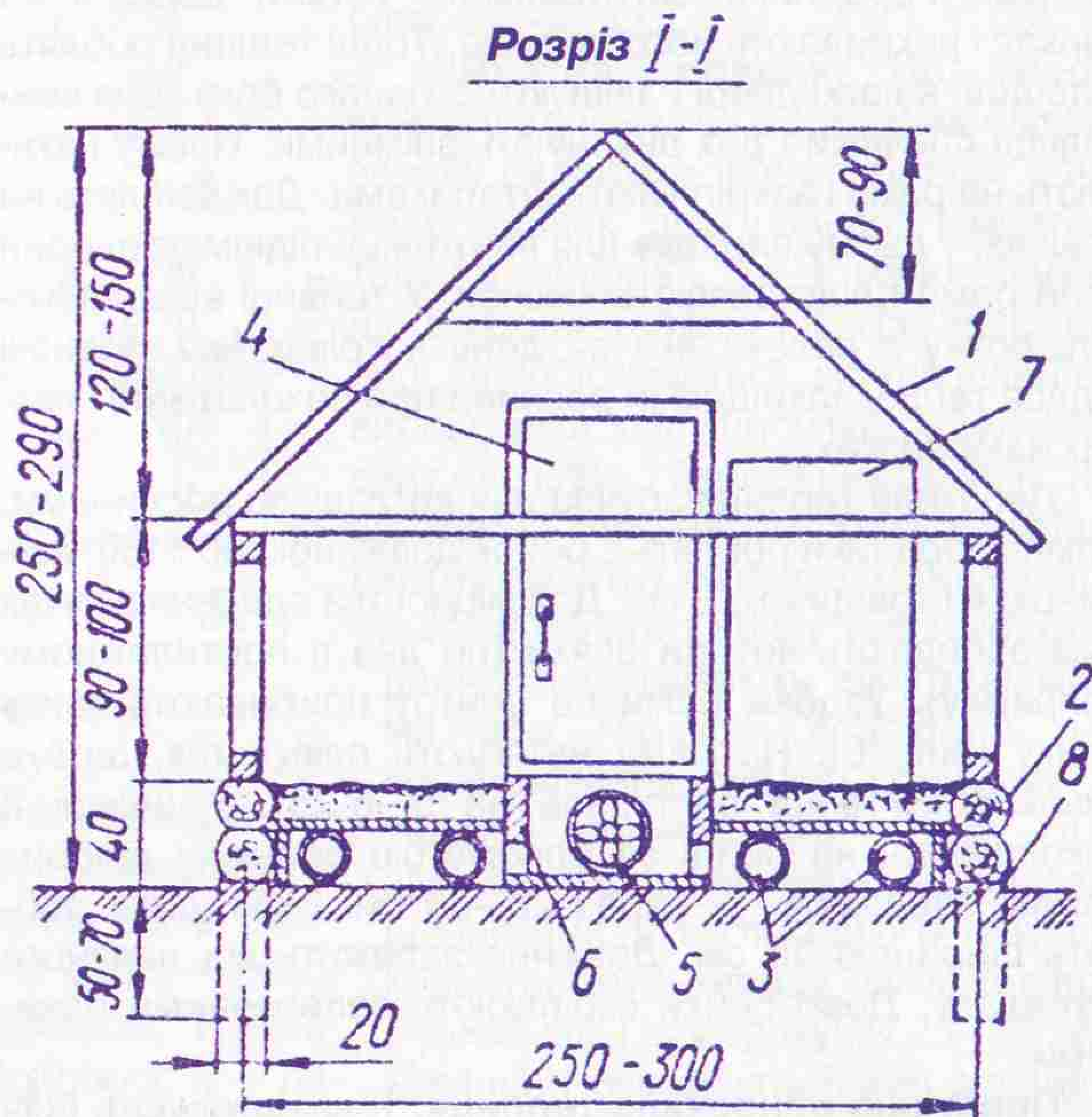

Рис. 4. Плівкова теплиця з обігріванням шляхом акумуляції сонячного тепла в ґрунті (розміри в сантиметрах):

1 – дерев'яний каркас; 2 – цоколь; 3 – ґрунтові труби; 4 – двері; 5 – звичайний віконний вентилятор; 6 – борти насипних гряд; 7 – цегляна чи інша піч; 8 – опорні фундаментні стовпи (розміри в міліметрах).

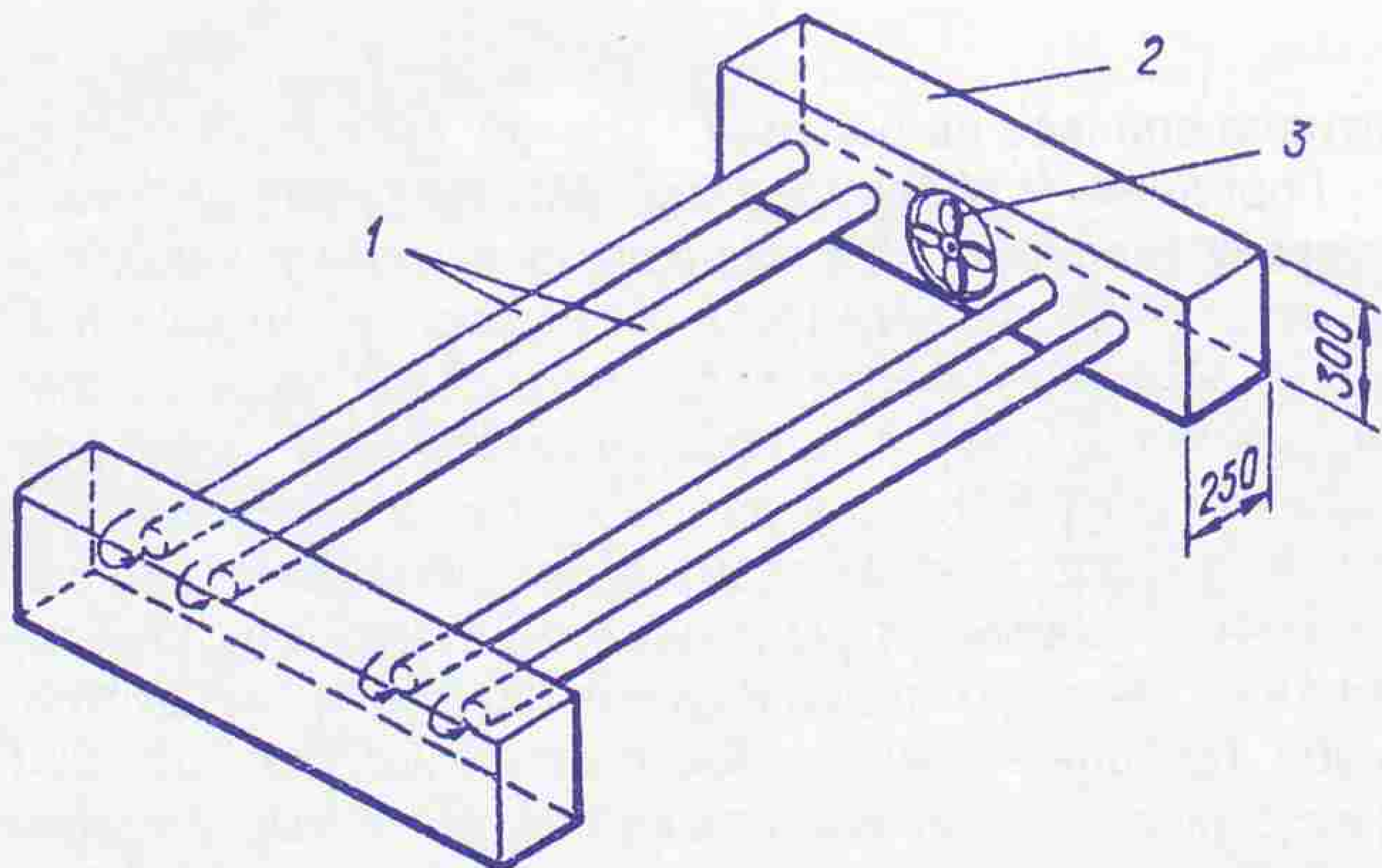
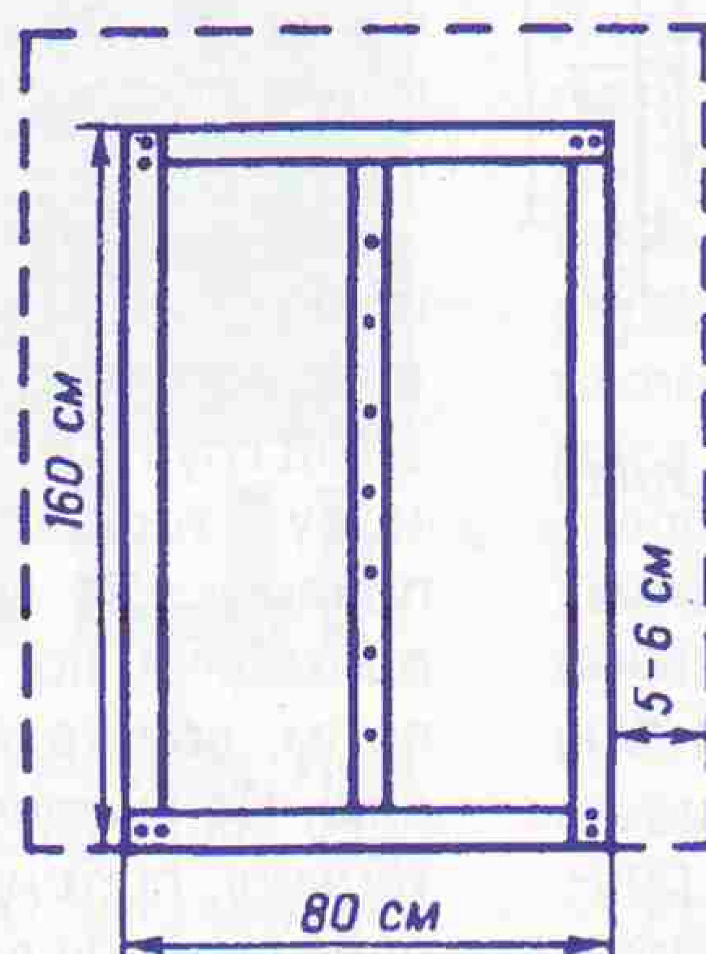

Рис. 5. Схема розміщення підгрунтових труб, сполучного каналу і вентилятора в системі опалення теплиці з акумуляцією сонячного тепла в ґрунті (розміри в міліметрах): 1 — підгрунтові труби; 2 — сполучний канал; 3 — вентилятор.

розміри сполучного каналу 25 х 30 см. Стінки його виготовляють з цегли, бетону, дерева тощо. Отвір для вентилятора роблять за розмірами останнього і виводять у прохід між грядами. Труби, прокладені в ґрунті, засипають глиною шаром 20 см (волога глина теплоємна), зверху насипають поживну для рослин ґрунтову суміш. У прохолодні ночі температура повітря в такій теплиці на 4—5° вища, ніж у звичайній.

Обслуговування плівкової теплиці з акумуляцією сонячного тепла в ґрунті спрощене: не треба піднімати плівку вдень і опускати ввечері, насипні гряди полегшують садіння, розпушування ґрунту, підживлення, ручне запилення, збирання врожаю, підв'язування рослин, знижується норма поливу порівняно із звичайними теплицями.

Є інший варіант плівкової теплиці на сонячному обігріві. Городники виготовляють легкий дерев'яний каркас і накривають його плівкою. Торці теплиці роблять з дощок, а легкі двері навішують з одного боку. Для вентиляції причілки і дах виконують знімними. Плівку натягують на раму і закріплюють штапиками. Дах кріплять на завісах, у цьому випадку для вентиляції піднімають один край рами і підставляють кілочок. У теплиці встановлюють бочку з водою, яка за день нагрівається, а вночі віддає тепло, захищаючи рослини при похолоданні і легких заморозках.

Двосхила теплиця зручна для догляду за рослинами. Рами городники роблять з рейок довжиною 80 і 160, шириною 4 і товщиною 3 см. Для міцності з'єднання в кутах рам забивають чотири цвяхи (по два в протилежному напрямку). Уздовж рами по центру прибивають тонку рейку (рис. 6). На раму натягують плівку так, щоб з трьох боків вона виступала на 5—6 см. У центрі її закріплюють на рейці за допомогою дранки і дрібних цвяхів, забиваючи їх через 20—30 см. Бічні щити роблять шириною 50 см. Довжина залежить від наявного матеріалу. Довгі рейки скріплюють поперечними планками.

Пристінна односхила теплиця. Її влаштовують біля стіни цегляного опалюваного приміщення, з сонячного боку. При розмірі теплиці 22,5 м² котлован риють довжиною 10 м, шириною 2,25 і глибиною 1,1 м (рис. 7). Із східного боку копають траншею для вхідного приямка для тамбура довжиною 1 і шириною — 0,8 м. Каркас теплиці роблять з чотирьох стовпів діаметром не менше 20 см, висотою 3—3,5 м, встановлених у ями на відстані 3,33 м. Ширина ям для стовпів 0,25 м, довжина 0,5, глибина 0,5—1 м, залежно від ґрунту. Стінки ям роблять прямовисними. На їхнє дно на глиняний чи цементний розчин укладають дві цеглини уздовж, а на них дві впоперек. Так виготовляють фундамент для стовпів. Перед встановленням нижні кінці стовпів смолять або злегка обпалюють, щоб запобігти загниванню. Стовпи встановлюють упритул до стіни і закріплюють їх будівельними скобами. В ями засипають дрібний щебінь, заливають його цементним розчином, потім накидають ґрунт і трамбують.

Верхній лежень товщиною 15 см кладуть на стовпи, нижній і дві поперечки в 12 см — на цеглу, викладену в один ряд по зовнішньому краю котлована. Цеглини для міцності скріплюють розчином. Щілини між стіною і лежнем конопатять. Верхній і нижній лежні один за одним

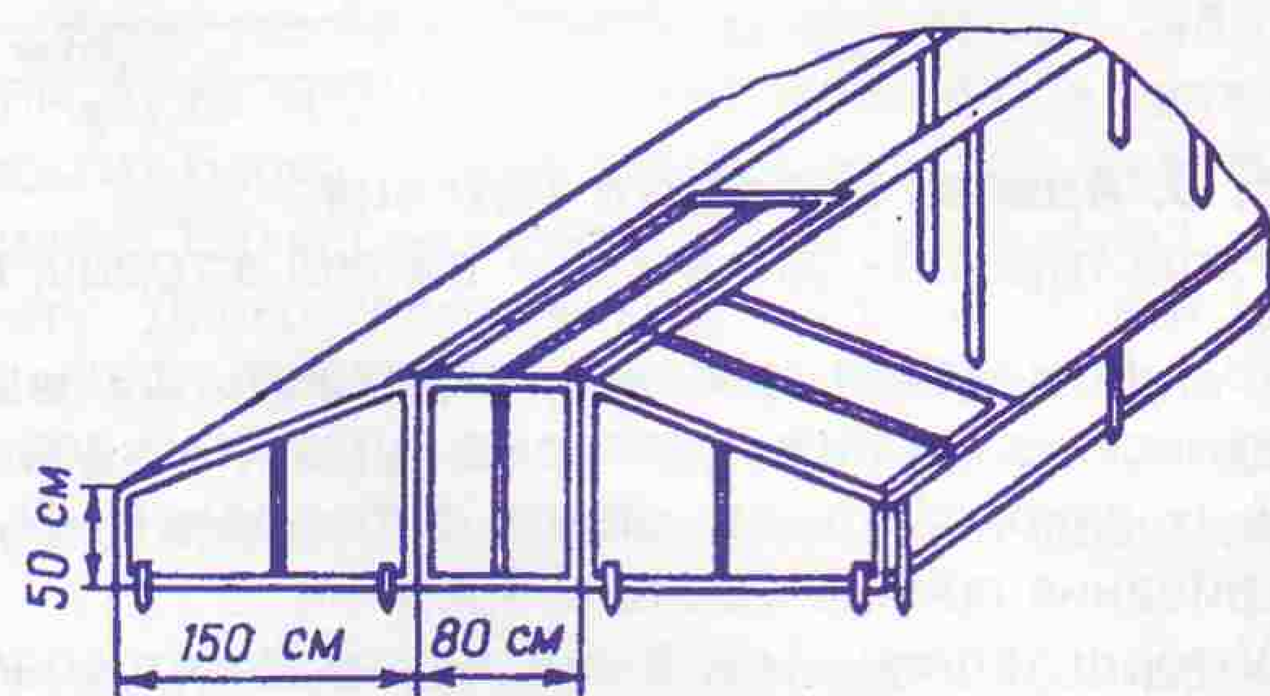

Рис. 6. Двосхила теплиця.

скріплюють врізаними в них брусками (укосами) завтовшки 12 см. Між укосами врізають п'ять шпросів на відстані 48 см. Ширина шпросів 6—7, товщина не менше 6 см. Для зменшення затінення шпроси з боків стесують.

Дверну коробку для входу в теплицю висотою 1,6 м роблять разом з каркасом теплиці. Одвірком для дверей слугує перший стовп каркаса. Для другого одвірка встановлюють під укосом стовп завдовжки 2 м, стовпи на 0,4 м заглиблюють у ґрунт. Бічні одвірки з'єднують між собою вгорі поперечиною, унизу — порогом. У дверній коробці вибирають паз для дверей, що відчиняються назовні. Двері роблять з дощок завтовшки 5 см. Щілини конопатять, а потім двері оббивають повстю. Для захисту теплиці від вітру, дощу і снігу перед входом улаштовують тамбур. Для спуску в приямку тамбура роблять земляні сходи, на які відразу кладуть дошки, щоб вони не обсипалися. У другому приямку на відстані 0,8 м від дверних одвірків, навпроти них, ставлять ще два стовпи діаметром 10 см, довжиною 2 м, що також на 0,4 м заглиблюють. На краї приямка з трьох боків кладуть обв'язку з жердин чи брусків. Стовпи зверху між собою з'єднують поперечинами і косяками, а з обв'язкою — укосами. Стелю тамбура роблять з обапола або дощок і накривають щитом з толю. Стінки тамбура обшивають дошками і засипають ґрунтом. Двері для входу в тамбур роблять так само, як у теплиці. Потім теплицю склять.

Стелаж встановлюють біля південного боку котлована теплиці. Його встановлюють на шести парах дерев'яних стояків чи будь-яких наявних труб. Товщина стояків 12 см, довжина 1,2 м. Їх на 0,4 м заглиблюють у ґрунт. Стелаж роблять з дощок товщиною 4 см. Висота борта 25 см. Між дошками по дну стелажа залишають щілини до 0,5 см, щоб не застоювалася вода. Вентилюють теплицю через витяжну трубу або кватирку.

Для обігрівання у цегляній стіні встановлюють

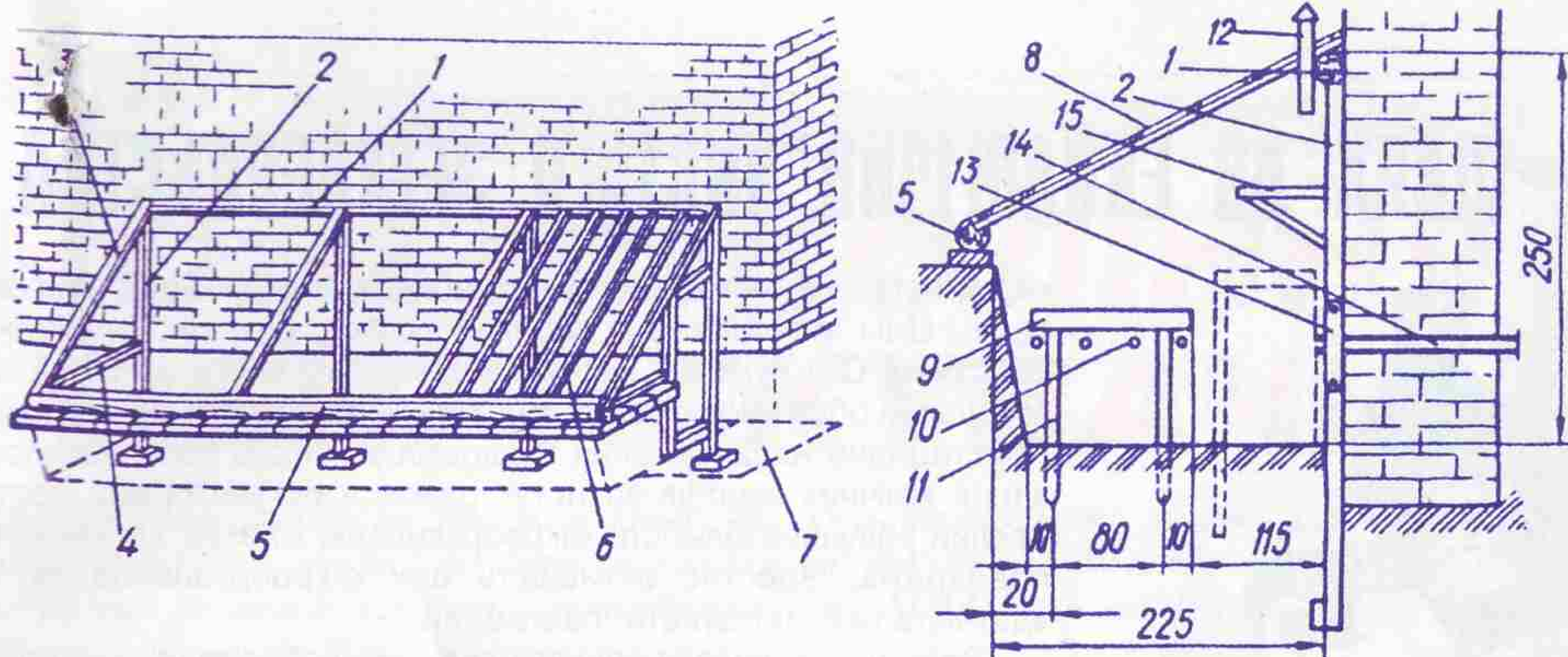

***Рис. 7. Каркас і поперечний розріз пристінної теплиці** (розміри в сантиметрах): а — каркас теплиці; б — поперечний розріз теплиці; 1 — верхній лежень; 2 — стовпи; 3 — укоси; 4 — поперечки; 5 — нижній лежень; 6 — шпроси; 7 — приямок; 8 — засклений схил; 9 — стелаж; 10 — труби опалення; 11 — стояки стелажа; 12 — вентиляційна труба; 13 — радіатор опалення; 14 — ввід труби опалення у водопровід; 15 — полиця для вирощування зелені.*

радіатор, а під стелажем — обігрівальні труби. Над радіатором між стовпами розміщують східчасті полиці, що значно збільшують корисну площу теплиці. З цією метою використовують і підстелажний простір. У теплицю проводять електричне освітлення. Взимку його використовують для додаткового підсвічування розсади.

Залежно від розміру горбочка чи стаканчика на 1 м² стелажа їх установлюють 100—150 шт. Через 10—15 діб після сівби горбочки з розсадою розставляють з розрахунку 50—60 шт./м². При вирощуванні огірків на цій же площі висаджують 8—10 рослин. Розсаду висаджують на відстані 30 см у рядку. На стелажі вміщується два ряди рослин. Помідори висаджують у шаховому порядку в два ряди на відстані 40 см.

Збірно-розбірна плівкова теплиця. Городники-аматори використовують конструкцію теплиці, яку без особливих затрат фізичної сили можна швидко скласти і розібрати. Складається вона з постійного каркаса і знімних рам. Для виготовлення каркаса застосовують сталевий кутник 30 х 30 мм. Рами роблять з дюралюмінієвого кутника з розміром полиці 25 мм і обтягують поліетиленовою плівкою. Маса такої рами 0,8—1 кг. Рами можна виготовити і з дерева, але тоді вони будуть важчими і менш практичними.

За встановлення гарної погоди верхні й бічні рами знімають, а під час теплої, недощової погоди ставлять лише верхні рами (дах). Виходячи з міцності рам, ширина теплиці має бути 2,5 м. Довжина залежить від кількості рам (рис. 8). На зиму їх забирають у закрите приміщення, а каркас залишають. Його можна через кілька років переносити на інше місце городу. Плівка на рамах при закритому зберіганні слугує 2—3 роки.

Кімнатна теплиця. Працівники конструкторського бюро Вінницького заводу радіотехнічної апаратури створили зразок оригінальної кімнатної теплиці "Флора". Вона малогабаритна. Довжина теплиці 1 м. На "полі" теплиці, що обігрівається, можна цілий рік вирощувати кріп, цибулю, салат, розсаду овочевих і баштанних рослин. Якщо немає можливості придбати стандартну кімнатну теплицю, можна улаштувати в кімнаті віконну теплицю. Всередині її обігрівають електролампами або гарячою водою, а для провітрювання роблять кватирку. У теплиці розміщають штору для затінення в сонячні дні. Для підвищення вмісту вуглекислого газу використовують тверду вуглекислоту ("сухий лід") з розрахунку 25—30 г/м² теплиці. Розміщають її над рослинами в різних місцях теплиці в невеликих горщечках. Підживлюють рослини вуглекислим газом, вранці за сонячної погоди при температурі плюс 25—28°С, закривши вентиляцію.

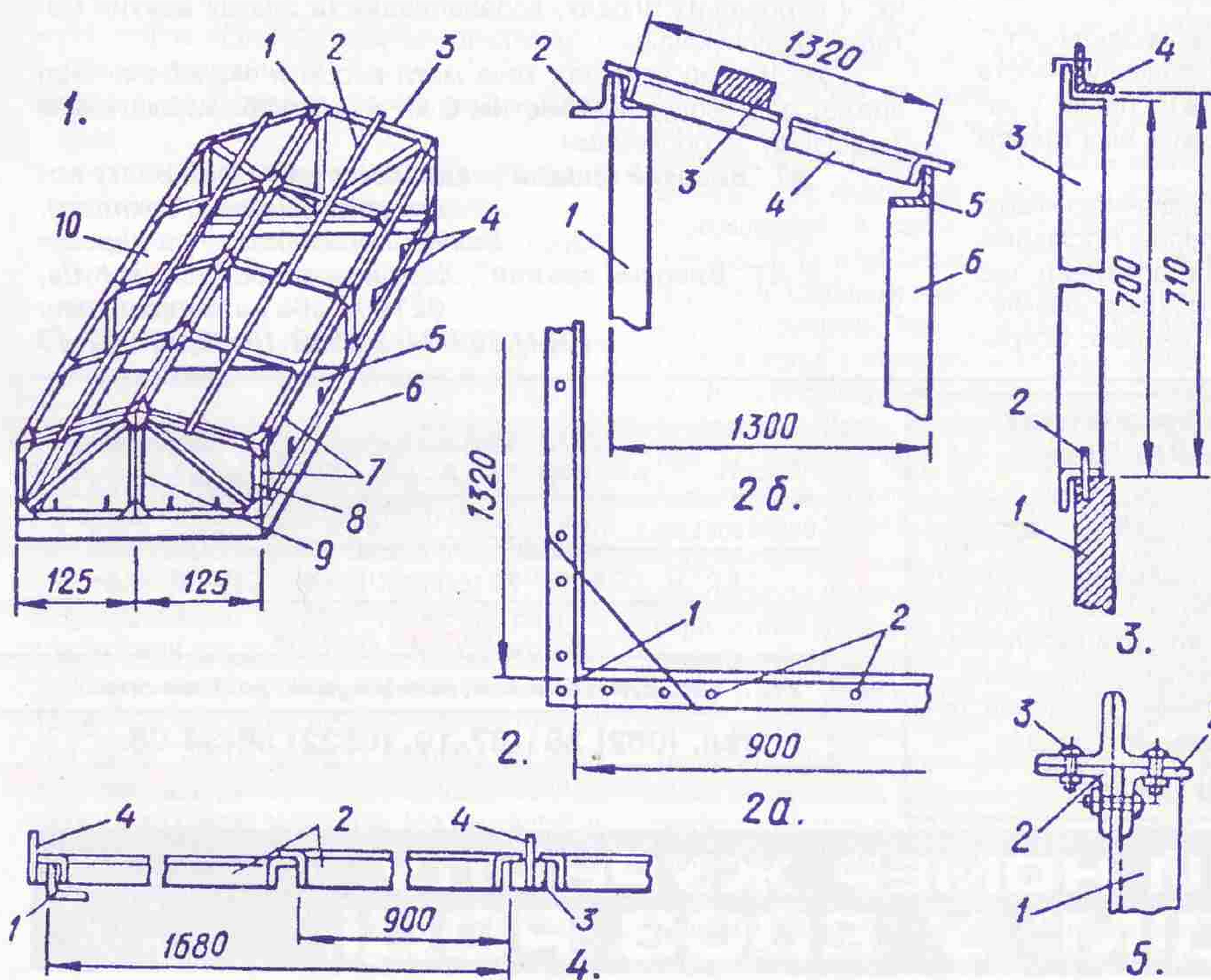

Рис. 8. Збірно—розбірна плівкова теплиця (розміри в міліметрах): 1 — загальний вигляд теплиці: 1 — здвоєний подовжній кутник; 2 — дерев'яна планка 20 х 40 мм; 3 — торцева стяжка; 4 — цвяхи без головок; 5 — бічна рама 180 х 70 см (по ребру); 6 — дошка 20 см; 7 — бічний подовжній кутник; 8 — бічний стояк 90 см; 9 — стояк 125 см; 10 — верхня рама. 2а — деталь рами покрівлі: 1 — кутовий косинець завтовшки 1,5—2 мм; 2 — отвори для пришивання плівки. 2б — з'єднання рами даху з каркасом: 1 — середній стояк; 2 — здвоєний подовжній кутник; 3 — проміжна стяжка; 4 — рама даху; 5 — подовжній кутник каркаса; 6 — бічний стояк. 3 — з'єднання бічної рами: 1 — дошка 20 см; 2 — цвях без головки; 3 — бічна рама; 4 — подовжній кутник каркаса. 4 — схема перекриття швів даху: 1 — торцева стяжка; 2 — рами покрівлі; 3 — проміжна стяжка; 4 — петля для закладання рейки, що кріпить раму до каркаса. 5 — кріплення здвоєного подовжнього кутника до стояка: 1 — подовжній кутник каркаса; 2 — оцупок кутника 40 мм; 3 — болт діаметром 4 мм.

ЕМІСТИМ С. ШЛЯХ ДО ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Природа немилосердна. Кожну власну таємницю, яку людина розкриває та використовує задля зміцнення своєї могутності, вона супроводить довгим шлейфом пагубних наслідків. Не є винятком і пестициди. У розвинутих країнах разом з мінеральними добривами вони позбавили землеробів багатьох турбот про хліб насущний. І як наслідок — потенціал суспільства спрямовується на вирішення завдань вищого порядку. З іншого боку, це призвело до ряду проблем, що викликані забрудненням довкілля, продуктів харчування та негативним мутагенним впливом. Негаразди, які породжує певний етап технічного прогресу, знімають, як правило, застосовуючи нові технології, речовини і матеріали, що з'являються в процесі поглиблення прогресу. Стосовно пестицидів такими речовинами-новинками є агрохімікати нового типу — регулятори росту рослин. Особливе місце серед них посідають препарати природного походження, а серед останніх — **Емістим С**.

Емістим С дістав широке визнання передусім завдяки тому, що він суттєво підвищує врожайність та поліпшує якість продукції практично всіх культур, що вирощують на полях, у садах та на городах. Однак його природоохоронні властивості висвітлені недостатньо.

Скажімо, давно відомо, що родючість грунту значною мірою зумовлена станом наявної в ньому мікрофлори. Дослідами Інституту мікробіології і вірусології НАН України доведено, що **Емістим С** підсилює ріст природних асоціацій мікроорганізмів і сприяє виробленню ними біологічно активних речовин. Зокрема, зростає кількість речовин, які вбивають хвороботворні бактерії. Цим пояснюється відомий факт, що використання **Емістиму С** у сумішах з фунгіцидами дає змогу на 20—25% зменшити обсяг використання останніх, відповідно зменшивши і пестицидне навантаження на довкілля. Окрім того, застосування хімічних засобів захисту разом з регуляторами росту рослин збільшує кількість мікроорганізмів, стійких до хімічних препаратів. Зростає активність цих мікроорганізмів та їх здатність нейтралізувати пестициди.

Розмаїтому навколишнього світу ми зобов'язані здатності усього живого змінювати свій генетичний код, тобто підлягати мутації. Однак надмірне збільшення частоти мутацій негативно позначається на людині, тваринах, рослинах. В Інституті фізіології рослин та генетики НАН України вивчають вплив **Емістиму С** на кількість пошкоджених хромосом у клітині. Досліди показали, що в клітинах досліджуваних об'єктів (паростках гороху та пшениці), оброблених **Емістимом С**, кількість природних пошкоджень зменшувалась в 1,5—2 рази. Додавання ж **Емістиму С** до мутагену гербіцидів зменшує кількість пошкоджень і змін у хромосомах до природного рівня.

Цей результат збігається з даними досліджень учених Уманської аграрної академії. Вони засвідчили, що в сумішах з **Емістимом С** сучасні гербіциди не знижують інтенсивність життєвих процесів у сільськогосподарських рослинах. Навпаки — врожайність тієї ж пшениці збільшується на 4—6 ц/га.

Нарешті нагадаємо, що **Емістим С** запобігає нагромадженню у вирощених плодах, коренеплодах та злаках важких металів і радіонуклідів.

Тож радимо всім, хто хоче мати високі й екологічно чисті врожаї, застосовувати **Емістим С** на всіх етапах вирощування та догляду за рослинами.

АТ "Високий врожай" надсилає регулятори росту поштою на умовах післяплати.
Заявки приймаються на адресу:
АТ "Високий врожай", Харківське шосе, 50, м.Київ, 02160, або за телефонами:
(044) 559-71-77;559-10-95;559-32-13

На правах реклами

ПЕРШИЙ НОМЕР ЖУРНАЛУ "НАШ ДІМ" У 2003 РОЦІ!

Видання побачило світ на початку січня поточного року. Тут наведені надзвичайно цікаві проекти сучасних котеджів. Зокрема, подані "суперові" розробки приватних будинків, виконані відомими київськими архітекторами — кандидатами архітектури С.Б.Зиміною і Т.В.Буличевою.

Гадаємо, що читачів зацікавить стаття про ландшафтний дизайн садиб, яка підготовлена спеціалістом підприємства "Збірні будинки" І.А.Грищенко.

Родзинкою журналу є також матеріал про будівництво альтанки.

Відповідаючи на листи читачів, наводимо статтю "Мансарду — власноручно".

Вперше даються безкоштовні юридичні консультації. Особливої уваги для любителів майструвати заслуговують креслення щодо самостійного виготовлення меблів.

На прохання читачів у номері знову є рубрики "Поради господині" і "Поради господарю", де дається багато корисних порад щодо ведення домашнього господарства. Цікава також дитяча сторінка.

Отже, наш журнал — для всієї родини!

Передплатний індекс журналу 74453.

Вартість передплати на 12 місяців у 2003 році сприймається передплатниками як справедливою — всього 14 грн. 16 коп. Вигідно передплатити комплект журналів "Дім, сад, город" + "Наш дім".

Передплатний індекс 21871.

Обов'язково вирішуйте на свою користь! Однак, відомо, найцінніше, що потрібно для професійного будівництва і сучасного облаштування Вашого Дому — це інформація! Її Ви знайдете, за словами читачів, у "Нашому домі"!

solo

НОВЕ ПОКОЛІННЯ ОБПРИСКУВАЧІВ

Обробка капустяного поля.

Хто міг передбачити ще два роки тому, що одна людина може за день обробити ранцевим обприскувачем 5 гектарів овочевого поля! Відгуки користувачів свідчать, що це далеко не межа для нового мотообприскувача SOLO 450, що його виробляє в Німеччині компанія SOLO Kleinmotoren GmbH.

Головна, чудова якість цього обприскувача закладена у принципі подавання хімічного розчину. Потужний потік повітря, що нагнітається вентилятором, перетворює робочий розчин в аерозоль і наносить його тонкою плівкою не лише на верхню, а й на нижню поверхню листків оброблюваних рослин. Хіба можна досягти такого ж ефекту звичайним штанговим обприскувачем?

Якщо далі порівнювати традиційний ранцевий обприскувач, у якому рідина подається під тиском, і обприскувач вентиляторного типу SOLO 450, то переваги останнього очевидні:

- економія хімікатів — до 30%, води — до 90%;
- рівномірна обробка, завдяки однорідності крапель аерозолю;
- висока продуктивність за незначних затрат праці;
- можливість обробки і польових культур, і саду без спеціальних подовжувачів;
- насос, що традиційно є слабким місцем звичайних обприскувачів, у SOLO 450 взагалі відсутній;
- під час роботи контакт отрутохімікатів з частинами обприскувача мінімальний.

Враховуючи високу продуктивність, SOLO 450 на полі може конкурувати навіть з тракторними обприскувачами. Його невелика вага і маневровість дають змогу почати роботу вже через 2 — 3 години після дощу, коли існує найбільша загроза ураження рослин грибковими хворобами. Не виникає жодних проблем і при роботі на овочевих плантаціях, де міжряддя нерідко змикаються, в той час як трактор може пошкодити рослини колесами або рамкою штангового розпилювача. Само собою зрозуміло, що і розворотні смуги, необхідні для трактора, за обробітку поля із застосуванням SOLO 450, не потрібні.

До всього сказаного можна ще додати ряд конструктивних особливостей SOLO 450, які безсумнівно допоможуть у роботі:

- регульована подача рідини від 0,45 до 3,35 л/хв. (4 положення) для дозування витрати;
- зручне, продумане управління розпилюванням (регульоване положення ручки управління, важіль фіксованого газу, гнучке коліно розпилювальної труби для швидкої зміни напрямку обробки);
- низькооборотний економічний двотактний двигун з малим рівнем шуму;
- наявність антивібраційних стальних демпферів між каркасом ранця і рамою, на якій закріплений двигун;
- комплектування насадками для спрямованої обробки: розсіювальна, в один бік, на два боки.

Сподіваємося, що для читачів будуть цікавими відгуки користувачів, що працювали з SOLO 450 і оцінили його можливості.

ІВАН ВОЛОДИМИРІВ, Веселівський район, Запорізька область:

Щойно я побачив у роботі SOLO 450, на семінарі "День поля "Seminis" у 2001 році, куди його привозили для демонстрування, відразу зрозумів — вкрай потрібна техніка. Адже я вирощую овочі, а їх треба і захищати, і проводити позакореневе підживлення, а на площі в півтора десятка гектарів зробити це непросто. Замінити навісний або причіпний тракторний обприскувач на ранцевий — та це ж мрія. За солярку — не платити, за оренду техніки — також, та й за стан здоров'я тракториста (а чи часом він не з похмілля?) — переживати не потрібно. Додайте до цього високу якість обробки, менші витрати робочих розчинів, мізерні витрати на мастильні матеріали і паливо — і результат буде вражаючим. Однак, повірити в те, що дві людини — одна з обприскувачем, а друга — на приготуванні і подачі розчину — за один день обробляють одинадцять гектарів, ніколи б не повірив, якби сам не пересвідчився. А взяти ранню капусту! Під плівкою її, та й не тільки її, практично нічим обробити. Шкідники і хвороби так і насідають на неї під плівкою. Тож і доводилось покладатися на удачу: а може все ж виживе врожай і якість буде більш-менш пристойною. А тепер — красота! Підняв плівку, дмухнув аерозолем,— і закрив плівку. Так само — і з іншого боку теплиці. Швидко і якісно можна обробити плівковий тунель довжиною 50 метрів. І продавати таку капусту приємно, хіба що тільки сусіди по прилавку ображаються: "Прибери муляж з вітрини, май совість, виклади справжню". Я переконую їх, що це і є справжня — не вірять, доки не дав у руках потримати. Вони здивовано запитують, що я робив, аби виростити такий чудовий овоч. Я все їм і розповів, і подивитись запросив. Деякі незабаром приїхали, а потім розпитували, де можна придбати таку чудову річ.

Ось так. Ще додам — техніка зроблена надійно і безвідмовна. Я сезон відпрацював — не знав біди, сподіваюсь, так буде і далі. Заливаю лише нормальне масло в бензин — і все! А решту "SOLO" зробить сам.

ІГОР ЛЬОНЮШКІН, с. Сокологірне, Херсонська область:

Я вирощую помідори. Для них найлютіший ворог — фітофтороз. Щойно з'являються перші ознаки хвороби — негайно потрібна обробка. Якщо прогаєш 2—3 дні — пропаде врожай, його з'їсть грибок. Один з фунгіцидів для цієї мети — мідьвмісні препарати. Ось на них я і побачив наочно якість обробки SOLO 450. Ці фунгіциди — майже всі сині, тож добре оброблені рослини повинні ніби відливати синявою. Тракторним обприскувачем їх лише зверху поллєш, десять працівників з ранцевими обприскувачами тиждень велике поле будуть обробляти, тому що листя треба покропити і зверху, і знизу, а це все — час. Якщо ж обробляти SOLO 450, то помідори відразу всі стоять сині: і листя, і під листям, і стовбур, і навіть грунт навколо рослини. А продуктивність яка! 5—7 га за день можна обробити, і це навіть з обідами і перекурами. Тож цією технікою я дуже задоволений, недарма витратив гроші.

ОЛЕКСАНДР ЗЮБРІЙ, Мелітопольский район, Запорізька область:

Я брав SOLO 450 у сусіда по бригаді, він його купив не роздумуючи, а я все сумнівався — треба-нетреба, вигідно-невигідно. Відпрацював ним сезон. Скажу одне: у цьому році куплю собі такий самий. Що й говорити!

P.S. Наприкінці 2002 року компанія SOLO Kleinmotoren GmbH почала виробництво нової моделі мотообприскувача — SOLO 432. У ньому тиск рідини створюється насосом, що приводиться в дію двотактним двигуном потужністю 1 к.с. Надходження у торговельну мережу — з початку 2003р.

ПРИДБАТИ МОТООБПРИСКУВАЧі "SOLO" МОЖНА ЗА ТАКИМИ АДРЕСАМИ:

1. ВКП "ЕСКО". Виставка-продаж:
04070, м.Київ, вул. Сагайдачного, 29/1, тел./факс (044)238-65-55 (багатоканальний).
Мережа фірмових магазинів "Планета Інструмент":
01004, м.Київ, вул. Басейна, 13, тел.(044) 235-85-31, факс (044) 235-85-32.
65045, м. Одеса вул. Преображенська, 58, тел. (0482) 43-35-75, 34-44-58.
83004, м.Донецьк, вул. Артема, 146, тел. (062) 381-87-22, 381-87-83.
2.Магазин "Агроплюс".
м.Одеса, ринок "У двух столбов", тел. (0482) 30-26-91.
3.Магазин "Насіння Seminis".
м. Мелітополь, вул.Чайковського, залізничний ринок, тел. (06192) 5-02-87.
4.ТЦ "Садово-городня техніка".
04080, м.Київ, вул. Костянтинівська, 71, тел. (044) 417-60-48.
5.Салон Силової Техніки SVS:
61020, м. Харків, вул. Культури, 3, тел.(0572) 17-50-11, 17-50-12.
6.Магазин "Дім інструментів":
79005, м. Львів, вул. І.Франка, 61, тел. (0322) 75-82-33, 96-63-36.
7.Магазин "Інструмент":
м.Сімферополь, вул. Севастопольська, 24, тел. (0652) 24-84-84.
8. Магазин "Літіція":
м.Кіровоград, вул. Комарова, 46, тел. (0522) 23-02-65, 55-10-56.
9. ТОВ "Дніпрокор":
69035, м.Запоріжжя, проспект Леніна, 200, тел. (0612) 13-43-13, 13-30-46.

Технологія вирощування та здоров'я тварин

4`2002

Усіх працівників ветеринарної медицини вітає з професійним святом Генеральний директор ТОВ "ВЕТЕРІНА" Тютченко О.Г.

Січень

Пн		6	13	20	27
Вт		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Лютий

Пн		3	10	17	24
Вт		4	11	18	25
Ср		5	12	19	26
Чт		6	13	20	27
Пт		7	14	21	28
Сб	1	8	15	22	
Нд	2	9	16	23	

Березень

Пн		3	10	17	24	31
Вт		4	11	18	25	
Ср		5	12	19	26	
Чт		6	13	20	27	
Пт		7	14	21	28	
Сб	1	8	15	22	29	
Нд	2	9	16	23	30	

Квітень

Пн		7	14	21	28
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

Травень

Пн		5	12	19	26
Вт		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Чт	1	8	15	22	29
Пт	2	9	16	23	30
Сб	3	10	17	24	31
Нд	4	11	18	25	

Червень

Пн		2	9	16	23	30
Вт		3	10	17	24	
Ср		4	11	18	25	
Чт		5	12	19	26	
Пт		6	13	20	27	
Сб		7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29	

"Технологія вирощування та здоров'я тварин"

Читайте рубрики:

- Щоб тварини були здорові;
- Наші інтерв'ю;
- Події. Факти. Коментарі;
- Ринки тваринницької продукції;
- Технології вирощування та виробництва;
- Новини науки і передовий досвід;
- Вісті з Мінагропрому;
- Анонси, виставки, конференції тощо.

Передплатний індекс 23881

Адреса редакції журналу: 04136, Україна, м. Київ, вул. Маршала Гречка,10-Б.
Тел.(044)442 24 72 E-mail:veterina@alfacom.net http://www.zoovektor.alfacom.net

2003

Липень

Пн		7	14	21	28
Вт	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Чт	3	10	17	24	31
Пт	4	11	18	25	
Сб	5	12	19	26	
Нд	6	13	20	27	

Серпень

Пн		4	11	18	25
Вт		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Чт		7	14	21	28
Пт	1	8	15	22	29
Сб	2	9	16	23	30
Нд	3	10	17	24	31

Вересень

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

Жовтень

Пн		6	13	20	27
Вт		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	31
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

Листопад

Пн		3	10	17	24
Вт		4	11	18	25
Ср		5	12	19	26
Чт		6	13	20	27
Пт		7	14	21	28
Сб	1	8	15	22	29
Нд	2	9	16	23	30

Грудень

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

КИЇВ ПАЛАЦ СПОРТУ

Площа СПОРТИВНА, 1, ст. М. "ПАЛАЦ СПОРТУ"

10-13 березня

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА-ЯРМАРОК

Весняна САДИБА 2003

САД ТА ГОРОД:
Овочеві та плодово-ягідні культури.
Засоби захисту рослин. Добрива.
Міні-техніка та садово-городній інвентар.
Обладнання для поливу.
Теплиці.

БЛАГОУСТРІЙ САДИБИ
Посадковий матеріал для квітників та газонів.
Басейни та фонтани.
Освітлення для садів і басейнів.
Садові альтанки, навіси, тенти.
Прикладне мистецтво.
Ландшафтний дизайн.
Фітодизайн.
Флораріуми, акваріуми, тераріуми.
Садові меблі.

БУДИНОК
Проектування, будівництво та ремонт.
Будівельні матеріали, інструменти.
Електрообладнання та освітлення.
Водопостачання та очищення води.
Каміни. Опалення.
Вітражі.
Дизайн інтер'єру.
Все навколо столу.

БАНЯ

Бані, парові кабіни, сауни
Басейни
Печі та каміни
Проектування та будівництво
Спеціальне обладнання
Будівельно-оздоблювальні матеріали
Меблі
Банні аксесуари
Медичні послуги
Засоби народної медицини та напої
Протипожежний захист

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

ВИСТАВКИ В ПЕРШОМУ ПІВРІЧЧІ 2003 РОКУ

- **"ЗЕЛЕНИЙ ЯРМАРОК"** 13.02 -16.02 — **Кривий Ріг,** ПК Металургів
- **"ЗЕЛЕНИЙ ЯРМАРОК"** 4.03 - 7.03 — **Запоріжжя,** ПК Дніпроспецсталь
- **"ДАЧНИК"** 20.03 - 23.03 — **Донецьк**
- **"САДЖАНЦІ"** 2.04 - 5.04 — **Київ,** Київський Планетарій
- **"РОЗСАДА"** 13.05 - 16.05 — **Київ,** Київський Планетарій

Організатори: ТОВ "ВИБІР"
Україна, Київ, б-р Дружби Народів, 28, оф.724
тел. 536-03-91, тел./факс 239-10-00
http://www.vybir.kiev.ua e-mail:info@vybir/kiev.ua

Книга — поштою (післяплатою)

Виготовлення ковбас та м'ясних продуктів
Технологія переробки риби
Присадибне і любительське рибальство
Корова в господі
Обробка молока, виготовлення молочних продуктів у домашніх умовах
Вирощування і розведення курей
Кінь у присадибному і фермерському господарстві
Присадибне бджільництво
Присадибне картоплярство

Ціна — 4 грн.

Сорти картоплі

Ціна — 3 грн. 50 коп.

Хутрові звірі
Кролі в господі
Нутрія
Шиншила
Присадибне свинарство
Коза в господі
Вирощування і розведення індичок
Вирощування і розведення качок
Вирощування і розведення гусей
Перепелина ферма біля хати
Вичинка і фарбування шкур
Домашній акваріум
Папуги в оселі

Ціна — 2 грн.

Журнал "Картопляр":
№ 1, 2, 3, 4 за 2000 р.
№ 1, 2, 3, 4 за 2001 р.
№ 1, 2, 3, 4 за 2002 р.

Ціна одного номера — 2 грн.

Вартість літератури без урахування поштових витрат за пересилку.
Замовлення надсилати:
03151, м. Київ, вул. Донецька, 30, редакція "Ветеринарна газета" або за тел. (044) 243-39-19, 243-38-22.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ журнали

"КАРТОПЛЯР" (індекс — 22671) та "Агро-Світ УКРАЇНИ" (індекс — 48355) - порадники для фермерів, дачників, картоплярів, садівників, городників, тваринників, пасічників, домогосподарок, спеціалістів села та переробної галузі

"ВЕТЕРИНАРНУ ГАЗЕТУ" (індекс - 35069) - поради з годівлі, утримання та лікування тварин, птиці, бджіл та риби, а також господарювання — в домі, саду та на городі

СЕМЕНА ОПТОМ 250 ВИДОВ

ЗЕМЛЕДАР
тел. (044) 568-58-55

Курорт "Моршин" запрошує на лікування та відпочинок

Лікуємо: захворювання шлунко-кишкового тракту (гастрити, виразкову хворобу, гепатити, холецистити, післяопераційні стани); гінекологічні захворювання; простатити; захворювання опорно-рухового апарата; хвороби обміну речовин (цукровий діабет, ожиріння тощо).

Завдяки вживанню мінеральних вод та іншим курортним факторам очищується організм, виводяться радіонукліди, нормалізується імунний статус.

Основний термін путівки — 24 дні. У її вартість входить: харчування, проживання, обстеження, лікування. За бажанням відпочиваючих термін може змінюватися на довільну кількість днів.

Реалізація путівок, курсівок за готівку або по перерахунку.

Звертатись: *м. Моршин, тел. (032606) 40-00.*
Санаторії: «Дністер», 43-06, «Черемош», 42-39, «Перлина Прикарпаття», 42-71, «Лаванда», 45-53.

АГРОФІРМА "АСТАРТА" ПРОПОНУЄ:

♦ насіння овочів та квітів; ♦ саджанці та цибулини квітів; ♦ кімнатні рослини; ♦ літературу з питань рослинництва.

Вигідні умови оптовим покупцям.

Магазин-склад.
вул. Індустріальна, 27-а, м. Київ.
Тел./факс 457-62-75,
E-mail: astarta@oldbank.com

Технічний центр Садово-городня техніка пропонує:

Професійний просапний мотокультиватор фірми "Meccanica Benassi"

Мотоблоки для дачників: "Надежда"-електро — 2070 грн.; "Крот-2" — 2100 грн.; "Нева-2К" — 2697 грн.; "Салют-5ДК" — 3250 грн.; "Solo-502" — 3147 грн.; "Solo-503H"— 3399грн.; "Solo-508" — 4299 грн.

Мотоблоки для фермерів: "Агрос" — 5286 грн.; "Agria-900S" — 4866 грн.; "Solo-504"— 6996 грн.

Професійні мотоблоки фірми "Meccanika Benassi" з дизельними двигунами "Lombardini" — 7—10 к.с., зубчастими коробками передач, силовими редукторами, двома валами відбору потужності, антивібраторами, подвійною фіксацією фрези, подвійною системою безпеки — від 14950 грн.

До мотоблоків: начіпне знаряддя, сінокосарки, причепи та адаптери.

Постійно у продажу: газонокосарки, мотокоси, бензопили, обприскувачі, шланги та інше.

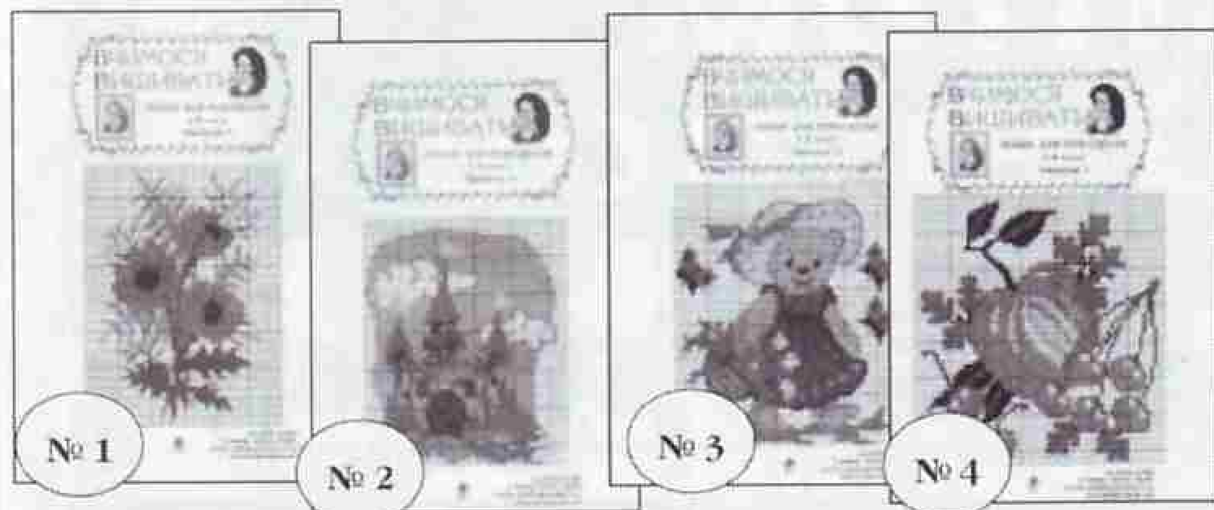
Продаж техніки: Київ, вул. Костянтинівська,71, в корпусі заводу "Керамік" (біля станції метро "Т.Шевченка").
Тел.: (044) 417-60-48, (044) 417-70-71.

ПП «Рибка моя» видало книжки **«Всепогодная поплавочная снасть «Гулливер-М» или солидная снасть для ловли солидной рыбы»** А.И. Володина та **«Дела литейные»** Д.Полака.
Книжки можна придбати вроздріб або оптом в редакції журналу «Світ рибалки», надіславши листа на адресу: *02094, Київ, а/с 4, Коваленко Г.А.*
Ціна оптом (від 10 шт.):
«Всепогодная снасть...» — 2,20 грн.,
«Дела литейные» — 1,80 грн.
Пересилка накладною платою (з поштовими витратами):
«Всепогодная снасть...» — 4,50 грн.,
«Дела литейные» — 3,50 грн.

КНИГИ — ПОШТОЮ

*Вітаємо чарівних жінок зі **Святом весни**! Бажаємо завжди залишатися привабливими, життєрадісними та мудрими жінками і матерями.*

Серія "Вчимося вишивати: Набори для рукоділля"
Ціна кожного – 9,25 грн.
Справжній подарунок для всіх, хто захоплюється вишивкою, або тільки прагне навчитися цього мистецтва. У пропонованому наборі ви знайдете все необхідне: канву, голку, нитки 15 різних кольорів, схеми 6-7 візерунків для вишивки серветок, панно, рушничків, а також опис найпопулярніших видів вишивки: "гладь", "нить", "лиштва", "хрестик".

15,85 грн.

Власна оселя: Проектування, будівництво, облаштування. Практичні поради забудовнику. — *112 с.*
Ви завжди мріяли про власний будинок? З цією книжкою ви зможете втілити свою мрію у життя. Понад 30 авторських проектів будинків різних стилів від закладання фундаменту до облаштування печей, саун, камінів, інтер'єрів, зимового саду та бесідок. Книжка допоможе підібрати найкращий проект будівлі, збудувати з найменшими витратами оселю своєї мрії та облаштувати її.

14,40 грн.

Карнегі Д.
Як завойовувати друзів та впливати на людей. — *560 с.*
Три книжки в одній – найпопулярніший бестселер майстра ораторського мистецтва Дейла Карнегі, що вже понад 60 років допомагає людям всього світу вирішувати проблеми спілкування як в побутовому житті, так і в діловому партнерстві. Тож, якщо ви хочете покращити свої стосунки з людьми і навчитися завойовувати друзів – варто лише відкрити книгу і отримати конкретну практичну пораду.

13,10 грн.

Золота енциклопедія господиньки. — *560 с.*
У книзі ви знайдете кулінарні рецепти, поради з домоведення і лікування хвороб, довідаєтесь про таємниці родинних стосунків і секрети інтимного життя, очищення організму, та ази батьківської педагогіки. Путівник у світі товарів, китайський гороскоп, святковий календар – і це далеко не повний перелік тем.

+

5,95 грн.

Смачного: Книга для запису кулінарних рецептів. — *96 с.*
Книжка містить шаблони для запису рецептів страв, сторінки для заміток, а також корисні поради щодо приготування страв та напоїв, кулінарні хитрощі та таємниці.

= 16,90 грн.

СВЯТКОВА ПРОПОЗИЦІЯ!

Зробіть замовлення на суму понад 35,00 грн. з цієї святкової полички – отримайте в подарунок чашку з логотипом "КНИГОНОШ".

Серія "Ігри та забави"
1. Що із чого?:
Гра (7 ігор, 32 картки).
2. Живе - неживе:
Гра (7 ігор, 32 картки).
3. Речі та їх групи:
Гра (7 забав, 32 картки).
4. Логічні фігури:
Гра (7 забав, 34 картки).
5. Англійська абетка:
Гра (7 забав, 26 карток).
Ціна кожної – 4,40 грн.
Набори пізнавальних ігор для діточок від 3 до 6 років. Кожний набір містить картки, використовуючи які можна грати у різноманітні ігри, які допоможуть у цікавій формі розвинути пам'ять, мовлення, уяву та логічне мислення.

10,50 грн.
12,20 грн.

Книга для дівчат. – *320 с.*
Все для хлопчиків. – *384 с.*
Популярні енциклопедії для дівчат та хлопчиків розкажуть юним леді та джентльменам про правила етикету спілкування з людьми, нададуть корисні поради щодо косметики та догляду за собою, кулінарії, веденню домашнього господарства, навчить, як доглядати за речами і вправлятися з домашніми турботами, розбиратися у світі прекрасного і виховати гарний смак. А також допоможе гарно розважатися, граючи у різноманітні ігри, читаючи цікаві історії і гороскоп тощо.

Стоїть явір над водою: Українські народні пісні з нотами. – *64 с.* ***Ціна – 3,30 грн.***
Збірка найпопулярніших українських народних пісень з нотами: "Благослови, мати", "Копав, копав криниченьку" тощо.

Плавай, плавай, лебедонько: Пісенник з нотами. – *146 с.*
Ціна – 3,30 грн.
Народні пісні на слова Т.Г. Шевченка: "Думи мої, думи", "Гомоніла Україна", "Сонце заходить, гори чорніють" та інші.

Мінімальна сума замовлення — 15 грн.
*Якщо сума вашого замовлення становитиме 15 грн., витрати на пакування візьме на себе "КНИГОНОША". Якщо ж сума вашого замовлення буде меншою 15 грн., ми змушені будемо додати **1 грн.** на пакування.*
Ціни включають витрати на пересилання. За переказ грошей вам потрібно буде сплатити на пошті **4,5 %** від суми замовлення. Оплата на пошті при отриманні книжок.

Наша адреса: **«Книгоноша», а/с 110-ДС м. Київ-71, 04071, тел. 467-50-24**

Не зайве знати

ОСТЕРІГАЙТЕСЬ ПІДРОБОК!

Зі становленням ринкової економіки у нашій державі з'явилося багато підприємств різних форм власності, що випускають вкрай потрібну якісну продукцію, надають різноманітні послуги. Але, на жаль, поруч з ними є й такі, хто хоче, нічого не виробляючи, нагріти руки, продаючи підробки, підлаштовуючи свій непотріб під загальновизнані доброякісні товари. Ось що, наприклад, розповідає генеральний директор акціонерного товариства "Високий врожай" **С.М.Герасименко.**

— Вже багато років великою популярністю серед землеробів, дачників, власників присадибних ділянок користуються регулятори росту, що їх випускає наше підприємство, — Емістин С, Івін, Потейтін, Чаркор та інші.

Завдяки цим препаратам посилюється стійкість рослин до хвороб та до несприятливих погодних умов, збільшується врожайність. Втім, якось ми отримали скаргу, у якій жителька Одеської області твердила, що придбаний нею Потейтін аж ніяк не вплинув на її рослини. Стали перевіряти і виявилось, що в ампулах — справді чиста вода. Та й упаковка була явно не нашою, фіктивною.

Що ж треба робити в подібній ситуації, щоб вас не ошукали? Передусім бажано добре знати упаковку фірми — виробника. Її, як правило, саме підприємство широко рекламує. І купувати товар необхідно не у випадкових людей і в сумнівних ларках, а в магазинах і представництвах самої фірми. Не зайве пересвідчитися у продавців, чи є дозвіл (ліцензія) на виробництво і продаж пропонованої продукції.

А щодо вже згаданого товариства "Високий врожай", то його фірмовий знак на упаковку буде нанесений за допомогою голограми. Зробити подібні позначки недешево, але поважаючі себе виробники йдуть на подібні витрати, захищаючи свій товар та унеможливлюючи підробку.

Книга—поштою пропонує

1. Ніко Вермейлен "Иллюстрированная энциклопелия комнатных растений". Опис кімнатних рослин з фото до кожного, рекомендація по догляду, поради щодо вирощування. Прекрасне подарункове видання — 95 грн.
2. Н.Ширяєва "Сенполии, глоксинии и другие геснериевые" — 30 грн.
3. "Сделай сад у себя дома. Уход за комнатными растениями". Детальні інструкції і поради по добору, догляду, розмноженню та хворобах — 45 грн.
4. О.Смирнова, Д.Семенов "Водоемы в саду" — 30 грн.
5. Роберт Кетичел "Японский сад за несколько дней" (Планировка, устройство, готовые проекты). Подарункове видання — 70 грн.
6. В.Воронцов "Луковичные цветы" — 45 грн.
7. Карін Грайнер, Ангеліна Вебер "Цветы, декоративные кустарники и деревья в нашем саду". Енциклопедичне видання, багато ілюстроване, подарункове — 140 грн.
8. Енциклопедія "Цветы" — 80 грн.
9. Л.Улейська, Л.Комар-Темна "Живые изгороди" — 30 грн.
10. Моніка Готьє "Букеты на праздничном столе". 60 оригінальних композицій до свят, квіткові мініатюри, сюрпризи — 90 грн.
11. Справочник "Кактусы и другие суккуленты" — 45 грн.
12. Моніка Готьє "Экзотические букеты" — 90 грн.
13. Бет Рассел "Художественная вышивка. Узоры, схемы, инструкции". Детальний опис 25 робіт, кольорові схеми і рекомендації по виконанню — 60 грн.
14. "Берег любові". 100 пісень Вадима Крищенка — 3 грн.
15. Повнокольоровий календар "Виноград.Вино". 2003 рік — 5 грн.
16. М.Александрова "Аристократы сада. Красивоцветущие деревья и кустарники" — 30 грн.
17. "Довідники школяра. Математика, хімія, фізика, біологія, інформатика", 5—11 кл. Прекрасне видання із стислими зрозумілими текстами для тих, хто готується до шкільних випускних іспитів. Ціна з пересилкою — 44 грн.
18. О.І.Суріна, О.Б.Суріна "Розы"— (описано понад 200 сортів троянд, класифікація, агротехніка, особлива увага штамбовим трояндам та ландшафтному дизайну). Ціна — 60 грн.
19. Г.І.Родіоненко "Ирисы". Особливості вирощування, асортимент, прийоми і техніки гібридизації, хвороби та способи захисту. Ціна — 65 грн.
20. О.Н.Громов, Т.В.Ардабьєвська "Гладиолусы". Вибір місця і якісного матеріалу, догляд, хвороби та засоби захисту, викопування та зберігання цибулин. Сучасні сорти та їх класифікація. Ціна — 60 грн.

Набори насіння

- овочів. Ціна набору — 5 грн.
- Набір насіння айстр для зрізу: Оксана півоніеподібна, рожева; Одарка півоніеподібна, сріблясто-синя; Облачко, принцеса, чистобіла; Ніжність, голчаста, лимонно-бузкова; Осінній вечір, голчаста, темно-синя;Зірка Полісся, голчаста, біла; Оленка, тріумф, блакитно-біла; суміш голчастих, суміш принцес. Ціна набору — 7 грн.
- Набір насіння голчастих айстр для зрізу. Ціна — 7 грн.
- Набір насіння півоніеподібних та трубчастих айстр для зрізу — 7 грн.
- Набір насіння квітів "Дитяча клумба" або для починаючих квітникарів. В наборі пропонується насіння квітів, яке не потребує дуже ретельного догляду, швидко сходить, а рослини, не дуже вибагливі у догляді: бальзамін, цинія великоквіткова, жоржини однорічні, клеома колюча, чорнобривці карликові Гном, люпин рожево-голубий, хризантема корейська, календула махрова, ромашка багаторічна біла, датура голуба, айстра бордюрна Міледі рожева (синя), чорнобривці Кармен, алісум рожевий, гіпсофіла рожева (біла), сонях декоративний махровий, лаватера, тютюн духмяний,матіола, конвольвулюс, горошок запашний. Ціна — 18 грн.
- Набір "Альпійська гірка". Набір насіння квітів для рокаріїв, альпійських гірок: арабіс кавказький, білий; стокротки великоквіткові, рожеві; цинерарія морська; гвоздика китайська; братки; іберіс; алісум скельний, жовтий; лобелія; гвоздика перистa; чорнобривці карликові Гном; айстра бордюрна Міледі, рожева; алісум білий; агератум. Ціна — 13 грн.
- Набір насіння квітів для балконів, вікон, терас. Низькорослі, виткі, з приємним запахом. 10 найменувань. Ціна — 8 грн.
- Набір насіння квітів для рабаток. 10 найменувань. Ціна — 8 грн.
- Набір насіння сухоцвітів: геліхризум, ксерантемум, амобіум, акрокленіум, артишок, гіпсофіла багаторічна біла, целозія гребінчаста, целозія волотиста, кермек жовтий,голубий. рожевий, пампаська трава біла. Ціна — 10 грн.
- Набір насіння дворічних та багаторічних квітів. 15 найменувань. Ціна — 12 грн.
- Набір насіння красивоквітуючих однорічників для букетів, клумб, квітників. 15 найменувань. Ціна — 12 грн.
- Набір насіння декоративних трав із колекції Національного ботсаду. 10 найменувань. Ціна — 12 грн.
- Набір "Клумба в біло-синіх кольорах". Насіння квітів білого, голубого, синього та темно-синього кольорів. Ціна 18 грн.
- Набір "Рожева мрія". Насіння квітів в рожевій гамі кольорів. 30 найменувань. Ціна — 24 грн.
- Набір "Клумба в жовто-синіх кольорах". Насіння квітів в золотисто-жовтих, оранжевих, жовтогарячих, голубих, синіх та фіолетових кольорах. Ці кольори контрастують і підсилюють тим самим забарвлення рослин. 22 найменування. Ціна — 20 грн.
- Набір "Люксембурзький сад". Насіння квітів рожевого, блакитного, синього та білого кольорів.22 найменування. Ціна — 27 грн.

Редакція журналу "Квіти України" готує до друку повнокольоровий "Календар квітникаря" на 2004 рік з адресами фірм-виробників квіткової продукції та усього, що пов'язане з квітникарством. Запрошуємо розмістити вашу рекламу на сторінках цього видання. *Тираж – 50 тис. примірників.* **Ціна рекламного блока для фірм – від 350 грн. (1/8 сторінки)**

Крім того, розміщуємо рекламу від квітникарів-селекціонерів та квітникарів-аматорів. **Для приватних осіб – по 2,50 грн. за слово.** Текст оголошення та копію квитанції надсилати на адресу: **02002, Київ-2, а/с 208, "Квіти України".**

Телефон для довідок: ***(044) 552-96-30,*** *тел./факс* ***(044) 552-94-60*** *E-mail:* ***dsg@i.kiev.ua***

Усім бажаючим редакція надішле календар на 2003 рік. Ціна з пересилкою – 5 грн.

Для приватних осіб

Якщо Ви бажаєте розмістити оголошення на сторінках нашого журналу, Вам потрібно переказати на **розрахунковий рахунок № 26008209802168** в Печерському відділенні Укрсоцбанку м. Києва, **МФО 322090**, код **25662848** по 2,50 грн. за кожне слово, враховуючи адресу і прізвище.

Квитанцію переказу і текст оголошення надсилайте до редакції.

Друкується через два місяці після одержання оплаченого та надісланого до редакції оголошення.
За терміновість — подвійний тариф.

Умови пересилки. *Для оформлення замовлення необхідно написати потрібні вам збірники, книги, набори та кількість. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками. Якщо вартість замовлення становить від 5 до 10 грн., то вартість пересилки +3 грн.; 11–15 грн. + 4 грн.; 16–20 грн. + 4,50 грн.; 21–35 грн. + 6 грн.; 35–50 грн. + 7 грн.; 51–60 грн. + 8 грн.; 61–80 грн. + 9 грн.; 80–100 грн. + 15 грн. Гроші наперед і в конверти не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з новим індексом, прізвище, ім'я, по батькові.*

Замовлення надсилайте за адресою: 02002, Київ-2, а/с 208.

Пропоную...

...високоякісний садивний матеріал гладіолусів кращих сортів зарубіжної та вітчизняної селекції на зріз.

Леонтій Кузьмич Глуменко,
вул. Транспортна, 1-б, м. Чернігів, 14010,
тел. (04622) 2-19-29

...нові інтенсивні сорти: суниці — 12 сортів, смородини чорної, червоної — 20 сортів.

М.І.Шиш,
м. Черкаси, тел. 65-54-63

...понад 200 сучасних сортів гладіолусів, новинки і суперновинки, лілійники, іриси та ін. культури. Каталог у вашому заадресованому конверті.

Н.В.Крамарова,
а/с 42, м. Луганськ, 91042

...агроном-виноградар пропонує чубуки, одно-, дворічні саджанці 130 комплекснестійких сортів. Конверт — каталог.

Е.М.Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

...висококвіткові гофровані гладіолуси (90), картопля (20). Недорого.

М.Косович,
вул. С. Стрільців, 30, м. Заболотів, Івано-Франківська, 78315

...гладіолуси, іриси, лілійники, лілії. Багато новинок. Конверти—каталоги.

В.Ф.Трошкін,
пров. Тітенка, 1, м. Васильків, Київська обл., 08606

...недорого колекційні і на зріз сорти гладіолусів, лілій, тюльпанів. Безкоштовні консультації, інструкції. Каталог у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук, Полтавська, 39608,
тел. (05366) 689-51

...лілії, тюльпани (цибулини і вагові дітки), гіацинти, крокуси, нарциси, іриси, лілійник, ліатрис, троянди. Конверт — каталог.

Зінаїда Кузьмівна Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н, Київська обл., 08550,
тел. (04465) 43-9-11

...тюльпани 200 сортів (50 бахромчасті), гіацинти, нарциси, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 29, м. Київ-156

...іриси, гладіолуси, тюльпани.

Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани, Носівський р-н,
Чернігівська обл., 17130,
тел. (04642) 2-45-82

...насіння вітчизняних овочів та квітів від 15 коп. у міні-пакетиках, 20—50 коп. у кольорових. Від провідних закордонних фірм новинки і перспективні сорти. Гарантія якості і оперативність. Вигідний гурт. Пакет для насіння. Вагове насіння. Засоби захисту рослин. Конверт — каталог.

Анатолій Георгійович Авраменко,
вул. Маяковського, 12, м. Красногорівка,
Мар'їнський р-н, Донецька обл., 85630,
тел. (06278) 2-35-20

...хай заздрять сусіди! Хворобостійкі, високоврожайні (15 кг) надранні сорти помідорів (кінець травня — сорт Ефемер), а також такі, що зберігаються свіжими до нового врожаю здивують і вас, і сусідів. Вишліть, будь-ласка, заадресований конверт.

а/с 100,м. Київ-100

...насіння помідорів (60 сортів), садивну картоплю (13 сортів). Навесні саджанці смородини (10 сортів), малини (7 сортів). Розсаду суниць вітчизняної та зарубіжної селекцій. Каталог з умовами перешлю у вашому заадресованому конверті.

Тетяна Павлівна Роздобудько,
вул. Дубровицька, 10, кв. 51, м. Київ-114, 04114,
тел. (044) 432-97-54

...висилаю поштою та продаю вдома насінневу картоплю смачних високоврожайних сортів вітчизняної та зарубіжної селекції.

Володимир Іванович Петренко,
с. Березова Лука, Гадяцький р-н, Полтавська обл., 37342

...троянди, тюльпани, нарциси. Кольоровий каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98400,
тел. (06554) 4-43-98

...спосіб вирощування тонни картоплі з сотки або з кілограма (3 грн.)
а/с 4, Тараща, Київська, 09500

...недорого цибулини і дітки гофрованих гладіолусів.

Р.В.Бойчук,
с.Локітка, Тлумацький р-н, Івано-Франківська обл., 78000

...недорого гладіолуси найкращих сортів; картоплю Весна, Слов'янка, Адретта; канни, ехінацею, лаконос та ін.

М.Г.Солдунова,
с. Сагунівка, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19644,
тел. (0472) 15-63-21

...насіння найкращих сортів овочів та картоплі (40)

О.А.Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки, 17500,
тел. (04637) 5-14-02

...недорого післяплатою бульбоцибулини і дітки гофрованих гладіолусів (40 сортів); саджанці великоплідних суниць Гігантела Максим, Трубадур, Редгонтлет.

Борис Віталійович Ковальчук,
с. Затурці, Локачинський р-н, Волинська обл., 45523

...клематиси, дельфініуми, кімнатні сенполії

І.В. Фатєєва,
вул. Волинова, 19, м. Сніжне, Донецька обл., 86500

...безкоштовно насіння найсмачніших помідорів Зоржа (50 шт). Каталог з описом 300 культур сортів кожному, хто надішле заадресований конверт.

Володимир Костянтинович Мерцалов,
а/с № 1 – Тандем, м. Оріхів-2, Запорізька обл., 70502
тел. 8 (0614) 320-10

...саджанці інжиру. Мешканцям району м. Тисмениця, м. Івано-Франківськ можлива доставка. Конверт, телефон.

Богдан Михайлович Гаморак,
вул. Шевченка, 12/13, м. Тлумач, Ів.-Франківська обл., 78000,
тел. 2-17-18

...висилаю поштою міні-інкубатори "Квочка" на 70—85 яєць. Звоніть ввечері.

Тел. 8 (03541) 7-51-05.

...сортові гладіолуси.

Л.Х.Березовська,
с. Топчине, Магдалинівський р-н, Дніпропетровська обл., 51132

...саджанці, насіння рідкісних та традиційних культур. Конверт — каталог. Ціна каталога 2 грн.

О.І.Джус,
с. М.Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...жоржини, тюльпани, нарциси, конверт — каталог.

Тетяна Анатоліївна Микитюк,
с. Грушка, Могилів-Подільський р-н, Вінницька обл., 24050

...жоржини на продаж.

Ніла Афанасіївна Романенко,
Леніна, 25, м. Ананьїв, Одеська, 66400

...найдешевше насіння овочів та квітів в Україні: помідори (250), перець (60), баклажани (10), тютюн (8), фізаліс (5), огірки; айстри (60), гладіолуси та багато ін. Каталог і пакет насіння безкоштовно — у вашому конверті

М.В.Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н, Чернігівська обл., 17461

...гладіолуси недорого

М.З.Конотоп,
вул. Парковська, 31, м. Рубіжне, Луганська, 93003

...жоржини Евеліно, Процион, Барбара — чудові для зрізу і користуються великим попитом.

Людмила Олексіївна Сергієнко,
Київське шосе, 70, кв. 10, м. Полтава, 36028,
тел. (05322) 3-68-27

...картоплю Слов'янку, Повінь, Белла Розу, Червону Шапочку; стевію, морозник — сухі. Міцелій опеньків, гливи, печериць. Насіння овочевих і квіткових культур, пакети для насіння.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...продам суперелітні сорти картоплі Повінь, Слов'янку, Синтез, Санте, Луговську, Явір, Ольвію та інші. Каталог у заадресованому конверті.

Станіслав Антонович Кусторовський,
К.Маркса, 24/21, м. Шепетівка, Хмельницька обл., 30400,
тел. (240) 5-45-59

...цибулини гладіолусів колекційних сортів. Призери виставок. Новинки.

Еліна Володимирівна Виноградська,
Тупікова 3/1, кв. 23, м. Київ, 03067

...насіння помідорів, перцю, огірків та інших овочевих культур. Саджанці великоплідної актинідії, чорної смородини з плодами розміром як 25 копійок, ірги, айви, жимолості, кави, лимонника, малини, троянди виткі морозостійкі, бульбові бегонії та інші рослини. Каталоги на насіння і саджанці в конверті замовника.

Галина Павлівна Хоменко,
вул. Красінського, 5, кв. 3, м. Долина, Івано-Франківська обл., 77502

...цибулини і дітки гладіолусів, недорого

Г.І.Степанова
Пушкіна, 8, м. Ананьїв, Одеська, 66400

...насіння помідорів (100), перцю (20) гіркого та кімнатного, огірків (5), гарбуза — Титан, амаранту, картоплі (30), саджанці смородини (15). Конверт — каталог

В.Б.Мосціпан
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

Запрошуємо на виставки-ярмарки!

"Дім, сад, город"	20.02–23.02	м.Житомир
"Зелений ярмарок"	13.02—16.02	м.Кривий Ріг
"Зелений Ярмарок"	26.02—1.03	м.Запоріжжя
"Весняна садиба"	10.13—13.13	м.Київ, Палац спорту
"Сад-город"	18.03—22.03	м.Київ, к-т "Єреван"
"Дачник"	20.03—23.03	м.Донецьк
"Саджаніц"—2003"	2.04—5.04	Київський планетарій
"Ландшафт-Україна—2003"	23—26.04	м.Київ, Палац спорту
"Розсада-2003"	травень,	Київський планетарій

…саджанці троянд елітних сортів на весну — осінь 2003 р.

Н.П.Коробань,
вул. Горького, 61, с. Оріхове, м. Антрацит, Луганська обл., 94683

…найновіші великоплідні перспективні сорти ягідних культур: суниці (80), малини (40), смородини (40), агрусу та ін. Опт на великі площі дешево.

Володимир Федорович Нікіпєлов
Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611

…сортові саджанці суниці (10), йошти, кроми, смородини чорної (15), агрусу безколючкового (8), малини (10) та ожини (3). Конверт — каталог.

Анатолій Никифорович Дзюба,
Воровського, 49, смт Капітанівка, Новомиргородський р-н, Кіровоградська обл., 26010, тел. 8 (05256) 93-2-17

…накладною платою саджанці, чубуки кращих сортів винограду для північних регіонів України

Микола Степанович Цілина
вул. Кірова, 11-А, смт Талатаївка, Чернігівська обл., 17200

…вулик-дупло Василя Палія: максимум меду і мінімум догляду! Інформація безкоштовна. Надсилайте конверт.

а/с 3961-Д, Львів-40, 79040

…однорічні саджанці троянд, окулянти. На місці.

а/с 238, м. Червоноармійськ, Донецька, 85307

…клематиси. Великий вибір.

Віктор Андрійович Шашко,
пров. Курчатова, 6, Слов'янськ, Донецька, 84108, тел. (0262) 2-60-87 (ввечері)

…кращі сорти яблуні, груші, сливи, аличі, абрикоси, персика, нектарину, хурми, кизилу, ягідників.

Віктор Миколайович Передерій,
вул. Стратосферна, 22, м. Запоріжжя, 69077, тел. (0612) 96-64-22, 97-43-77

…перець Бел Гой і К^{O}, Колокол, Богатир та ін., чуфу, люфу, момордику, лагенарію (7 сортів), кавбуз, кавбуздек, диньбуз, гарбуздиню, фруктогарбуз, канталупу крукшу, скорцонеру, сою, вігну, маш, цибулю широколисту та багатоярусну, жминду, іргу, гумі, йошту, барбарис, айву А, В, Я, вишнечеремху; помідори ранні, суперранні, ліаноподібні гігантські, стійкі до фітофтори. Каталог 500 найменувань

В.П.Ярмольчук,
вул. Франка, 3, смт Рафалівка, Рівненська обл., 34371

…тропічні та субтропічні плодові рослини

А.І.Мазуренко,
вул. Колгоспна, 32, м. Вінниця, 21012, тел. (0432) 27-04-77

…найкращі сучасні сорти гладіолусів, лілій вітчизняної, зарубіжної селекції, ромашку надранню — майську, середню, пізню, махрову, астру Матадор.

Анатолій Іванович Клюшніченко,
вул. Красноярська, 22, м. Кіровоград, 25004

…насіння овочів, квітів, саджанці декоративних чагарників.

Н.А.Коменда,
вул. Володимирська, 42, с. Забороль, Луцький р-н, Волинська обл., 45623

…найкращі найвишуканіші сорти лілій на зріз та гладіолусів для вигонки на будь-яку дату. Живці хризантем у контейнерах на місці. Гуртові знижки.

П.В.Маклюк,
ІІ пр. Калініна, 3, м. Городня, Чернігівська обл., 15100, тел. (04645) 2-40-78

…кози

тел. (044) 468-09-30

…іриси, лілійник, хоста, датура, топінамбур, сою, смородину золотисту. Конверт — каталог.

О.Г.Чепель,
вул. Лермонтова, 32, смт В.Лепетиха, Херсонська обл., 74500

…пропозицію, що змінить Ваше життя! Сільським та міським жителям — реальна можливість мати заробіток до 50000 гривень за рік. Зацікавились? Конверт із з/а — умови.

а/с 3 "Інфоком", смт Стара Вижівка, Волинська обл., 44400

…саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, агрусу, малини, суниці. Ціни помірні.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
с. Федорівка, Карлівський р-н, Полтавська обл., 39531

…обприскувачі РЕТ-4 і РЕТ-6. Чудово розпилюють, легкі, зручні. На 4 і 6 л. рідини — 9 — 12 грн + пересилка 3 грн. Шланг 2 і 4 м. Потрібні пляшки з-під газводи і автовелонасос. З інструкцією. Замовлення або переказ.

Олександр Володимирович Нич,
вул. Виговського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007, тел. (03422) 6-08-52

…перспективні, нові, холодостійкі сорти помідорів (70), перцю (7), жминди, айви, тархуну, винограду (20), малини, інше…

В.І.Никитенко,
вул. Шевченка, 34, кв.9,м.Тетіїв, Київська обл., 09800

…жоржини на зріз. Велика колекція карликових.

В.Д.Горбань,
вул. Старобазарна, 1-А, кв. 51, м. Золотоноша, Черкаська обл., 19700

…саджанці елітних сортів великоплідної суниці світової селекції: Біг-Бой, Брайтон, Гігант Джорней, Ерліглоу, Женева, Лорд, Маршал, Солодкий Чарлі, Старк Кр. Кінг, Тудла, Чошора Турусі, багато інших; смородини, агрусу. Конверт — каталог Ціни помірні.

Б.М.Масленко,
пр. Комунальний, 3, м. Кіровоград, 25018

…реалізуємо декоративні рослини.

О.І.Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105

…допомогу в пошуку рослин. Список висилається безкоштовно у вашому конверті.

О.І.Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105 Банк даних колекціонерів рослин

…піони, шедеври світової селекції (100); тюльпани: вигонка, дітки; багаторічники; картоплю, суперсорти (70) весна — осінь. Укладаємо угоди на виробництво насіннєвого матеріалу двоврожайної культури. Садіння літнє. Найвища якість.

Г.Г.Бахтін,
Островського, 19, м. Кріменна, Луганська обл., 92903

…голландське та вітчизняне насіння овочів та квітів. Конверт. Каталог. Післяплата.

а/с 17, Київ, 03148

…бульбоцибулини тубетроянди (стаття в ДСГ № 12 за 2000 рік).

Клавдія Олександрівна Гордюшова,
вул. Ларіонова, 101, кв. 15, м. Гола Пристань, Херсонська обл., 75600

…чубуки, саджанці винограду, багато. Недорого!

С.Г.Батиченко,
тел. (05667) 4-14-02

…суницю: лікувальну, велику, тверду, безвусу, рожеву, ремонтантну, нейтрального дня, навесні та восени, помірні ціни — знижки.

Віталій Іванович Спатерук,
Садова, 36, с. Молодіжне, Овідіопільський р-н, Одеська обл., 67840

…насіння "Золоті яйця" і циклантери — плоди їстівні, плодоносять у рік садіння, врожайність відмінна, горіха Ідеал і Велетень — величиною з куряче яйце та ін.

Я.А.Конет,
с. Поділля, Заліщицький р-н, Тернопільська обл., 48613

…жоржини, гладіолуси, багаторічники.

М.В.Колісниченко,
с. В.Сорочинці, Миргородський р-н, Полтавська обл., 37645

…красивоквітуючі та декоративнолистяні кімнатні рослини, балконні, саджанці діжкових, гіпеаструми, цимбідіуми, садові ліани, штамбові рози, шипшина для щеплення. Каталог у конверті замовника.

Ірина Ярославівна Буряк,
вул. Шкільна, 21-А, м. Жидачів, Львівська обл., 81700

…гумі, ківі, гранат, кизил, йошту, іргу, жминду, смородину Перун і деревоподібну, суницю Маршак, малину жовтоплідну. Обміняюсь на посилковий папір, сібазон, феназецам.

О.В.Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

…голландське насіння: морква рання та пізня, буряки столові, редиска тритижнева, капуста білоголова, червона, цвітна, огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та ін.), помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові, селера, цибуля-порей, петрушка кучерява, листкова, коренева, редька чорна зимова, кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, бульби жоржини та багато іншого. Каталог надсилається безкоштовно в заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання насіння.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

…насіння помідорів: Зимове диво, Ефемер; суниці, малину, смородину. Конверт — каталог.

Валентина Іванівна Білоус,
с. Лабушне, Кодимський р-н, Одеська обл., 66033

…саджанці, чубуки винограду.

Віктор Іванович Пришляк,
вул. Скоробрехи, 5, смт Маньківка, Черкаська обл., 20100, тел. (04748) 6-12-07

…саджанці 30 найкращих сортів суниць, смородини, малини, груші — Роксолана, Золотоворітська, Ноябрська та ін., яблуні — Чемпіон та ін. Конверт — каталог.

В.В.Колесник
вул. Молодіжна, 19, м. Ульяновка, Кіровоградська обл., 26400, тел. (05259) 2-13-94

…Шиншилу. Продаж живих звірків, рекомендації щодо розведення та утримання.

а/с 7, м. Ульяновка, Кіровоградська обл., тел. (05259) 2-13-94

…півонії деревоподібні, кизил, кімнатні. Конверт — каталог.

А.Я.Ткаченко,
а/с 1109, м. Черкаси, 18006

…щорічно саджанці та чубуки комплексностійких сортів винограду, понад 80 сортів.

Олександр Миколайович Алексєєнко,
пр. Металургів, 76-А, кв. 28, м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровська обл., 51928, тел. (05692) 9-50-40

…бджолопакети та бджолосім'ї. Поштою не висилаю.

Василь Васильович Донішпак,
вул. Карпатська, 245, м. Коломия, Івано-Франківська обл., 78200, тел. 3-28-78

...книжки накладною платою "Инкубатор своими руками. 38 моделей", "Косы. Косилки", "Перепела. Содержание и разведение" та інші з птахівництва, садівництва, тваринництва, городництва, будівництва, кулінарії, для жінок, для дітей та на інші теми. Всього понад 400 найменувань. Від Вас конверт з маркою — каталог безкоштовно.

Олександр Олександрович Шомін,
а/с 41, смт Комсомольський, Харківська, 63460,
тел. (05747) 5-41-86

...пакети карпатських бджіл з доставкою по Україні.

А.І.Лисенко,
с. Боромля, Тростянецький р-н, Сумська обл., 42621.

...саджанці суниці, цибулини лілій. Кращі сорти. Дешево. Конверт — каталог.

Н.П.Вітковська,
с. Левків, Житомирський р-н, Житомирська обл., 12405,
тел. (0412) 49-13-72

...насіння ранніх урожайних помідорів Колумбія, Ізгой, Кременчуцькі, Лекурич, Мустанг, рожевих — Ідол, жовтих — Дружба...

М.Т.Похитун,
с. Галаївець, Липоводолинський р-н, Сумська обл., 42507,

...Варотом — препарат для лікування бджіл від вароатозу.

п/с 328, Київ, 03146

...садивний матеріал гладіолусів професійного квітникарства від 1 гривні до 10 копійок. Каталог колекційний.

Селекційний центр "Васькінбукетсінтерфлора".
Представництво в Києві: Вишгородська, 29/1, оф. 14, 04074,
тел. 430-01-70

...саджанці фундука, винограду, смородини, кизилу, актинідії, обліпихи, персика, малини, поштою.

Н.Є.Пічний,
п/с 26, м. Кіровоград, 25019

...високопродуктивну картоплю (9) по 2,5 грн. за 1 кг.

В.М.Суботін,
пров. Ювілейний, 15, м. Н.Санжари, Полтавська, 39300

...саджанці поштою. Виноград, актинідію, жимолость, малину, кизил, ожину та ін. Декоративні кущі: клематис, кампсис, вейгелу, гортензію та ін. Каталог у вашому конверті.

Олександр Федорович Дейцев,
вул.Жовтнева, 137, с.Садки, Кременчуцький р-н, Полтавська обл., 39625,
тел.(05366) 6-17-00

...гуртом та вроздріб широкий асортимент саджанців плодово-ягідних і декоративних культур у контейнерах — на місці, з відкритою кореневою системою — поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, суниці та багато іншого. Ціни доступні, існує система знижок. Висилаємо каталог у вашому конверті.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008,
тел. (0432) 43-70-11

...гладіолуси. Конверт — каталог.

Любов Володимирівна Кошева,
Петровського, 15, м. Ворожба, Сумська обл., 41812

...окуляри-тренажери "Relax" для відновлення зору (для водіїв, комп'ютерні);

магнітно-масажні устілки для рефлексогенних зон ноги людини, що пов'язані з усіма її органами; масажуючи стопу, Ви тренуєте й зміцнюєте свій організм.

Тел. (044) 476-08-84 (з 8 по 9 год.)

...саджанці винограду найновішої селекції. Саджанці актинідії, гумі, унабі — щепленої; унабі форма № 4, агрусу, смородини — 3 сорти, малини — 2 сорти, хурму, глід великоплідний щеплений, лимонник китайський, обліпиху, безколючкову, малину садову та інші культури. Насіння рідкісних культур. Нові книги з винограду 2002 року. Каталог безкоштовно у вашому конверті.

М.І.Цехоновський,
вул. Новоросійська, 52, м. Запоріжжя, 69060,
тел. (0612) 67-91-55

Знайомство...

...хочу познайомитись з одиноким чоловіком без шкідливих звичок мого віку. Мені 66 років, зріст 164 см, вага 60 кг, інвалід II групи по зору, шкідливих звичок не маю. Живу в селі у власному будинку.

Клавдія Антонівна Бальбух,
пров. Сонячний-2, с. Литвинівка, Біловодський р-н,
Луганська обл., 92815

ДОПОМОЖІТЬ ВПОРЯДКУВАТИ ТЕПЛИЦЮ!

Доброго дня, шановні працівники редакції журналу "Дім, сад, город". Пише палкий прихильник вашого чудового журналу. Хочеться, щоб він надходив щотижня.

Є велике бажання обладнати гарну теплицю, тож звертаюсь до вас за допомгою. Передусім повідомте, де можна придбати необхідні матеріали для неї. Я вже маю теплицю кустарного виготовлення, але в ній багато недоліків. Скажімо, на кутник покладено скло, під скло — сиру гуму, а зверху щілина між рамою й склом залита бітумом. Влітку, в сильну спеку, скло зняти неможливо. Напевне, існує така мастика або інший матеріал, користуючись яким, можна домогтися бажаного результату — і вода не буде затікати в теплицю, і скло при потребі легко можна вийняти.

Допоможіть відшукати його, надрукуйте необхідну інформацію.

Мені 58 років. На пенсію зараз не дуже порозкошуєш, тож треба самому по можливості щось вирощувати. Та й люблю я цю справу, люблю працювати, люблю квіти, все красиве.

Будьте здорові і всього вам найкращого.

З повагою ***Людмила Петрівна Щавинська,***
пров. Заводський, 6/4,
м. Рубіжне, Луганська область, 93003

Від редакції: *Подібних прохань надходить чимало, і редакція постійно вміщує публікації про ведення тепличного господарства. Проте більшість читачів хоче знати конкретні адреси й телефони магазинів або ж безпосередньо виробників, де можна було б придбати необхідне обладнання й матеріали для сільгосппробіт у закритому грунті. З іншого боку, самі виробники зацікавлені, щоб на їхню продукцію був постійний попит. Вихід з цієї ситуації є: виробники і магазини повинні ширше рекламувати свою продукцію. Дуже ефективна, зокрема, й реклама у журналі "Дім, сад, город". Пропонуйте, роз'яснюйте, рекламуйте! На ваші товари чекають потенційні покупці!*

ЧОМУ КОНДЕНСУЄТЬСЯ ВОЛОГА?

Шановна редакціє!

Я — ваш постійний читач, журнал "Дім, сад, город" передплачую вже 5 років. Звертаюся до вас за порадою.

Опалюю свій будинок природним газом: на кухні встановлено котел "КС-16". Димохід — прямий, з цегли, оштукатурений, має чотири канали. На горищі довжина димоходу (від стелі до шиферного покриття) 50—60 см. Все б нічого, та ось чомусь стеля навколо димоходу мокріє і відпадає. Зробили все необхідне, заштукатурили — не допомагає. Виявилося, що це від того, що в димоході відбувається конденсація. Звертався до сусідів і місцевих фахівців — ніхто не знає, як цього позбутися, що необхідно зробити.

Дуже прошу — дайте пораду.

З повагою ***А.Д. Васильків,***
вул. Леніна, 67/1, смт Тиврів,
Вінницька обл., 23300

МИ ПОСТАЧАЄМО НА РИНОК УКРАЇНИ МОТОБЛОКИ... А ЧОМУ САМЕ ІТАЛІЙСЬКІ?

Та тому, що вони — найкращі в світі! Італія вже давно стала світовим лідером з виробництва мотоблоків. Це сталося передусім тому, що в самій Італії через наявність великої кількості дрібних сільськогосподарських фірм (понад 55%) потреба в мотоблоках значно вища, ніж в інших країнах. Тому їх виробництво розвивалося прискореними темпами. Якщо в США виробництвом мотоблоків по-справжньому займаються одно-два підприємства, у Німеччині — лише одна крупна фірма "Agria" і кілька невеликих, то в Італії їх — понад тридцять!

Фірма "Вида" вже більше 10 років постачає в Україну 12 моделей італійських мотоблоків та мотокультиваторів "Євро", з яких кожен бажаючий може вибрати саме "свою", виходячи з експлуатаційних потреб та фінансових можливостей. Гарантія на "Євро" — 2—3 роки. Про високу якість конструктивних та експлуатаційних показників цих агрегатів, які не мають аналогів, свідчить те, що за 10 років було лише два випадки виходу з ладу редукторів мотоблока "Євро-2" (приблизно одна поломка на 500 мотоблоків) і то — через порушення правил експлуатації. Висока якість мотокультиваторів "Євро" досягається завдяки тому, що: вони комплектуються високонадійними, економічними двигунами фірм "Бригс і Страттон" (США) та "Хонда" (Японія); конструкція редуктора спрощена до примітивності — він містить, по суті, не більше шести деталей (зазвичай у черв'ячному редукторі основних деталей у 3 — 5 разів більше); фактично він не потребує не лише ремонту, а й догляду, оскільки виготовлений і наповнений мастильними матеріалами раз і назавжди; втрата мастила виключена; порушення розмірних ланцюгів неможливе; "розрегульовуватися" немає чому; у мотокультиваторів "Євро" власне відсутні муфти зчеплення, що є, як відомо, одним з механізмів, який найчастіше виходить з ладу.

Тому навіть один з найменших мотокультиваторів "Євро-2", маючи оптимальне співвідношення головних параметрів у межах своїх функцій, може виконувати будь-які операції. Користуючись цим

мотокультиватором, можна виконати суцільний обробіток грунту навесні чи восени, який цілком замінює оранку. Можна також виконати всі операції по вирощуванню картоплі (аж до викопування включно), не користуючись сапою та лопатою, а також використовувати "Євро-2" для обробітку міжрядь помідорів, перцю, капусти та інших культур.

Крім мотоблоків "Євро" у нас можна придбати мотоблоки "Нева" (Росія) і "МТЗ" (Бєларусь), а також інші види техніки та інвентаря. Передусім — самохідні косарки (фронтальні) "Євро" з ріжучими сегментами з надтвердого матеріалу — вони у два рази товстіші від наших стандартних елементів; деформація та "затягування" трави між їхніми ножами неможливі. Далі — це кущорізи, мотокоси, бензо- та електропилки, газонокосарки фірми GGP "Alpina" (Італія), яка є найкрупнішою у Європі. "Вида" також пропонує обприскувачі — їх можна замовити по пошті — італійської фірми "Давид та Луїджи Вольпи", що спеціалізується на їх виробництві з 1879 року, ручні коси з сімейної кузні "Оффнер" (Австрія), а також комунальні машини на базі трактора "Бєларусь", електричні та бензинові снігоприбиральні машини з Італії та Канади.

Можна впевнено сказати, що, прийшовши до нас, Ви забезпечите себе надійною мініагротехнікою, що не лише полегшує працю, а й позбавляє від будь-яких турбот щодо її ремонту.

Чекаємо Вас за адресою: ТОВ "Вида", вул. Желябова, 2-а, м. Київ, 03057; або ж надсилайте замовлення: а/с 89, Київ, 03057.

Тел.(044) 441-72-08, 455-56-52, 456-17-51, 456- 62-64.

Придбати наші товари Ви можете також у магазинах: у Києві - "Зелений світ", "Киянка", "Меркурій", "Фермер" (на Подолі); у Донецьку - "Мрія", вул. Університетська, 109; у Львові - "Дім, сад", вул. Куліша, 34; у Черкасах - "Все для дому", вул. Ільїна, 413; в Ужгороді - "Домашній майстер", вул. Толстого,7; у Харкові — "Фермер", вул. Гордієнківська, 36.

Мотоблоки та іншу продукцію можна придбати у розстрочку

Виткі троянди

Троянди — рослини тепло- й світлолюбні, тому садити їх треба на осонні. Сонце має освітлювати їх зранку, щоб роса з листків швидко випаровувалась. Це запобігає захворюванню на борошнисту росу й іржу. В затінку троянди погано цвітуть і хворіють на грибні хвороби, пізніше зацвітають, у них погано розвивається листя. На сонці краще визрівають стебла й бруньки, кущі ростуть розкішно.

Грядка під трояндами не повинна затоплюватися дощовими водами, бо в дощову осінь та під час зимових відлиг на перезволожених грядках троянди вимокають.

Троянди — багаторічні рослини, коріння у них довге. Грунт на ділянці з трояндами має бути окультуреним на достатню глибину. Глибина посадкових ямок 50—60 см. Відстань між кущами витких троянд залежить від сорту й довжини пагонів, а також від того, для якої мети ми їх садимо. Якщо ми, наприклад, хочемо прикрасити ними альтанку і пагони будуть спрямовані догори, то кущі садять густіше, а якщо ми маємо прикрасити невисокий паркан, на якому пагони будуть рости уздовж нього, то кущі висаджують на більшій відстані один від одного. В середньому відстань між виткими трояндами 2—2,5 м. Під кожен кущик дають 4—5 кг перепрілого гною, перемішуючи його з землею. Глибина садіння на 3 см нижча, ніж вони росли в розсаднику.

Якщо виткі троянди садитимете біля стіни будинку, то слід визначити відстань від стіни, щоб їх не заливала вода з даху під час дощу. У перший рік, зазвичай, виростають довгі пагони і буває їх чимало. Цьому сприяє старанний догляд: підживлення, своєчасне поливання, розпушування грунту. Підживлюю гноївкою з додаванням суперфосфату. Готую рідке добриво так: беру чверть відра свіжого коров'яку і столову ложку суперфосфату на відро води. Хай два тижні бродить. Літр такої маси розчиняю в 10 л чистої води і поливаю рослини. Так добре підживлювати після дощу або після поливу чистою водою.

Дуже гарно виглядають неукривні (морозостійкі) виткі троянди з дуже довгими пагонами. Одне те, що їх не треба укривати на зиму, знімаючи довжелезні пагони з опор, та ще колючих сортів, не думати, чим їх укрити на зиму і як навесні їх знову почепити на опори — це все надзвичайно спрощує догляд за неукривними трояндами.

Використання неукривних сортів дуже різноманітне. Завдяки великій довжині пагонів вони заплітають паркани, облагороджують непривабливий вигляд стін господарських будівель. Можна прикрасити вхід до двору у вигляді гірлянди, заплести паркан, прикрасити криницю, сформувати кущі у вигляді колон, пірамід, шпалер. Із довгих пагонів троянд можна зробити гірлянди вздовж садових доріжок або різні фігури, узори, які квітують. Вони мають дуже привабливий вигляд, особливо під час цвітіння (нагадують Версальський парк у Франції). Наприклад, можна заплести велетенську косу з пагонів троянд з квітками різного кольору і покласти її на зелений газон, чи можна створити живі кола, трикутники, чотирикутники. Якщо серед газону висаджений кущ троянди Леді Гей (а вона дає за сезон багато молодих і довгих пагонів), пагони можна пришпилити на газоні у вигляді променів, які виходять з одного центра. Пагони тонкі й гнучкі від самого кореня, тому легко пригинаються до землі, вони просто стеляться по газону. Навесні кущі витких троянд обрізувати не треба, їх просто прочищають, вирізуючи сухі, старі або ті, що не потрібні для формування якогось узору. Цвітуть виткі троянди на минулорічних пагонах, на яких на всю довжину, а це в середньому 4—5 м, по всьому стеблу густо, від землі і до самої верхівки стебла наростають коротенькі гілочки з суцвіттям квітів.

Характеристика окремих сортів

Ватбург — квітки рожеві, махрові (38—40 пелюсток), діаметром 3—4 см, з слабким ароматом, зібрані у великі грона, в яких до 20—30 квіток. Цвітіння дуже пишне, грона на пагонах розміщені густо, під час цвітіння весь кущ рожевий. Пагонів багато і вони довжиною 3,5—4,5 м. Цим сортом заплітають паркани, арки, альтанки, роблять гірлянди над воротами, закривають стіни будівель. Сорт зимостійкий, неукривний, не боїться хвороб, цвіте у червні—липні.

Леді Гей — квітки темно-рожеві, яскраві з білою серединкою, діаметр 3—4 см, дуже махрові, зібрані у великі грона. Цвітіння розкішне, пагони довгі — до 5 м (у дощове літо й довші), тонкі, гнучкі, листя темно-зелене, блискуче. Використовується з декоративною метою як і попередній сорт. Він морозостійкий, неукривний, цвіте у червні—липні. Восени знову починає цвісти, але не так рясно, як першого разу.

Кримсон Грандіфлора — квітки малиново-вишневого кольору, 5—7 см у діаметрі, густомахрові, до 80—100 пелюсток у квітці і по 10—20 квіток у зонтичних суцвіттях. Висота кущів 3—3,5 м. Стебла міцні. Сорт неукривний, цвіте у червні—липні.

Нью-Доун — квітки ніжно-рожеві, великі, діаметром 8—9 см, махрові, пахучі, в суцвіттях по 5—7 шт. Кущі сильнорослі, понад 2 м, цвітуть ціле літо до осені. Сорт зимостійкий, укривання не потребує, хворобостійкий. Ним можна декорувати стіни

будинків, а також висаджувати як поодинокі рослини на великих площах газонів.

Розаріум Ютерзен — квітки великі рожеві, діаметром 9—11 см, по 15—17 шт. у великих масивних суцвіттях, дуже махрові, пахучі. Під час цвітіння кущ увесь рожевий, цвіте протягом усього літа до морозів. Висота куща 2 м, пагони товсті, міцні. Зимостійкий, укривати не треба, хворобостійкий, листя темно-зелене блискуче.

Уайт Дороті — квітки маленькі — 3—4 см у діаметрі, білого кольору з ледь помітним кремово-рожевим відтінком усередині. Цвітіння дуже рясне, кущ під час цвітіння немовби вкритий білою піною. Пагони тонкі, гнучкі й довгі — 4,5—5 м, на яких по всій довжині великі суцвіття з 30—40 квіток. Цвіте у червні—липні. Сорт морозостійкий, неукривний. Будовою куща схожий на сорт Леді Гей, тому використання як і у цього сорту — найрізноманітніше.

Кримсон Грандіфлора біля стіни будинку.

Глорія Дей.

З неукривних, морозостійких сортів заслуговують на увагу ще й троянда **Фламментац** (червона), а з укривних: **Грандесса** (темночервона), **Симпаті** (червона), **Розанна** (рожево-лососева), **Глорія Дей** (жовта з яскраво-рожевою облямівкою). Усі ці сорти великоквіткові, стебла високі, але на зиму треба добре укривати від морозів.

Кримсон Грандіфлора і Вартбург в оформленні стіни будинку.

Захист троянд

Улітку трапляється дошкуляє попелиця. Якщо її небагато, то знищую пальцями, чавлю прямо на стеблі так, щоб не пошкодити молоді пагони, потім ці пагони мию чистою водою з поливалки чи з шланга. Доводиться також обприскувати часниковим настоєм (1 великий зубок часнику тру на дрібній тертушці, настоюю пару годин в 1 склянці води і потім обробляю уражені пагони з маленького побутового обприскувача). Якщо вже зовсім багато попелиці та інших шкідників, то застосовую хімікати. Нині у продажу їх вибір великий.

Симпаті.

Небезпечна для троянд і борошниста роса. Уражені рослини слабнуть, погано цвітуть, втрачають привабливість. Для боротьби з цією хворобою теж користуюсь дідівським способом. На 10-літрове відро води беру 5 кг свіженького коров'яку, 1 кг просіяного деревного попелу, заливаю водою і даю настоятись тиждень. Проціджую через густу сітку, розводжу водою (1:7) і обробляю ним 3—4 рази підряд через кожних 3 дні. Це дає змогу зовсім позбутися борошнистої роси.

Восени пагони неморозостійких сортів витких троянд знімаю з шпалери чи опори, пришпилюю до землі і накриваю тирсою, сухим листям або бадиллям, хвоєю, руберойдом, папером чи іншим матеріалом, який знайдеться в господарстві.

Г.П.Хоменко,
вул. Красінського, 5, кв. 3, м. Долина-2,
Івано-Франківська обл., 77502

Вартбург біля криниці.

Визначення живої маси тварин

Будь ласка, опублікуйте на сторінках "ДСГ" матеріал, як визначити живу масу свиней, а також великої рогатої худоби засобами обміру, тобто за допомогою таблиці.

***І.Титаренко,** Чернігівщина*

Одним із показників господарської цінності тварин є їхня жива маса. Жива маса тварин певною мірою залежить від енергії росту і швидкоспілості породи, які зумовлені спадковими особливостями та умовами вирощування.

Годування тварин потрібно організовувати так, щоб мати максимальну продуктивність за належної вгодованості й здатності до відтворення. Годують тварин за раціонами, складеними на основі науково обгрунтованих норм. Потреба у кормах залежить від їхньої продуктивності та живої маси.

Більшість господарів, що вирощують худобу, її живу масу установлює на вазі, а якщо її немає, за допомогою промірів.

Визначення живої маси тварин промірами побудоване на взаємозалежності об'єму тіла середньої питомої маси тканини. Ці способи є орієнтовними, оскільки різні конституціональні типи тварин різного віку мають неоднакову щільність тканини, а відтак і різну питому масу. Істотно впливають на правильність визначення живої маси також стан вгодованості тварини та правильність взяття промірів.

В Україні найпоширеніші способи визначення живої маси великої рогатої худоби за промірами: табличний за Клювер-Штраухом та за формулою за Труханівським.

Під час визначення живої маси великої рогатої худоби табличним способом беруть два проміри сантиметровою стрічкою: обхват грудей за лопатками (по дотичній до задніх кутів лопаток) та косу довжину тулуба (від крайнього переднього виступу плечолопаткового зчленування до крайнього заднього виступу сідничного горба).

У таблиці, на перетині величини промірів обхвату грудей та косої довжини тулуба, знаходимо значення живої маси, виражені в кілограмах.

За формулою живу масу великої рогатої худоби визначають так: беруть проміри сантиметровою стрічкою обхвату грудей за лопатками та довжини тулуба (береться промір від найвищого краю холки до кореня хвоста, перший рухомий хвостовий хребець (підставляють отримані цифрові величини у формулу й установлюють живу масу в кілограмах).

$$\frac{\text{Обхват грудей за лопатками} \times \text{пряму довжину тулуба} \times 2 \text{ або } 2{,}5}{100}.$$

Коефіцієнт 2 застосовується за визначення живої маси у молочних порід худоби, а 2,5 — у м'ясних та комбінованих.

Формула та таблиця складені для установлення живої маси великої рогатої худоби середньої вгодованості. Тому залежно від вгодованості тварин можуть бути допущені помилки у межах ± 5—10 %.

Установлення живої маси свиней

Господар, що вирощує свиней у домашніх умовах, повинен знати, яких і скільки кормів потрібно дати тварині за добу. Годувати свиней потрібно тільки певними науково обгрунтованими нормами.

Норми для свиней розраховані і згруповані в окремі таблиці залежно від їхнього віку, статі та живої маси.

Щоб визначити, скільки за нормою треба давати кормових одиниць підсвинкові чи дорослій свині, необхідно насамперед знати живу масу тварини.

Найкраще тварину зважити, але в домашніх умовах це не завжди можливо. Тому можна рекомендувати приблизне визначення живої маси свиней за допомогою промірів: обхвату грудей і довжини тулуба.

Установлюють обхват грудей за допомогою сантиметрової стрічки по вертикальній лінії, дотичній до задніх кутів лопатки. Відтак стрічка не повинна врізатися в тіло тварини.

Довжину тулуба свині визначають сантиметровою стрічкою від середини потиличного гребеня, між вухами по верхній лінії шиї, холки, спини, попереку та крижів до кореня хвоста. За цієї дії голова свині має перебувати в такому положенні, щоб лінія нижніх щелеп, шиї та грудей була продовженням лінії живота, утворюючи з нею пряму.

Знаючи довжину тулуба і обхват грудей, за допомогою таблиці, на лінії їхнього перетину, знаходимо живу масу свині в кілограмах.

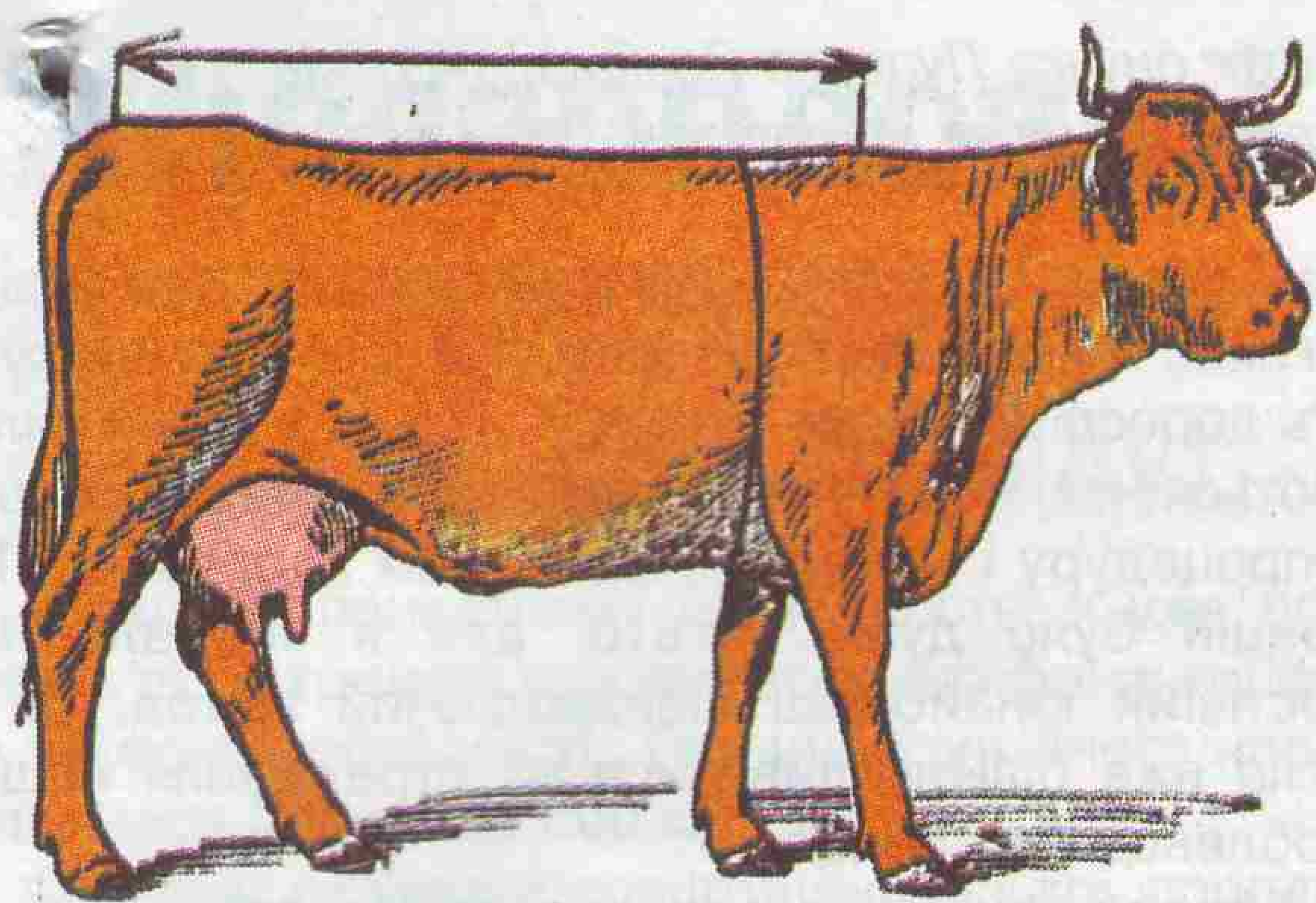
О.Лашко

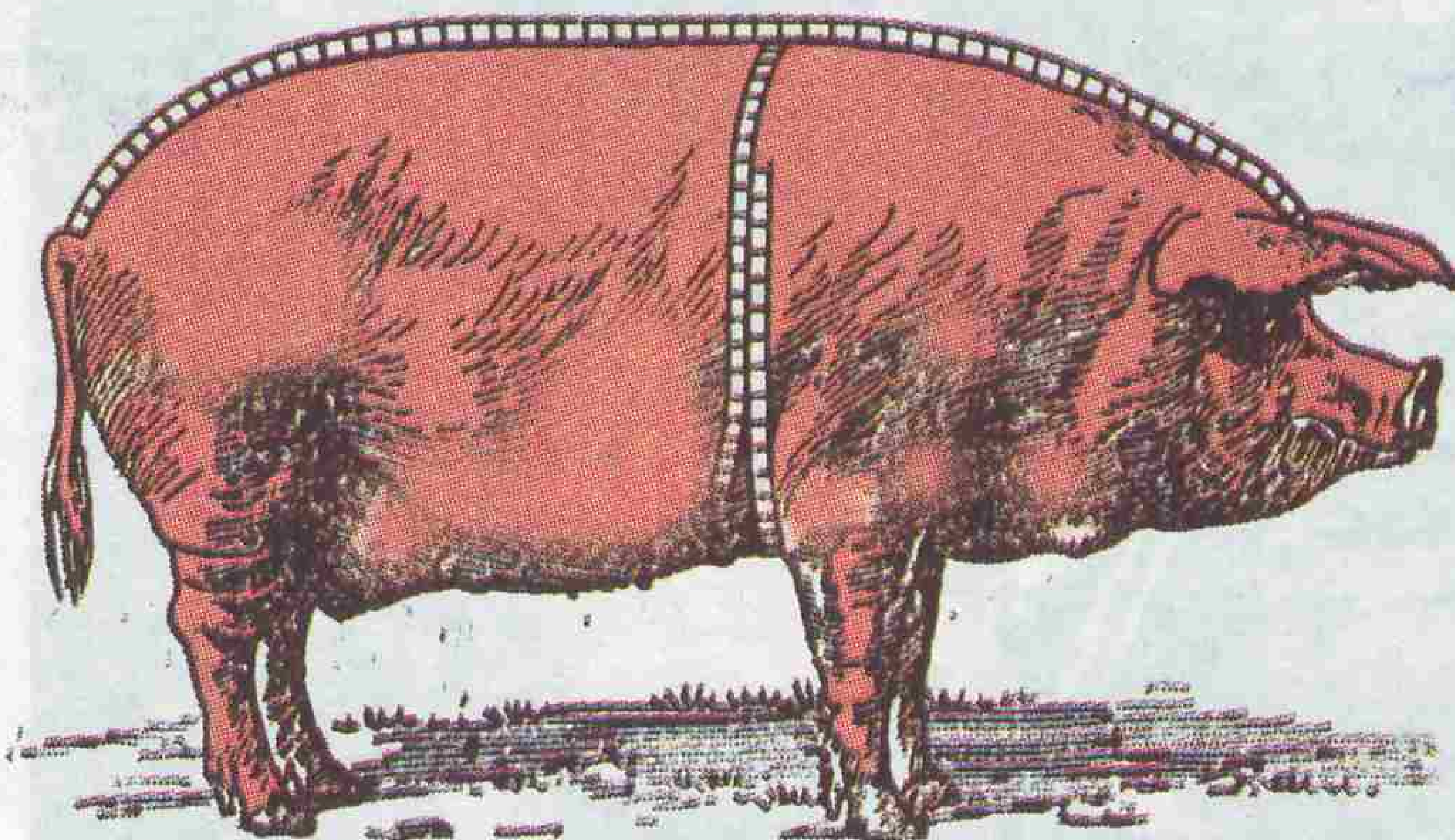
Проміри для визначення маси тварин (обхват грудей за лопатками; коса довжина тулуба)

Визначення живої маси корів за промірами, кг

Обхват грудей, см	Коса довжина довжина тулуба, см																			
	122	126	130	134	133	142	146	150	151	155	162	166	170	174	176	182	156	190	194	198
136	194	202	206	213	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
140	210	218	223	231	236	244	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
144	222	230	236	243	250	258	266	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
148	235	244	250	259	265	274	282	289	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
152	247	255	262	270	278	287	296	303	311	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
156	260	270	277	287	295	304	313	320	329	337	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
160	-	286	292	300	307	317	327	334	345	352	362	-	-	-	-	-	-	-	-	-
164	-	-	306	317	325	331	345	354	364	372	382	391	-	-	-	-	-	-	-	-
168	-	-	-	334	341	351	364	373	383	391	404	413	422	-	-	-	-	-	-	-
172	-	-	-	-	356	368	379	388	399	409	419	429	440	450	-	-	-	-	-	-
176	-	-	-	-	-	386	399	408	420	429	411	452	463	474	484	-	-	-	-	-
180	-	-	-	-	-	-	418	428	443	450	464	475	486	497	508	520	-	-	-	-
184	-	-	-	-	-	-	-	445	458	468	481	493	503	516	528	540	551	-	-	-
188	-	-	-	-	-	-	-	-	480	490	501	516	529	541	553	567	576	591	-	-
192	-	-	-	-	-	-	-	-	-	509	523	535	549	501	574	589	599	613	625	-
196	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	547	561	574	587	600	612	627	642	654	699
200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	583	597	610	624	640	652	668	680	697
204	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	620	634	649	660	678	693	707	723
208	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	659	674	691	704	720	734	749
212	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	700	717	731	748	761	779
216	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	747	767	779	793	812

Проміри для визначення маси тварин (обхват грудей за лопатками; пряма довжина тулуба)

Вимірювання довжини тулуба та обхвату грудей

Визначення живої маси молодняка за промірами, кг

Обхват грудей, см	Коса довжина тулуба, см																			
	90	92	94	96	98	100	102	104	106	108	110	112	114	116	118	120	122	124	126	128
84	54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
86	57	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
88	59	60	61	-	-	-			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
90	99	63	64	65	67	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
92	67	68	69	70	72	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
94	70	71	73	74	75	76	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
96	73	75	76	77	78	79	81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
98	77	76	80	81	82	84	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
100	80	83	81	85	86	86	87	88	90	91	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
102	84	85	86	88	89	91	92	93	95	96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
104	88	90	91	92	94	95	97	98	99	101	102	-	-	-	-	-	-	-	-	-
106	93	95	96	98	99	100	102	103	104	106	107	109	-	-	-	-	-	-	-	-
108	99	100	102	103	105	106	107	109	110	112	113	114	116	-	-	-	-	-	-	-
110	105	106	107	109	110	112	113	114	116	117	119	121	123	-	-		-	-	-	-
112	110	111	112	114	115	117	118	119	121	122	124	125	126	128	130	-	-	-	-	-
114	115	117	118	119	121	122	124	125	126	128	129	131	132	133	136	-	-	-	-	
116	121	122	124	125	126	128	129	131	133	135	136	138	139	140	142	143	-	-	-	
118	123	124	126	127	129	131	132	134	135	137	139	140	142	143	145	147	148	150	-	-
120	129	130	132	133	135	137	138	140	141	143	145	148	149	151	153	154	156	157	-	
122	-	135	136	134	139	141	145	116	148	150	151	153	155	157	160	167	163			
124	-	-	142	144	145	147	167	148	150	152	153	155	156	158	160	161	163	164	166	168
126	-	-	-	150	152	153	155	156	158	160	161	166	169	171	172	174	176			
128	-	-	-	-	158	160	161	163	164	166	168	169	171	172	174	176	177	179	180	182
130	-	-	-	-	-	166	168	169	170	172	174	176	177	180	182	184	185	187	189	
132	-	-	-	-	-	-	171	173	175	177	178	180	182	184	185	187	189	191	193	194

Визначення живої маси свиней за промірами, кг

Довжина тулуба, см	Обхват грудей за лопатками, см																					
	60	64	68	72	76	80	84	88	92	98	100	104	108	112	116	120	124	128	132	136	140	141	148
38	11	13	15																				
42	13	14	16	18																			
46	14	16	18	20	22																		
50	15	17	19	22	24	27																	
51	16	18	21	23	26	29	32																
58	17	19	22	25	268	31	34	37															
62	18	21	24	27	30	33	37	40	43														
66	19	22	25	28	32	35	39	42	46	50													
70		24	27	30	34	37	41	45	49	53	58												
71			28	32	36	39	44	47	52	56	61	66											
78				34	37	41	46	50	55	59	65	70	76										
82					39	43	48	52	57	62	69	74	79	85									
86						46	51	55	60	65	71	77	83	89	96								
90							53	58	63	68	75	81	87	94	101	108							
91								60	66	71	78	85	91	98	105	113	120						
98									69	74	81	88	95	101	110	118	125	133					
102										78	85	92	99	106	114	123	131	139	147				
106											88	95	103	110	119	127	126	144	153	160			
110												99	107	114	123	132	141	149	158	170	175	114	
114													111	119	128	137	146	155	164	176	180	196	
118															151	161	171	181	194	205	217	229	
122																166	177	187	200	212	224	236	
126																	182	193	206	218	230	244	
130																		199	212	225	237	251	
134																			219	231	241	258	
138																				238	251	266	
142																				238	251	266	
146																				238	251	266	
150																					258	273	

Фото онучка Луценка Романа, 14 років
У день 60-річчя дідуся Івана Івановича.

Як врятували Цезаря

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город". Нашого вірного друга, порадника, помічника із самого початку заснування, необхідного і доступного для нас, селян, журналу. Давно збираюся написати Вам листа, але бракує часу, адже ми з чоловіком повністю віддаємося дуже цікавій, улюбленій справі: маємо невелику тепличку, де вирощуємо розсаду різних овочів, в основному для себе (маємо 20 соток біля хати), а що залишається, то і продаємо. У невеликих плівкових теплицях вирощуємо ранні огірки та помідори, і перець. Ось чому нам дуже потрібний журнал "Дім, сад, город", з якого ми дізнаємося дуже багато корисного, що допомагає нам підібрати насіння гарних сортів, препарати для захисту рослин, а також отримуємо поради щодо розведення різної живності, адже ми тримаємо і поросят, і курей, гусей, качок, кроликів — всього потроху. Тому ми з чоловіком висловлюємо подяку людям, які турбуються про нас, селян, і раді допомогти у нашій нелегкій праці.

Велике спасибі Вам, шановні дописувачі, котрі діляться з нами своїм досвідом.

У своєму листі до редакції, який було надруковано у № 10 за 2001 рік "Прошу допомоги" я просила опублікувати поради спеціаліста щодо лікування домашніх тварин від підшкірного кліща. Дуже вдячна редакції за те, що надрукували мою адресу. Мені надійшов 71 лист від небайдужих людей, які люблять тварин, з усіх областей нашої рідної України, в яких було дуже багато корисних порад, зокрема про те, як вилікувати улюбленця Цезаря.

З листів я дізналася, що кліщ оселяється безпосередньо під шкірою. І якщо шкіру змастити якимось жиром: солідолом, переробкою масла (машинного), чи гущею (осад) з олії — припиняється доступ повітря до кліща і він швидко гине (задихається), спочатку гинуть дорослі особини. Через 7—8 днів з яєчок вилуплюються нові покоління — саме зараз треба повторити процедуру і тварина буде цілком здоровою. Пропозицій було дуже багато, але я вибрала найпростіший і найбільш швидкодіючий метод, бо не могла вже більше дивитися на страждання нашого улюбленця і охоронця.

А тепер опишу, як я вилікувала Цезаря.

Надворі було ще холодно і тому я перенесла знесиленого хворобою пса до хати. Прибрала з підлоги все, підстелила йому стареньку ковдру. Ніякої дезінфекції я не робила, а намастила живіт, лапи, вуха іззовні і всередині, бо були лисі, маззю, яку приготувала за порадою дописувачки із сірки, що продається там, де й отрута, яку змішала з гусячим жиром.

Я знову на варті!

Невдовзі помітила, що Цезарю стало краще. Шерсть почала наростати. Через деякий час, аби знищити нове покоління кліщів, намастила ті ж місця солідолом.

Ось так, завдяки Вам, наші любі вболівальники, наш пес видужав, став веселим і спокійним, ніколи не чухається, і з гідністю охороняє наше господарство.

Надрукуйте, будь ласка, фотографію нашого красеня, щоб його вболівальники побачили, що він живий, здоровий, сильний і до того ж дуже гарний.

Трохи про себе. Ми пенсіонери. Іван Іванович з 15 років працював на тракторі: спочатку причіплювачем, потім — трактористом. На пенсію пішов у 55 років. У його трудовій книжці тільки ці два записи.

Я теж у нашому селі, в колгоспі, працювала дояркою, телятницею. Уже сім років як пенсіонерка.

З повагою ***Ганна Самойленко,***
с. Піщане, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39701

Післяродовий парез
(з власного досвіду)

У своєму приватному господарстві я уже понад десять років тримаю корову голштино-фризької породи червоно-рябої масті. Тварина спокійного норову, жива маса її близько 600 кг.

Основна перевага голштино-фризької породи — її висока молочна продуктивність, яка поєднується з дуже доброю пристосованістю до зовнішніх умов. Корова має високу адаптаційну здатність до різних кліматичних зон.

За належного утримання та годування Красуля щорічно дає нашій сім'ї близько 6000 кг молока жирністю 4,5%.

Декілька років поспіль корова народжувала нам бичків. А в минулому році, коли вона затільніла, ми чомусь були впевнені, що наша Красуля народить теличку, яку ми хотіли залишити і виростити з неї корову. І тому для нормального перебігу тільності створили їй найкращі умови годування та догляду. Пам'ятаючи, що повноцінне годування тільних корів позначається на їхній майбутній продуктивності, а також на якості та здоров'ї приплоду. І ось настав час пологів, під час яких корова втратила багато сил, щоб виштовхнути із себе плід. Пологи відбувалися важко і потребували допомоги. Мені довелося обережно підтягувати плід за передні ніжки під час перейм. Загальними зусиллями корова розтелилася. На світ з'явилася гарна чорно-ряба теличка масою близько 40 кг. Уся сім'я була задоволена таким перебігом подій. Через півгодини новонароджена із задоволенням випила першу порцію молозива. За її гарну масть ми дали їй кличку Красуня.

Через добу після розтелу, спостерігаючи за коровою, я помітив, що у неї немає жуйки, вона збентежилася, переступає з ноги на ногу, хрипко мукає. Через кілька хвилин Красуля впала на підлогу, закинула голову на бік, ноги судомно витягнулися, температура тіла понизилася. Шкіра і вуха стали холодними на дотик, носове дзеркало сухе і холодне.

Я розгубився, не знав, що робити. Лікаря ветеринарної медицини у селі немає. А у корови через декілька хвилин могла настати смерть. І тут я пригадав свого колегу по роботі Григорія Петровича Набоку, який після кількох десятків років праці в обласному управлінні ветеринарної медицини був уже на пенсії і проживав у сусідньому селі.

Сам я залишився пильнувати біля корови, а жінку, на машині, відправив по Григорія Петровича. Відшукали його на пасовищі, де він пас своїх восьмеро кіз. Після виходу на пенсію, він став вирощувати кіз. І щоденно, до столу мав відро свіжого козячого молока. Від вживання цього молока, незважаючи на свої 65 років, він жвавий, енергійний чоловік із рум'янцем на обличчі.

Вислухавши мою дружину, дійшов висновку, що корові загрожує загибель і, не гаючи часу, через декілька хвилин був уже біля Красулі. Просто з порога, привітавшись, негайно попросив у мене невеликого цвяха і склянку горілки. Я здивувався. Але знайшов усе, що він просив. Продезінфікувавши цвях у горілці, він розпочав ним проколювати корову в ділянці задніх ніг та спини. Вона не реагувала на подразнення. Встановив діагноз — післяродовий парез.

Григорій Петрович сказав мені: якщо негайно не діяти, то корова через декілька годин може загинути. Найдієвішим і простим методом лікування є введення повітря через дійки у вим'я за допомогою спеціального приладу Еверса. Але приладу у нас не було. Необхідно щонайшвидше відшукати звичайний велосипедний насос і викрутити ніпель із шини, — сказав Григорій Петрович.

Корову перевернули на бік, звільнили вим'я, щоб до нього був вільний доступ, здоїли на долівку молоко, дійки обтерли ватним тампоном, змоченим у горілці. Через оброблений горілкою ніпель у всі чотири дійки по черзі ввели насосом повітря, після чого кінці дійок перев'язали нещільно бинтом. Корову ретельно розтерли солом'яними джгутами, змоченими у горілці і вкрили мішковиною.

Для поліпшення самопочуття необхідно було ввести внутрішньовенно глюкозу. Із підручного матеріалу змайстрували прилад для введення глюкози. Для цього знадобилася дволітрова поліетиленова пляшка з-під мінеральної води, медична голка від 20 мл одноразового шприца та шматок поліетиленового шланга. Прилад продезінфікували декілька разів горілкою, заповнили глюкозою і без ускладнень ввели її корові.

Через годину самопочуття корови поліпшилося. Дихання стало рівним, розпочалося виділення калових мас і сечі. Дійки розв'язали і із вимені здоїли молоко разом із повітрям. А ще через кілька годин Красуля встала сама і почала їсти. Минув час і корова повністю відновила свою продуктивність.

З часом ми вже стали забувати всі ті події, що сталися із Красулею. Але вся наша сім'я з великою подякою згадує Григорія Петровича Набоку, який і на пенсії не втратив фаху лікаря ветеринарної медицини і в таких умовах врятував життя нашої корови. І тут на думку спадає старе прислів'я — "Старий віл борозни не зіпсує".

О.Лашко

Ньюкаслська хвороба птиці

Ньюкаслська хвороба (колишня назва несправжня, атипова чума) — найнебезпечніше, особливо загрозливе висококонтагіозне вірусне захворювання птиці, головним чином курей. Уражує нервову систему, респіраторні та вісцеральні (внутрішні) органи, характеризується високою смертністю.

Епізоотія. Збудник — вірус, який належить до підгрупи параміксовірусів. До цієї хвороби сприйнятливі кури всіх вікових груп, менше — індики, цесарки, перепілки. Відомі випадки зараження голубів, качок, гусей.

Джерелом інфекції є хвора птиця, трупи, незнезаражені тушки, боєнські відходи, інкубаційні та товарні яйця. Носії вірусу — пасивно імунні курчата, інфіковані в перші дні життя. У промисловому птахівництві фактором поширення інфекції можуть бути незнезаражена тара, транспорт.

Клінічні ознаки. У хворої птиці спостерігається різке пригнічення, відмова від корму, утруднене дихання (під час вдихування повітря птиця витягує шию і розтуляє дзьоб), чути хрипи (птиця "співає").

Бувають нервові явища, паралічі ніг, крилець, тремор (посіпування), відкидання голови на спину і під себе. У хворих, щеплених курчат, можуть бути проноси (виділення зеленого кольору).

Діагноз. За характерного перебігу діагностувати хворобу нескладно. Достатньо оглянути хвору птицю і розітнути кілька трупів. Вирішальними у постановці діагнозу і його диференціації є лабораторні дослідження: виділення вірусу, визначення його патогенності, а також виділення у сироватці крові антитіл, які затримують гемаглютинацію. Ці дослідження здійснюють в атестованих (акредитованих) лабораторіях ветеринарної медицини та в спеціалізованих наукових закладах (такою є Дніпропетровська дослідна станція ІЕ і КВМ — ДДС ІЕ і КВМ). Звичайно, на дослідження направляють клінічно хвору птицю в агональному стані або свіжі трупи.

Підвищення титрів антитіл у реакції затримки гемаглютинації через кілька днів після вакцинації після щеплень живими вакцинами до значень 1:2048 — 1:4096 і вище та строкатість антитіл можуть свідчити про потрапляння вірулентного вірусу в стадо.

Серологічні (сироватнознавчі) дослідження у комплексі з вірусологічними, клінічними та епізоотологічними дають змогу своєчасно виявляти епізоотичну ситуацію та вживати відповідних заходів з профілактики.

Заходи з боротьби та профілактики. Головним чином полягають у запобіганні занесенню вірусу — збудника інфекції.

У густонаселених районах з високою концентрацією птахівничих господарств (Дніпропетровський, Нікопольський, Криворізький та інші райони), де загальні ветеринарно-санітарні заходи не забезпечують повного захисту господарств від занесення інфекції, з метою профілактики ньюкаслської хвороби необхідно здійснювати планові щеплення усієї птиці в приватному секторі. Навколо таких птахофабрик у радіусі 15 км створюють благополучні щодо ньюкаслської хвороби зони. Для цього птицю населених пунктів (приватних ферм), які входять до цієї зони, регулярно вакцинують і тримають під постійним контролем.

Вважаємо, що в нашому регіоні птицю потрібно щеплювати два рази — навесні та восени. За такого стану молодняк щеплюють після досягнення 20—25 днів випоюванням вакцини із штаму "Ла-Сота" виробництва Сумської біофабрики. Птицю старше 60 днів щеплюють вакциною, інактивованою проти ньюкаслської хвороби птиці (розробник Дніпропетровська дослідна станція ІЕ і КВМ, виробник — Дніпропетровська державна біофабрика). Щеплення здійснюють згідно з настановами застосування вакцин.

Декілька слів про метод випоювання:

- вакцинація може бути дієвою за умови використання активної вакцини, дотримання необхідного рівня дозування та правильного виконання техніки. Під час випоювання дотримуються таких умов:
- вакцина повинна бути у питній воді не менше 30 хвилин і не більше 4 годин. Для цього фронт випоювання має забезпечувати одночасний підхід до поїння 2/3 поголів'я птиці;
- вода, яку використовують для розведення вакцини, повинна бути чистою, не містити хімічних елементів (хлору, міді, заліза), залишкової кількості дезінфікуючих речовин, що можуть інактивувати вірус;
- нейтралізація хлору та інших речовин, які згубно впливають на активність вакцинного вірусу, досягається доданням до води 0,25 % молочного перегону (знятого молока) за 10—20 хв. до розчинення вакцини.

Перед випоюванням вакцини птиці не дають води протягом 3—4 годин. Триваліше витримування курчат без води (13—14 годин) негативно впливає не тільки на збереженість і приріст маси, але й на напруженість поствакцинального імунітету.

У разі появи в господарстві ньюкаслської хвороби необхідно провести ревакцинацію птиці в усіх благополучних птахогосподарствах Дніпропетровського регіону "Вакциною, інактивованою проти ньюкаслської хвороби птиці".

Усю птицю в неблагополучних приватних птахогосподарствах знищують безкровним методом і спалюють. На господарство накладають карантин і здійснюють комплекс заходів, які передбачені діючою Українською інструкцією з боротьби та профілактики ньюкаслської хвороби (Законодавство України з ветеринарної медицини, Київ, 1999, с. 328).

Карантин з господарств (населених пунктів) знімають через 30 днів після останнього випадку захворювання і загибелі птиці.

У зв'язку з неблагополуччям на сьогодні з Ньюкаслської хвороби країн СНД, а також більшості країн світу (за даними міжнародного епізоотичного бюро, яке відбулося у Парижі в травні 2002 року) вважаємо за необхідне всю птицю в приватному секторі України також щеплювати два рази на рік — навесні та восени. Для успішного виведення польового вірусу із стад необхідно застосовувати Дніпропетровську Вакцину, інактивовану проти ньюкаслської хвороби птиці з місцевих епізоотичних штамів та виготовлену на комерційних ембріонах. Підтримаємо вітчизняного виробника!

Л.С.Короленко,
нач. управління ветеринарної медицини Дніпропетровської облдержадміністрації, канд. вет. наук,
В.І.Сікачина,
директор Дніпропетровської дослідної станції ІЕ і КВМ, канд. вет. наук

АМАТОР ДОКОРІННО ЗМІНИВ МОЄ ЖИТТЯ!

Після публікації у № 1 журналу "Дім, сад, город" за нинішній рік інтерв'ю з відомим ветеринарним лікарем про добавки АМАТОР до редакції надійшло багато листів з новими запитаннями. За відповідями ми знову звернулися до ветлікаря Трояна М.М.

Кореспондент: Одна читачка написала, що її сільське одноманітне і злиденне життя АМАТОР змінив докорінно. Почавши з 20 курей та постійно використовуючи "АМАТОР —несучка", за два роки вона збільшила поголів'я птиці до 500 курей, має тепер також 5 свиней, корів. І найголовніше — змогла заробити на холодильник "Атлант" і телевізор "Соні" — перший у їхньому селі. Чи таке може бути насправді?

М.М. Троян: Цілком! Мінеральних добавок багато, але АМАТОР — це надзвичайно вдале поєднання унікальних властивостей, якості та ціни. Створили АМАТОР дуже розумні люди, які винятково тонко розуміють, що саме сьогодні потрібно нашим селянам.

Кореспондент: Чи могли б ви детальніше розповісти про властивості АМАТОР ?

М.М. Троян: Численними перевірками ми встановили, що лише АМАТОР може "вичавити" максимум з того корму, яким годують тварин наші селяни. Решта преміксів, у тому числі й імпортних на "народних" кормах, забезпечують, скажімо, несучість курей меншу на 20—80%, ніж АМАТОР . До речі, деякі "улюблені в народі" дешеві премікси від вітчизняних виробників на несучість не впливали жодним чином. Коли зробили аналізи, то багатьох вітамінів, про які йшлося на їхніх упаковках, взагалі не виявили.

Кореспондент: У чому ж полягає "секрет" АМАТОР ?

М.М. Троян: Ті, хто створював АМАТОР , дуже розумно робили його, так би мовити, з дальним прицілом, пристосовуючи під ті породи тварин, яких наші люди зараз найбільше тримають на своїх подвір'ях. Наприклад, від стада з 20 несучок породи "Бєларусь 9" (а це порода виведена понад 20 років тому) при годівлі правильно приготованим домашнім комбікормом, рецепт якого вміщено на упаковці "АМАТОР -несучка", за рік отримали 6100 яєць, тобто кожна курка знесла 305 яєць, і це з урахуванням періоду линяння. Упродовж року ці 20 несучок за день несли 15—20 яєць. Коли ж спробували імпортні премікси з тим же правильно приготованим домашнім комбікормом, то отримали 200 яєць від несучки, при цьому в посліді виявляли 20% вітамінів та мінералів. При використанні ж АМАТОР у посліді ніяких вітамінів та мінералів не виявляли. Отже, купуючи премікс, треба знати, що 20% його без будь-якої користі відійде у послід, окрім АМАТОР , який засвоюється повністю.

Кореспондент: Роз'ясніть, будь ласка, що таке "народні" корми?

М.М. Троян: Для досягнення максимальної продуктивності тварин вчені розробили спеціальні корми, які назвали комбікормами. Ці корми спеціально готують з врахуванням фізіологічних особливостей, тому вони неоднакові для різних тварин і птиці. Саме за допомогою правильно складеного рецепта можна отримати максимальну віддачу від тварини, витративши при цьому мінімальну кількість комбікорму. Звичайне зерно не може забезпечити потребу тварини в необхідних їй поживних речовинах, тому комбікорми неодмінно доповнюють висівками, макухою, рибячим борошном для збільшення вмісту протеїну; і тим же АМАТОР , до речі, для забезпечення вітамінами та мінералами. "Народні корми" — це просто суміші подрібненого зерна, а досить часто навіть і ціле зерно, буряковий жом, картопля, коренеплоди. Доданий до таких (здавалося б, добрих кормів) АМАТОР сприяє величезному росту продуктивності, збільшуючи несучість у птиці, прирости у свиней, надої та жирність молока у корів. До речі, лише на упаковках АМАТОР подаються рецепти правильного домашнього комбікорму. Як ветеринарний лікар можу лише висловити вдячність виробнику АМАТОР , який, окрім всього, ще й вчить селян грамотно годувати тварин.

Кореспондент: Багато запитань щодо концентрованості АМАТОР . Що взагалі дає концентрованість?

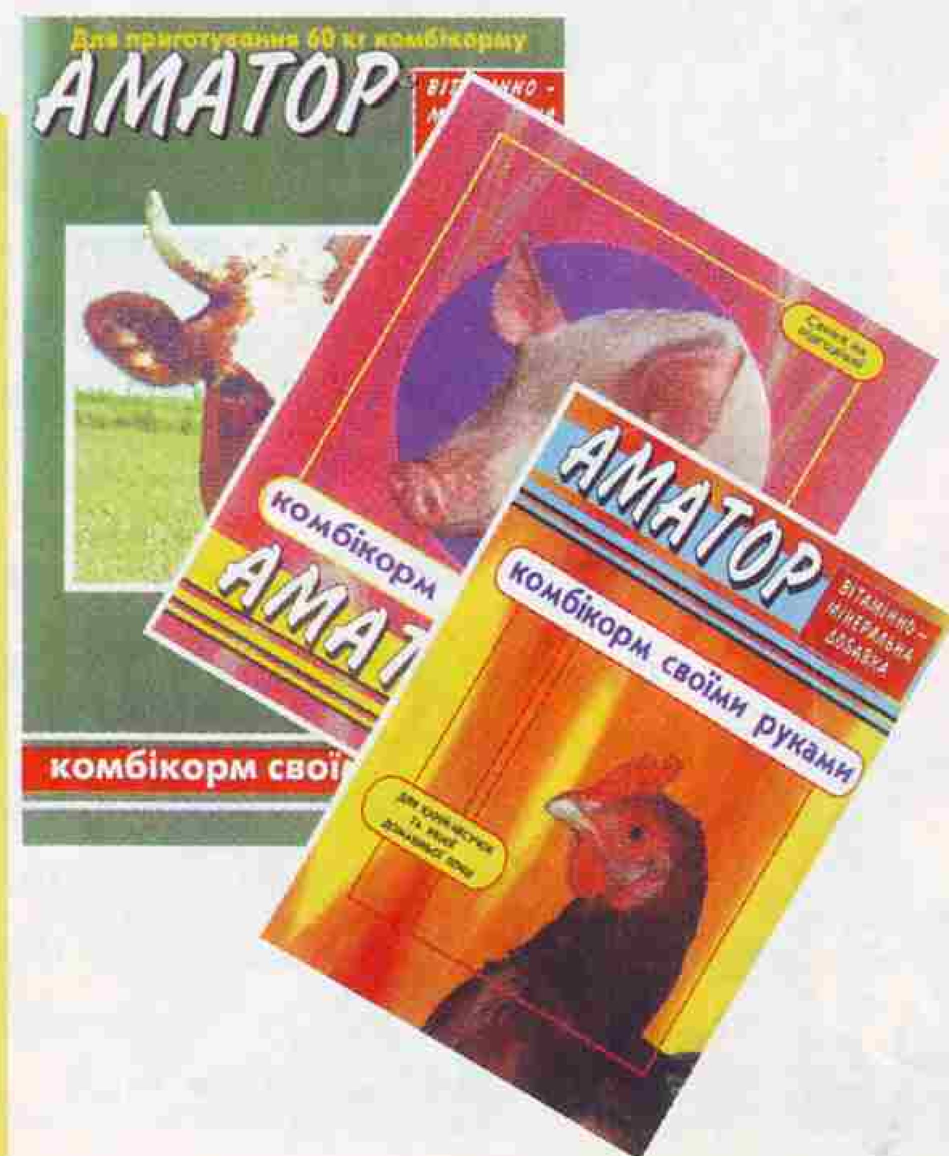
М.М. Троян: Найголовніше те, що концентрованість робить АМАТОР дешевшою добавкою, ніж премікси, хоча досить часто ціна преміксу менша. Ось вам парадокс, упаковка АМАТОР коштує дорожче, але АМАТОР дешевший від преміксів.

Кореспондент: Поясніть, будь ласка, як це можливо: дорожче, але дешевше?

М.М. Троян: АМАТОР — це концентрована добавка, а вартість добавок взагалі треба оцінювати не за об'ємом упаковки, а за кількістю корму, який можна приготувати з такої упаковки. З однієї 200-грамової упаковки АМАТОР можна приготувати 40 кг комбікорму, а з такої ж за масою упаковки премікса — лише 20 кг. В АМАТОР — удвічі більше вітамінів та мінералів, ніж у преміксах. Ось чому АМАТОР фактично дешевий. Зробивши свою добавку концетрованою, виробник турбувався винятково про інтереси покупця, даючи йому можливість економити. Крім того, у такому концентрованому вигляді набагато краще зберігаються і вітаміни. А саме вітаміни найпозитивніше впливають на організм тварин, збільшуючи їх продуктивність. Ще одна перевага АМАТОР — строк його зберігання — 6 місяців. Премікси ж реально зберігаються 3—4 місяці, тож якщо ви десь побачите на преміксі великий термін зберігання, знайте, що це — ошуканство, неправда, навіть якщо ці премікси привезли ніби-то з Німеччини.

Кореспондент: Наше інтерв'ю схоже на гімн АМАТОР . Хіба більше не існує гарних добавок?

М.М. Троян: Особисто я не належу до самовідданих прихильників АМАТОР . Але наш український виробник зробив справді чудовий продукт і саме для українських селян. Все, про що я сказав, відповідає дійсності, і мені приємно про це повідомити читачам чудового журналу "Дім, сад, город". Тому я — патріот українських виробників. Ми самі можемо виробляти все на найвищому рівні, і свідчення тому — АМАТОР .

Страви із риби стануть у пригоді тим, хто дотримується посту.

Досвідчені кухарі вважають, що взимку риба найсмачніша.

Взимку риба найсмачніша

До редакції надійшов лист з цікавими рецептами від Марії Пізняк з райцентру Христинівка Черкаської області.

Піріжки з рибою

Щоб приготувати тісто треба взяти: *150 г пшеничного борошна, 2 столові ложки розтопленого вершкового масла, 3 столові ложки молока, 3 столові ложки мінеральної води, сіль.* Для начинки треба мати: *400 г відвареної риби, 4 помідори, 1 зелений перець, 1 цибулину, 1 зубчик часнику, 100 г сметани, 2 столові ложки рафінованої олії, 2 столових ложки тертого сиру, 1 столову ложку рому.* Змішати борошно, яйця, вершкове масло, молоко, мінеральну воду, сіль і приготувати тісто. Розділити його на 12 частин і викласти на змащеному маслом деці. Потім готуємо начинку. Нагріваємо на сковороді рафіновану олію і підсмажуємо на ній очищені і подрібнені цибулю і часник. Додаємо перець, нарізаний шматочками, і помідори без шкірочки (шкірочка легко знімається якщо помідори ошпарити), нарізані шматочками. Взимку свіжі помідори можна замінити консервованими. Смажимо овочі на повільному вогні, періодично помішуючи дерев'яною лопаткою до отримання однорідної маси. Солимо, перчимо і кладемо рибне філе. Продовжуємо готувати на середньому вогні ще 10—15 хв., після цього додаємо ром. Вимішуємо, загортаємо начинку у тісто, змащуємо поверхню сметаною, посипаємо тертим сиром, ставимо у духовку, попередньо розігріту до 220 градусів. Через 5 хв. пиріжки готові. Прикрашаємо їх зеленню петрушки і подаємо до столу.

В'юни гострі з овочами

Беремо 800 г в'юнів, 2 качани або баночку кукурудзи, 200 г вареного гороху, 4 помідори, 4 картоплини, 2 цибулини середнього розміру, 2 зубчики часнику, 3 столові ложки рафінованої олії, 20 г вершкового масла, 20 г сала, 0,5 чайної ложечки майорану, 0,5 чайної ложечки тмину, сіль, перець, шматочки хліба, обсмажені на маслі, 2 столові ложки подрібненої петрушки. В'юнів ріжемо, солимо і перчимо. Наливаємо на сковороду рафіновану олію і підсмажуємо на ній в'юнів, після чого виймаємо на тарілку. На другій сковороді розтоплюємо вершкове масло і сало. Підсмажуємо очищені і розмелені часник, цибулю, майоран, тмин. Коли цибуля стане м'якою, додаємо шматочки помідорів і зерна кукурудзи. Перемішуємо, закриваємо кришкою і смажимо хвилин 20. Після цього солимо, додаємо горох і тушкуємо ще 10 хв. Половину овочів викладаємо в глибоку сковороду. На овочі викладаємо шматочки в'юнів і засипаємо рештою овочів. Сковороду ставимо в розігріту духовку і тушкуємо хвилин 40. Потім викладаємо на блюдо, обкладаємо шматочками підсмаженого хліба, зверху присипаємо подрібненою петрушкою. Якщо в'юнів немає, їх можна замінити крупною мойвою (голову треба відкинути).

Салат із сардин

Банку сардин викласти в глибоку тарілку, вийняти кістки, додати столову ложку вареного рису і ретельно розім'яти. На блюдо викласти відварену зі шкіркою охолоджену і нарізану кубиками картоплю, притрусити її дрібно посіченою цибулею. На цибулю викласти сардини з рисом, змастити майонезом. Таких шарів може бути 2—3. Зверху салат можна прикрасити тертим яйцем.

Рис з капустою

Беремо 300 г рису, відвареного до напівготовності, 450 г капусти, 150 г помідорів, 50 г цибулі, 100 г олії, сіль, перець. Чистимо цибулину і нарізуємо кружальцями. Помідори нарізуємо шматочками. Шинкуємо капусту. Наливаємо олію у велику сковороду і підсмажуємо цибулю, помішуючи, щоб не пригоріла. Кладемо помідори і тільки після цього рис і капусту. У разі необхідності підливаємо воду, закриваємо кришкою і тушкуємо приблизно 30 хв., час від часу помішуючи. Як тільки рис і капуста будуть готові, страву можна подавати до столу.

Рибні кнелі

Очищену рибу звільнити від кісток, пропустити через м'ясорубку, додати сухарі, також пропущені через м'ясорубку, у пропорції: 2 частини риби, 1 частина сухарів. Додати яйце (можна і без нього), цибулину, пропущену через м'ясорубку, сіль, спеції за смаком. Сформувати кульки розміром як середнє куряче яйце і вкинути в окріп на 5—7 хв. Вийняти з окропу, дати трохи охолонути і полити олією або маслом. Можна притрусити сухарями і подрібненою зеленню.

Рибний холодець

550 г порубаних рибних голів і 500 г дрібної риби, 1 цибулину, 1 морквину, сіль, зелень, спеції за смаком та 1 столову ложку тертого хрону. Все це разом зварити, процідити, покласти в цей бульйон шматочки рибного філе і ще раз прокип'ятити. Якщо ви впевнені, що риба свіжа, то кип'ятіть не більше 7—10 хв. Рибу вийміть, розкладіть на тарелі. Бульйон охолодіть. Якщо не впевнені, що захолоне, додайте желатину за інструкцією на етикетці і цим бульйоном залийте рибу. Прикрасьте гілочками петрушки і кропу.

Рибна спіралька

0,5 кг не солодкого дріжджового тіста розкачати, завтовшки 0,5 см. Розрізати тісто на смужки шириною 4—5 см і завдовжки 12—15 см. Посередині смужки викласти рибний фарш з підсмаженою цибулею. Заліпити смужку і скрутити спіралькою навколо пальця або будь-якої паличчки. Акуратно зняти і підсмажити в киплячій олії.

Торт овочевий

4—5 відварених з шкіркою картоплин, потерти на блюдо, присолити, змастити майонезом. Посипати подрібненими горіхами, дрібно нарізаною цибулею та зеленню. Далі треба потерти на тертушці 2 солоних огірки, 2—3 середнього розміру морквини, 1—2 середнього розміру бурячки, 1 велику цибулину. Все це підсмажити до готовності на олії. Коли охолоне, викласти на картоплю. Змастити майонезом, посипати горіхами, зеленню. Зверху притрусити потертими на дрібній тертушці двома круто звареними яйцями. Шарів у овочевому торті може бути 2 або 3—4. Це залежить від бажання господині.

Торт овочевий солодкий

Одну склянку натертої на тертушці моркви, 1 склянку натертого на тертушці буряка, 1—1,5 склянки цукру, 4 склянки борошна, 2 чайні ложечки погашеної оцтом соди, 8 столових ложок рафінованої олії. Замісити з усіх цих складових тісто і спекти два коржі. Можна спекти один корж, а коли охолоне, розрізати його навпіл. Кожний корж густо змастити повидлом, варенням чи будь-яким кремом. Зверху прикрасити.

Рецепти надіслала пенсіонерка з Полтави Людмила Андріївна Заїка

З великим задоволенням читаю ваш чудовий журнал від першої до останньої сторінки. Мені 19 років. Я залюбки працюю на городі і по господарству. Люблю куховарити і надсилаю до редакції свої рецепти, може комусь стануть у пригоді.

Марія Ковальова,
м. Сміла, Черкаська обл.

Фрукти у клярі

Будь-які фрукти очистити, видалити кісточки чи насіння, нарізати скибочками. Підготувати тісто: *300 г молока, 200 г борошна, 1 чайну ложечку соди, 0,5 чайної ложечки кориці.* Все ретельно перемішати до утворення однорідної маси. В цей кляр вмочити шматочки фруктів, і смажити в киплячій олії. Вийняти ложкою-шумовкою, дати охолонути і обсипати цукровою пудрою.

Рулетики

Взяти 1 пачку маргарину, 50 г дріжджів, 1 склянку молока, борошно і замісити круте тісто. Розкачати коржі і нарізати їх трикутничками. На довшу сторону трикутника викласти будь-яку начинку (вишні, повидло або мак) і згорнути рулетиком. Рулетики викласти на деко, зверху змастити яйцем, збитим з цукром, і випікати в духовці поки рулетики не стануть рум'яними.

Булочки

Взяти 2 склянки молока, 2 яйця, 3 склянки цукру, 2 столові ложки олії, 100 г дріжджів, борошна. Тісто замісити не дуже круто і розділити на кілька коржів. Кожен корж змастити маргарином (1 пачка), перетертим з трьома столовими ложками цукру і згорнути рулетом. Рулети порізати упоперек на шматочки. Отримані "пеньочки" викласти на деко і дати їм підійти 15—20 хв. Потім змастити збитим яйцем, притрусити цукром і випікати у добре нагрітій духовці.

Березень

МІСЯЦЬ, ЗОРІ

СБ	1		
НД	2		
ПН	3		
ВТ	4		
СР	5		
ЧТ	6		
ПТ	7	АГ	
СБ	8		
НД	9		
ПН	10		
ВТ	11		
СР	12		
ЧТ	13		
ПТ	14		
СБ	15		
НД	16		
ПН	17		
ВТ	18		
СР	19	ПГ	
ЧТ	20		
ПТ	21		
СБ	22		
НД	23		
ПН	24		
ВТ	25		
СР	26		
ЧТ	27		
ПТ	28		
СБ	29		
НД	30		
ПН	31		

У січневому номері нашого журналу за цей рік надрукована стаття „Місяць, зорі і врожай". Там же вміщено таблицю проходження Місяцем знаків Зодіака.

Керуючись схемою впливу Місяця на ту чи іншу рослину, ми підготували помісячний календар сприятливих днів для садіння і висівання сільськогосподарських культур у 2003 році.

Коротко покажемо, так би мовити, технологію його підготовки. Першочергово звертається увага на зміну фаз Місяця, вони добре відомі, бо їх можемо спостерігати: тонісінький серпик з кожним днем виповнюється і переходить у повний диск, потім зменшується до тонісінького серпика, але вже повернутого в інший бік. Астрологи вважають, що в період зростання Місяця слід сіяти і садити, тобто робити все, що потребує сил біля порога росту. На календарі період зростання продовжується від Нового Місяця до Повного з проміжним позначенням (☽ Перша чверть Місяця). Наприклад, у березні цього року період зростання продовжується від 3 до 18 числа.

Більшість людей, звичайно, крім спеціалістів з астрономії, не знає, що крім руху Місяця за фазами, є піднімання і опускання,тобто рух його від найнижчої до найвищої точки небесної сфери. Вищу точку піднімання визначає Півмісяць, гострі кінці якого опущені вниз, нижню – Півмісяць з гострими кінцями вгору. Перехід Місяця від сузір'я Стрільця до Близнюків – це період піднімання, а від Близнюків до Стрільця –опускання.

У період піднімання Місяця рідина рослини, яку ми називаємо її соками, піднімається. У цей час рослини добре розвиваються, він сприятливий для щеплення дерев, збирання врожаю, березового й кленового соку. Водночас краще уникати таких робіт, як обрізування дерев та збирання лікарських рослин для сушіння.

Період опускання Місяця сприятливий для збирання врожаю кореневих та надземних частин, які слід швидко висушувати, для обрізування дерев, пікірування, пересаджування рослин, вони краще вкорінюються.

У березні період піднімання Місяця триває від 25 лютого до 10 березня і ще раз настає з 22 березня до 5 квітня. Період опускання з 10 до 22 березня.

На вміщеному тут календарі ви бачите ще кілька позначень – ПГ – перигей і АГ – апогей. Пояснимо, що вони означають у Місячному календарі. Як відомо, Місяць рухається по еліптичній орбіті, і відстань від нього до Землі весь час змінюється: від 363300 до 405500 км. Найближча відстань до Землі – це перигей (**ПГ**), а найбільша – апогей (**АГ**). З наближенням Місяця до Землі його вплив на рослини збільшується, однак астрологи в день Перигею займатися обробітком грунту чи рослин не рекомендують.

Отже, у березні від дня апогею (7 числа) Місяць з кожним днем наближається до Землі і 19 числа перебуває в перигеї, після чого знову починає віддалятися аж до наступного апогею (4 квітня).

Ще є два позначення в календарі – це дати перетинання Місяцем екліптики, яке відбувається з певною періодичністю. Їх також враховують астрологи при складанні календарів.

І нарешті є так звані знаки Зодіака. Коли Місяць проходить певними зодіакальними сузір'ями (їх 12), то отримує від них енергетичну силу і по-різному впливає на земне життя. Протягом століть люди, спостерігаючи за Місяцем під час його проходження зодіакальними сузір'ями, створили схему впливу на рослини. У нашому журналі ця схема подана, і нею також можна скористатися.

Усі вихідні дані є. Приступимо до складання Місячного посівного календаря, скажімо, на березень і квітень. Для цього необхідні календар проходження Місяцем зодіакальних сузір'їв, а також дати руху Місяця. Такий календар надруковано в нашому журналі за січень цього року. Скористаймося ним.

Практично це роблять так. Спочатку на папері згори вниз проставляють числа місяця, краще з назвами днів, тобто готують календар того чи іншого місяця. Далі визначають так звані заборонені дні, тобто дні, коли Місяць входить у найбільш несприятливий знак Зодіака – знак Водолія та день з нульовою фазою (в календарі темний диск ●). У березні це 1, 2, 3 числа, (день перигею (**ПГ**) – 19, день перетину екліптики під час спускання Місяця – 22, нижньої точки спуску Місяця – 25. Саме у ці дні не слід висівати городні культури й садити плодові дерева та ягідники.

Однак це не означає, що всі роботи заборонені. Навпаки, добре саме в ці дні випо-

Позначення в календарі

– До групи плодових включені плодові дерева і кущі, злаки, помідори, інші овочі, плоди яких ростуть над землею.

– До групи коренеплодів включені буряки, морква, пастернак, селера, картопля, інші рослини, плід яких росте в землі.

– До групи квіткових включені всі квіти, цвітна капуста, суниця, ожина, соняшник, інші рослини, в яких плід розвивається в частині квітки.

– До групи листяних включені салати, шпинат, капуста, інші рослини, з яких споживають листя.

Складіть власний посівний календар

Вплив Місяця на рослини залежно від перебування його в знаках Зодіака

Вогняні знаки Зодіака	Земні знаки Зодіака	Повітряні знаки Зодіака	Водяні знаки Зодіака
Овен, Стрілець, Лев — *впливають на плодові рослини:* плодові дерева та кущі, злаки, помідори, інші овочі, що інтенсивно ростуть вгору і плоди яких розміщені над землею.	**Телець, Козеріг, Діва** — *мають вплив на коренеплідні рослини:* картоплю, буряки, моркву, спаржу, пастернак, селеру та інші овочі, плід яких у землі.	**Терези, Близнюки, Водолій** — *впливають на квіткові рослини:* цвітну капусту, артишок, салати, спаржу, суницю, ожину, квасолю, боби, горох, квіти. Виняток Водолій, під знаком якого зовсім не сіють і не висаджують.	**Рак, Скорпіон, Риби** — *мають вплив на листяні рослини:* салати, шпинат, капусту, ревінь, спаржу, цибулю на перо, кріп, мелісу, петрушку, на інші рослини, з яких людина споживає листя.

лювати бур'яни, вони не оживуть знову; удобрювати тощо. У березні, наприклад, можна підібрати насіння, прогріти його, запастися перегноєм та іншими добривами. У наступні місяці підготовка грунту до сівби, перекопування й розпушування, міжрядний обробіток, мульчування, удобрення та багато інших робіт, крім висаджування й висівання рослин, чекають на ваші роботящі руки.

Позначивши в календарі несприятливі дні, переходимо до визначення, коли найкраще висівати і висаджувати рослини відповідно до рекомендацій астрологів. Наприклад, бачимо в календарі знак Овна. Дивимося в схему, де позначено, що проходження Місяцем знаку Овна позитивно впливає на плодові культури. Отже, і зазначаємо, що працювати з плодовими культурами слід 5, 6 і 7 березня.

Візьмемо, наприклад, конкретну культуру — огірки. Як визначити найсприятливіший день для висівання насіння у грунт?

Насіння огірків проростає при 13—15°С. Температура грунту на глибині 10 см прогріється до 13—15°С, залежно від зони, в останній декаді квітня — першій декаді травня. Астрологи рекомендують висівати насіння огірків у період зростання Місяця, під знаками Овна, Рака, Скорпіона. Місяць зростає з 1 по 16 травня, перебуває у знаці Рака з 6 по 8 травня. Отже, і постарайтесь саме в цей період вкинути насіння огірків у грунт. Якщо хочуть одержати ранній врожай огірків, то спочатку насіння висівають у поліетиленові чи інші горщечки, наповнені сумішшю перегною з дерновим грунтом. Найкраще це зробити в березні 13—14-го числа під знаком Рака, у період зростання Місяця. Висадити у грунт рослинку разом з горщечком слід тоді, коли мине небезпека весняних заморозків, під цими ж знаками Овна, Рака чи Скорпіона, найкраще під час зростання Місяця.

Усе це записують у календар, після чого переходять до іншої культури, яку ви будете висаджувати на своєму городі.

Візьмемо другий приклад. Припустимо, що восени слід визначити дату збирання моркви для закладання її на зимове зберігання. Згідно з рекомендаціями біодинамічного календаря, збирати моркву та інші коренеплоди треба в період убування Місяця і в ті дні, коли він перебуває у земних знаках — Тельця і Козерога. Саме так і визначають дату збирання моркви. Записують до свого календаря.

Але буває так, що сприятливі моменти виконання робіт не збігаються. Тоді, причому нерідко, доводиться задовольнятися одним з них. Якщо скажімо, випав дощ і настала оптимальна температура, то слід у таблиці проходження Місяцем знаків Зодіака знайти найсприятливіший момент і висіяти насіння чи посадити рослину. Отже, слід до календаря підходити творчо, враховуючи багато чинників високого і екологічно чистого врожаю.

Подаючи розроблені схеми, хотілося б запросити вас до активності, творчості у складанні й використанні "власного" календаря, адже у кожному регіоні України свої природно-кліматичні умови. Та й рік на рік не приходиться, буває весна рання й пізня, літо сухе й дощове, осінь і зима теплі й холодні.

Наша Україна велика, природні умови дуже різноманітні. Коли у південних областях уже сіють, у північних чи гірських районах Карпат ще не встигає зійти сніг. Ось чому, подаючи місячний календар, хочемо підкреслити, що він орієнтує на ті дні, які найсприятливіші для певної культури. Якщо за багаторічними спостереженнями у своїй природно-кліматичній зоні, а ще й за умов мікроклімату свого району, села і навіть ділянки землі, враховуючи місцеві традиції, прикмети, багаторічний досвід ваших батьків, ви переконалися, що сіяти треба саме в цій декаді місяця, то можна ваш особистий посівний календар звірити з астрологічним і узгодити з ним свої посівні плани.

Це й буде означати, що ви підійшли до цього питання не механічно, а творчо. Наш журнал тільки трохи допоможе у цьому.

Позначення в календарі

- **Повний Місяць**
- **Новий Місяць**
- **Перша чверть Місяця**
- **Третя чверть Місяця**
- **Найвища точка піднімання Місяця, сприятливий час для висаджування рослин**
- **Найнижча точка спускання Місяця, несприятливий час для висаджування рослин**
- **Перетинання екліптики при підйомі — негативний вплив**
- **Перетинання екліптики при спусканні — негативний вплив**
- **ПГ Перигей — зближення із Землею — несприятливий період**
- **АГ Апогей — віддалення від Землі — нейтральний період**

Знаки Зодіака

Овен, **Телець**, **Близнюки**, **Рак**, **Лев**, **Діва**, **Терези**, **Скорпіон**, **Стрілець**, **Козеріг**, **Водолій**, **Риби**

І знову про ферменти ...

Чому знову? Після публікації статей Ю.Самойленка „Ферменти підвищують родючість грунту" і В.Кочана " Ферменти — каталізатори добробуту " редакція "ДСГ", а також автори згаданих статей одержали і продовжують одержувати велику кількість листів від людей з різних регіонів України. Вони цікавляться природою ферментів, їх ефективністю, а також можливістю застосування, зокрема на присадибних ділянках. Редакція звернулась до кандидата біологічних наук, спеціаліста в галузі біологічно-активних речовин Кочана В.І., який особисто випробував ферменти (вивчав їх особливості в умовах інститутської лабораторії, а потім на своїй присадибній ділянці в с.Лебедівка Вишгородського р-ну Київської обл.), з проханням дати кваліфіковану відповідь на поставлені запитання.

Фото 1. Вже через дві доби компостна маса, оброблена ферментом НС-zyme, майже наполовину зменшується в об'ємі і перетворюється на всім добре відоме добриво — гній.

Ферменти (від лат.Fermentum — закваска) — це біологічні каталізатори, які є у всіх живих організмах. За хімічною природою — це білки, проте від них ферменти відрізняються тим, що мають каталітичні властивості.

Фото 2. *Насіння, оброблене ферментом AG-zyme (ліворуч) проростає на кілька днів раніше й активніше. Праворуч (для контролю) — не оброблене насіння.*

Ферменти відіграють значну роль у житті людини і її господарській діяльності, зокрема в науці, техніці, медицині, сільському господарстві, побуті. Так, наприклад, ферменти типу Perma-zyme (Перма-займ) фірми „Нове associates LLC" (США), використовують для ущільнення грунту під час будівництва доріг з твердим покриттям. Це базовий фермент, найбільш концентрований, з якого виділені інші ферменти: Petroffin (Петро-фін) — використовується для очищення перфорованих нафтосвердловин; НС-zyme (ШЦ-займ) — концентрований фермент, що містить спеціальні добавки, які сприяють використанню його для біодеструкції побутових та інших відходів і переробки комплексної маси на високоефективні органічні добрива. Фермент НС-zyme — продукт живої природи, що не має ознак фітотоксичності, безпечний для людини та довкілля; AG-zyme — фермент універсального використання. Він високоефективний і одночасно простий у застосуванні, економічно вигідний і цілком безпечний для людини та навколишнього середовища. Ці ферменти використовують у великих фермерських господарствах, на присадибних і дачних ділянках, у садах тощо.

Фермент AG-zyme сприяє підвищенню активності природної, „місцевої", мікрофлори, що є в грунті, перегної, компостах. А ця мікрофлора в свою чергу сприяє „переробці" і засвоєнню добрив та інших поживних речовин рослинами. При цьому грунт, оброблений ферментом, стає пухким, структурованим і помірно вологим. До того ж значно скорочується вегетаційний період розвитку рослин, збільшується урожайність.

Слід зауважити, що наведені характеристики ферментів НС-zyme і AG-zyme не є плодом буйної фантазії або рекламним трюком. Вони — наслідок копіткої праці в умовах інститутської лабораторії, а також випробувань безпосередньо в реальних умовах — під час вирощування різних сільськогосподарських культур на присадибній ділянці. Точно встановлено, що використання ферменту AG-zyme (водний розчин 1:500) посилює енергію проростання редиски, огірків, помідорів, садової трави, стимулює ріст і розвиток цих та інших культур у процесі вегетації, значно підвищує врожайність.

Обнадійливі результати від застосування ферменту AG-zyme спонукали мене випробувати його на своїй присадибній ділянці у 2001, 2002 рр. на городніх і садових культурах (помідори, огірки, капуста, солодкий перець, кавуни, дині, гарбузи, цибуля, яблуня, груша, виноград).Зауважу, що грунти в нашому селі легкі, супіщані, виростити на них високий врожай дуже важко.

У 2001 році я спробував AG-zyme на картоплі, а також на старих яблунях і грушах, які поступово відмирали. Робочий розчин ферменту готував з розрахунку 7,57 л на 1 га грунту. Перед обробкою фермент розводив водою в співвідношенні 1:200 або 1:300 (залежно від потреби).

Обробляв грунт одним і тим самим робочим розчином, з тією лише різницею, що під дерева певну кількість розчину ферменту виливав, а потім поливав їх чистою водою. Картоплю ж, капусту і перець обприскав, після чого також полив. Лишив і контрольну ділянку, де ферменти не застосовував. Звичайно, у проведення мого експерименту корективи внесла природа: весь травень і червень — холоднеча і дощі, липень — неймовірна спека.

Як же почували себе піддослідні рослини — фруктові дерева, картопля, капуста, перець? Неймовірно, але факт: яблуні і груші стали невпізнанними. Незважаючи на негоду (холод , спека) вони протягом усього вегетаційного періоду залишалися зеленими, пішли в ріст. Зараз ростуть нормально.

З картоплею складніше. Контрольна ділянка (не оброблена ферментом) з настанням спекотних днів почала в"янути і цей згубний процес завершився десь у кінці липня. Одержаний врожай був нікудишнім.Та хіба лише в мене?

Дослідна ж ділянка (оброблена ферментом) була повною протилежністю контрольній. Картоплиння на ній протягом вегетаційного періоду було здоровим, на вигляд міцним і зеленим. Зів"ялого, жовтого або коричневого кольору листя майже не було. Бадилля почало в"янути і жовтіти, як і належить, — на початку серпня. Високим був і врожай — від 6 до 12 картоплин в кущі, массою 60—90 г.Фермент AG-zyme зробив свою справу і на ділянках з капустою і солодким перцем. Урожай цих культур я одержав просто чудовий.

Вегетаційний період 2002 р. (другий етап випробування) я зустрів збагачений досвідом використання ферментів AG-zyme і НС-zyme (про останній мова піде пізніше). Враховуючи, що в 2001 р. помідори загинули, їх я вирішив обробити ферментом AG-zyme в першу чергу. Крім того, обробив кавуни, дині, капусту, солодкий перець, гарбузи, цибулю, буряки, картоплю. З плодових культур — виноград, який на третьому році культивації не проявляв особливої енергії в рості.

Почну з помідорів. Ділянка грунту під цю культуру була оброблена AG-zyme перед висаджуванням розсади.Незважаючи на дуже несприятливі умови весною і влітку 2002 р,. рослини росли міцними і здоровими. Висота низькорослих сортів була 50—60 см, високорослих — 1,5 — 2,0 м., вони вчасно зацвіли, зав'язались плоди.Такого високого врожаю, як у несприятливому 2002 році, я не збирав будь-коли. Вважаю, що це — завдяки саме ферменту AG-zyme.Такі ж самі помідори на сусідських городах, де ніби все було зроблено для нормального їх росту і розвитку, вродили погано. Чудово вродили в мене також кавуни, дині, капуста, перець, цибуля, буряки. З плодових культур благотворний вплив ферменту AG-zyme відчув на собі кущ винограду. На лозі, яка до того кілька років була безплідною, з'явились численні грона.

Хочу зупинитись ще на одній особливості ферменту AG-zyme — тривалості його каталітичної дії. Фермент, внесений в грунт весною на початку вегетаційного періоду, після його закінчення не витрачається весь не стимулюючу дію рослин, вимивання, тощо. Деяка кількість ферменту в грунті залишається і може дати непоганий ефект в подальшому під озимими культурами. Чудовою властивістю ферменту AG-zyme є і поліпшення лежкості вирощеної овочевої продукції під час її зберігання. Помічено, що незалежно від форм і місця зберігання, овочі, вирощені з використанням цього ферменту, дуже добре зберігають свій товарний вигляд.

Таким чином, проведені нами випробування ферменту AG-zyme дають підставу констатувати, що стимулююча дія цього препарату під час вирощування сільськогосподарських культур є

фак[illegible]езаперечним. Справді, це чудодійний препарат. Використання його не виключає звичайних агротехнічних заходів: внесення добрив, поливання, боротьби з бур"янами. Органічні добрива, безперечно, будуть підвищувати ефективність дії і самого ферменту. Адже фермент жодною мірою не є добривом і його не замінює. Він лише активізує життєдайні процеси, що відбуваються в грунті і в рослинних організмах.

Інший високоефективний препарат, що заслуговує на увагу сільського трудівника, — фермент НС-zyme , до складу якого входять спеціальні добавки, що дають змогу використовувати його багатогранно, в тому числі для біодеструкції побутових відходів і „переробки " компостної маси у високоефективні органічні добрива. Перед використанням цей фермент розчиняють водою у співвідношенні від 1:50 до 1:300. Головне, щоб сам концентрат вносився в компост методом розпилювання , приблизно 10—12 мл на 1 куб.м. Розчин ферменту НС- zyme можна вносити під час пошарового укладання компосту один раз, вибираючи концентрацію так, щоб уся маса була вологою. Але найбільш ефективним є внесення ферменту невеликими порціями. Спочатку під час пошарового укладання компосту вноситься 6 мл концентрату, а через кожні два тижні ще по 2 мл. Роблять це садовою лійкою з найменшими отворами. Обробляти компостну масу ферментом можна і за допомогою садового обприскувача. Одним із елементів всіх компостних мас є целюлоза. Біорозклад її відбувається досить повільно і не до кінця. Фермент НС-zyme і є тим агентом, що активізує і прискорює розкладання целюлози до простих органічних сполук. До речі, вивчення ферментативної активності НС- zyme в порівнянні з багатьма вітчизняними і зарубіжними ферментними препаратами показало, що НС-zyme неперевершений у справі біорозкладу целюлози і лігноцелюлози. Це вкрай важливо для переробки різноманітних компонентів компостних мас, в тому числі: різноманітного городнього сміття, бадилля картоплі і помідорів, листя рослинних організмів, паперу, деревних відходів.

Дія внесеного до компостної маси ферменту НС-zyme починає проявлятися уже через 24—36 годин. Насамперед, звертає на себе увагу відсутність або значне зменшення запаху компостної маси під час її переробки. Фермент відразу викликає бурхливий ріст „місцевої" (що в компості) мікрофлори. Компоненти компосту починають „горіти", зменшуючись в об"ємі, перетворюючись на те, що ми називаємо перегноєм. Отримані добрива — це однорідна темна, розсипчаста маса без неприємного запаху. Ферментом НС-zyme також обробляють і вигрібні маси відхожих місць. При цьому неприємні запахи зникають на другий—третій день після обробки. Залежно від температури повітря вміст вигрібної ями буде „перероблений" ферментом протягом 1—2 тижнів на відмінне органічне добриво.

Фермент НС-zyme діє різнобічно, оскільки містить усі поживні речовини, необхідні рослинам. Крім того, він поліпшує фізико-хімічні властивості грунтів: важкі, глинисті — стають пухкішими, а легкі, піщані — більш в"язкими, структурованими. Фермент активізує здатність грунту вбирати і утримувати вологу, а завдяки темному забарвленню — сприяє швидкому прогріванню грунту. Цікаве й інше використання ферменту НС- zyme — для прання робочого одягу, забрудненого будь-якою органікою, чищення каналізаційних труб, миття автомобілів, забруднених і засмальцьованих деталей сільгосптехніки, знежирювання шкір. Одним словом, фермент НС-zyme препарат від природи і для природи, препарат-трудівник.

Поява на українському ринку нових ефективних біологічноактивних речовин не залишилась непоміченою владними структурами. Згідно з рішенням Київської міської державної адміністрації, за участю ТОВ „Дніпровська асоціація", Інституту харчової хімії і технології та Інституту біоорганічної хімії і нафтохімії проводились експериментальні роботи по випробуванню ферментних препаратів НС-zyme і AG-zyme під час переробки твердих побутових відходів (ТПВ) на полігоні в с.Дмитровичі Обухівського р-ну Київської області. Результати проведених робіт засвідчили, що застосування ферментних препаратів для обробки твердих побутових відходів (ТПВ) є безпечним методом, який дозволяє прискорити процес і глибину переробки з одночасним оздоровленням санітарної обстановки на полігонах ТПВ.

Для більш детальних консультацій з питань придбання і застосування ферментних препаратів НС-zyme і AG-zyme звертатись до ТОВ „Дніпровська асоціація", офіційного дистриб"ютора фірми **„Hobe associates LLC" (США) за адресою: м.Київ, вул.Комінтерну,16, оф.25, т.244-42-93 та до магазину „Зелений світ", що по вул. Комінтерну, 6/9.**

В.І. Кочан,
зав.хіміко-мікробіологічною лабораторією
Українського Науково-виробничого центру
проблем дезинфекції, к.б.н.

У номері:

„Дім, сад, город"
виробничо-практичний журнал
№2, лютий, 2003 р.
Головний редактор **М.І.Халимоненко**
Головний художник **Т.П.Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко
Редактори **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**

Дизайн, верстка **В.О.Пономаренко**

Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 552-90-45**
Реклама, оголошення **В.О.Давидко, О.К.Шевченко, тел. 552-95-11**
Розповсюдження, маркетинг
Т.І.Лазебник, тел.552-94-60
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 26.01.2003 р.
Загальний тираж 148 300 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 600 прим.)
Ціна договірна.
Адреса: пр.Гагаріна, 17-а, Київ-94, 02094, Тел. (044) 552-95-13
E-mail: dsg@iptelecom.net.ua; dsg@i.kiev.ua

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у Державному видавництві «Преса України».
03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6.
З. 01183022.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:
«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.
«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

На 1-й стор. обкладинки фото М.Іващенка

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. №2, 2003, 1-48 с. Ціна договірна.